

HYVINKÄÄ

Arviointikertomus 2018

Tarkastuslautakunta
Hyvinkään kaupunki

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTITOIMINTA	5
2. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	8
3. TALOUDEN TOTEUTUMINEN	12
4. HYVINKÄÄN ELINVOIMA	16
Asukasmäärän kehitys	17
Valmistuneet asunnot	19
Maan hankinta ja tonttivaranto	20
Yritysten määrän kehitys	21
Työllisyyskehitys	22
Kaupunkikeskustan kehittäminen	23
Tapahtumatarjonta.....	24
Kasvupotentiaalianalyysi	24
Imagokyselyjen tulokset	25
5. TUKIPILARI: HENKILÖSTÖ	28
VÄYLÄ- ja REITTI-malli.....	28
Sairauspoissaolojen kehitys.....	29
Työterveyshuolto.....	30
Sijaisvälitys.....	31
Henkilöstön vaihtuvuus	32
Yhteistoimintaneuvottelut	33
Työhyvinvointikyselyt	33
6. KÄRKIHANKE: HANGONSILTA	34
Asuntoalueen rakentuminen	34
Hangonsiltatalon (Kipinän) rakentuminen	35
7. SIVISTYSTOIMI	37
Opetuslautakunnan alaiset asiat	37
Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan alaiset asiat.....	41
8. TEKNIIKAN JA YMPÄRISTÖN TOIMIALA	43
Teknisen lautakunnan alaiset asiat.....	43
Ympäristölautakunnan alaiset asiat	45

9. HYVINKÄÄN VESI	50
10. SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	55
11. TYTÄRYHTIÖIDEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI	61
Hyvinkään Lämpövoima Oy	62
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	66
Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki	69
Kiinteistö Oy Hyvinään Wanha Villatehdas	73

TIIVISTELMÄ

Pelikirjan linjauksia viety konkreettisesti eteenpäin

Kaupunkistrategia eli Pelikirja ei ole jäänyt vain korulauseita sisältäväksi unohdetuksi asiakirjaksi, vaan sen linjauksia ja tavoitteita on viety konkreettisesti eteenpäin talousarvioita-voitteiden ja erilaisten ohjelmien/suunnitelmien kautta.

Tavoitteista toteutui noin puolet

Vuodelle 2018 kaupunginvaltuusto asetti yhteensä 15 tavoitetta Pelikirjan mukaisille kärkihankkeille ja 10 muita toiminnallisia tavoitteita. Lisäksi neljälle merkittävimmälle tytäryhtiölle oli asetettu yhteensä 16 tavoitetta. Kärkihanketavoitteista toteutui kahdeksan (8) kappaletta (53 %) ja muista toiminnallisista tavoitteista viisi (5) kappaletta (50 %). Tytäryhtiöistä Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas ja Kiinteistö Oy Sairaalanmäki eivät saavuttaneet tavoitteitaan. Kokonaisuutena tavoitteiden toteutumisasaste oli välttävä.

Valtuustotason tavoitteet oli johdettu hyvin Pelikirjasta. Tavoitteet edistivät kärkihankkeiden ja muiden Pelikirjan linjausten toteutumista. Kaupunginhallitus- ja lautakuntatason kärkihanketavoitteet ovat linjassa valtuustotason kärkihanketavoitteiden kanssa.

Taloudessa useita määrärahalityksiä

Taloudenhoidossa ei ole kaikilta osin noudatettu kuntalakeja eikä kaupungin hallintosäännön määräyksiä, sillä valtuustoon nähden sitovien toimintakatteiden ylityksiä oli 10 eri palvelualueella. Ylitysten yhteismäärä oli 5,7 miljoonaa euroa. Määrärahamuutokset tulee määräysten mukaan käsitellä talousarviovuoden aikana. Toisen osavuosisikatsauksen yhteydessä myönnettyjen lisämäärärahojen jälkeen toteutuneet merkittävät määrärahojen ylitykset eivät anna hyvää kuvaa toiminnan ja talouden suunnittelusta ja seurannasta.

Tilinpäätöksen 2018 alijäämäisestä tuloksesta huolimatta kaupungin talous oli talouden tunnusluvuilla mitattuna tasapainoinen. Tätä edesauttoi viime vuosien matalahko investointitaso. Tulevien vuosien isot investoinnit merkitsevät kaupungin taloustilanteeseen haasteita.

Monet elinvoimaisen kaupungin tunnusmerkit täyttyvät

Hyvinkään ulkoinen ja sisäinen saavutettavuus ja toimivat liikenneyhteydet ovat erinomaiset. Työpaikkaomavaraisuus on korkealla tasolla. Asumisen hinta on kilpailukykyinen pääkaupunkiseutuun verrattuna. Pehmeät vetovoimatekijät, kuten kulttuuri- ja vapaa-ajan tapahtumat ja luontokohteet, ovat kehittyneet myönteiseen suuntaan. Myös kaupunkikeskusta on muuttunut vetovoimaisemmaksi.

Hyvinkään tunnettuuden ja positiivisen mielikuvan eteen on kuitenkin tehtävä vielä töitä. Vuoden 2018 asukasmäärän kehitys oli negatiivinen. Väestömäärä väheni 221 asukkaalla. Lisäksi yritystonttikauppa on ollut vähäistä.

Hangonsillan alueen rakentuminen lähtenyt hyvin käyntiin

Hangonsillan aloituskortteleiden kaikki asuntotontit on myyty. Alueella täyttyy asuntotarjonnan monipuolisuus, sillä sinne rakennetaan myytäviä, vuokrattavia ja asumisoikeusasuntoja. Ensivaiheessa alueelle on rakennettu pääosin pieniä asuntoja (yksiöitä ja kaksioita). Jatkossa tuleekin huolehtia myös isojen perheasuntojen riittävydestä.

Alueelle tulevan lukio- ja opistorakennuksen (Kipinä) rakennustyöt ovat edenneet aikataulussa. Rakennuksen valmistumisajankohta on marras-joulukuu 2020. Rakennushankkeen määrärahavaruuden ja lopullisen kustannusarvion ero oli huomattava (10,6 miljoonaa euroa). Hankesuunnitelman hyväksymisen yhteydessä kaupunginvaltuusto vahvisti budjettivarakseksi tarkentuneen kustannusarvion 28,1 miljoonaa euroa.

Henkilöstö koki monia muutoksia

Vuoden 2018 aikana käytiin kahdeksan eri palvelualueella tai yksikköä koskevat yhteistoimintaneuvottelut Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän (Keusote) tuotannon siirtoa ja henkilöstöä siirtoa koskevien yt-neuvottelujen lisäksi. Neuvottelut toteutettiin yt-lain mukaisesti. Kuitenkin eri yksiköitä koskevissa yt-palaverissa neuvottelutaidoissa oli eroja.

Kaupunki otti vuoden 2018 alusta lukien käyttöön VÄYLÄ- ja REITTI-toimintamallit ja järjesti niistä esimiehille perehdytystä useissa koulutustilaisuuksissa. Kyseisillä toimintamalleilla kaupunki pyrkii vaikuttamaan henkilöstön työkyvyn tukemiseen ja sairauspoissaolojen pienemiseen. Sairauspoissaoloissa ei tapahtunut toivottua vähenemistä, vaan ne kasvoivat. Eniten kasvoivat mielenterveysongelmista johtuvat sairauspoissaolot.

Kaupungin työterveyshuollon sairaanhoitopalvelut ovat olleet lokakuusta 2018 alkaen riittävästi vähentyneen lääkäryövoiman vuoksi. Osa kaupungin henkilöstöstä on ohjattu hakeutumaan muuhun terveydenhuollon palvelupisteeseen omalla kustannuksella.

Rekrytointitoimiston lakkauttamisen jälkeen sijaisvälitys siirrettiin henkilöstöpalveluiden alaisuudesta elinvoiman palvelualueelle vuoden 2018 lopulla. Sijaisvälitys ei ole toiminut sivistystoimea tyydyttävällä tavalla.

Vesihuoltoverkoston vuotovesien määrä haasteena

Vuotovesien määrä on huolestuttavan korkea, koska tällä hetkellä noin 30 % vedestä menee hukkaan. Tähän mennessä ei ole löydetty mitään yksittäistä suurta vuotovesikohtaa. Vuotovesien määrän hallinta on otettu vesiliikelaitoksen vuoden 2019 tavoitteeksi.

Lastensuojelussa kielteinen kehitys jatkuu

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten/nuorten määrä on kasvanut ja lastensuojelun sijaishuollon kustannukset ovat nousseet merkittävästi. Vaikeasti oirehtivia lapsia/nuoria on jouduttu sijoittamaan entistä enemmän lastensuojelulaitosten erityisyksiköihin. Kaupungin sivistystoimen ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän onkin yhteistyössä huolehdittava riittävien resurssien kohdentamisesta lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden tilanteen kohentamiseksi. On tutkittava, onko tähän mennessä toteutetut ennaltaehkäisevät toimenpiteet ja varhainen tuki oikeanlaista, riittävää ja oikea-aikaista.

Kaupungin ja Keusoten yhteistyöjärjestelyt vielä kesken

Kaikkien tehtävien osalta kaupungin ja Keusoten yhteistoimintamuodot ja yhdyspinnat eivät ole vieläkaan selvillä, mikä hankaloittaa uuden organisaation toimintakykyä ja laadukasta asiakaspalvelua.

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTITOIMINTA

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunta on suoraan kaupunginvaltuuston alainen lakisäätäinen toimielin. Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunta antaa kuntalain mukaisesti valtuustolle vuosittain arviointikertomuksen, jossa lautakunta esittää arviointisuunnitelmansa ja työohjelmansa mukaiset arvioinnin tulokset. Tarkastuslautakunnan keskeisimpänä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston kaupungille ja kaupunkikonsernille asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunta arvioi toimintaa erityisesti kuntalaisten näkökulmasta.

Tarkastuslautakunnan jäsenet

Kaupunginvaltuusto valitsi 12.6.2017 tarkastuslautakunnan. Lautakunnan toimikausi sisältää tilivuosien 2017 – 2020 arviointitoiminnan. Arviointikaudella 2018 lautakunta toimi seuraavalla kokoonpanolla:

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Pasi Karttunen, puheenjohtaja	Jari Harju
Juhani Skyttä, varapuheenjohtaja	Timo Jattu
Laura Alkula	Satu Kontiainen
Johanna Jokinen	Riika Raunisalo
Timo Karhunen	Matti Heikkilä
Juha Lappalainen	Mika Kauppinen
Anitta Luoto	Seija Eskola
Seppo Nieminen	Veikko Ukkola
Anne Vuorinen	Marelle Habilainen

Tarkastussihteeri Merja Peltomäki toimi tarkastuslautakunnan asioiden valmistelijana ja esittelijänä sekä avusti lautakuntaa arviointitehtävässä.

Tarkastuslautakunnan työskentely

Tarkastuslautakunnan arviointityö on suunnitelmallista. Se perustuu koko toimikautensa kattavaan arviointisuunnitelmaan ja sitä tarkentavaan vuosittaiseen työohjelmaan. Lisäksi arviointikohteille laaditaan oma työsuunnitelmansa, joka sisältää ennakkokysymyksiä arviointikohteen asiantuntijoiden vastattaviksi.

Tarkastuslautakunta teki arviointityötään sekä koko lautakuntana että työpareittain. Lautakunta on päättänyt työparien vastuualueista ensimmäisenä toimintavuotenaan.

Arvioinnin tulee olla objektiivista ja luotettavaa ja sen on perustuttava faktoihin. Arviointia tehdessään lautakunta käytti avuksi arviointikohteiden antamia selvityksiä, kuulemisia, toimielinten pöytäkirjoja, tilinpäätöstä 2018 ja muita talousraportteja. Tietolähteinä käytettiin myös asukas- ja asiakaskyselyjen tuloksia sekä valtakunnallisia selvityksiä ja vertailuja, erityisesti naapurikuntien vertailutietoja.

Kuvio: Tarkastuslautakunnan arviointiprosessi

Tarkastuslautakunta järjesti 11.9.2018 osallistavan työpajan arviointitoimintansa kehittämiseksi, johon kutsuttiin valtuuston puheenjohtajat ja valtuustoryhmien puheenjohtajat/varapuheenjohtajat. Työpajassa nousi esille tarkastuslautakunnan ja valtuuston yhteistyön tiivistäminen ja vapaamuotoisen keskustelun lisääminen. Yhteistyömuotona nousi esille tarkastuslautakunnan, valtuuston puheenjohtajiston ja valtuustoryhmien puheenjohtajien yhteinen tapaaminen kerran vuodessa, jossa valtuuston ja valtuustoryhmien puheenjohtajat antaisivat palautetta arviointikertomuksesta ja ehdotuksia tuleviksi arviointikohteiksi. Toisena vaihtoehtoisena paikkana kyseiselle palautekeskustelulle esitettiin valtuustoseminääria.

Edellä mainitussa työpajassa yhdeksi kehittämiskohteeksi esitettiin tarkastuslautakunnan arvioinnin keskittymistä strategiaan asioihin ja tavoitteisiin. Vuoden 2018 arvioinnin osalta tarkastuslautakunta onkin ottanut arviointikohteekseen Pelikirjan (kaupunkistrategia) ja sen mukaiset tavoitteet. Lisäksi lautakunta valitsi tarkemman arvioinnin kohteeksi Pelikirjasta yhden kärkihankkeen (Hangonsilta) ja yhden tukipilarin (Henkilöstö). Linkki Pelikirja-sivulle: <https://www.hyvinkaa.fi/kaupunki-ja-hallinto/pelikirja/>

Tarkastuslautakunta antoi valtuustolle väliarvioinnin osavuosisikatsauksen 2/2018 perusteella. Väliarvioinnissaan lautakunta toi esille poikkeamat tavoitteiden ja talouden tilassa. Lisäksi lautakunta arvioi, mitkä asiat ovat kehittyneet myönteiseen ja mitkä kielteiseen suuntaan vuoden 2018 aikana. Valtuusto merkitsi väliarvioinnin tiedoksi 15.10.2018.

Sidonnaisuusilmoitusten valvonta

Kuntalaissa määritellyillä luottamushenkilöillä ja viranhaltijoilla on 1.6.2017 alkaen ollut velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksistaan. Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Sidonnaisuusilmoituksia koskevan sääntelyn tarkoituksena on kuntien päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistäminen. Sidonnaisuuksien ilmoittamisella ja rekisterin julkaisemisella pyritään turvaamaan kunnan asukkaiden luottamusta hallinnon riippumattomuuteen ja puolueettomuuteen sekä vahvistamaan poliittisen järjestelmän luotettavuutta.

Laissa määrätyt ilmoitusvelvolliset ovat itse vastuussa sidonnaisuusilmoituksen tekemisestä ja ilmoituksessaan antamista tiedoista. Tarkastuslautakunta voi kuitenkin valvovana viranomaisena kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta. Tarkastuslautakunta seurasi säännöllisesti sidonnaisuusrekisterin tilannetta kokouksissaan. Ilmoitusvelvollisten ilmoittamat muutokset on päivitetty sidonnaisuusrekisteriin. Ilmoitusvelvollisia oli vuoden 2018 lopussa yhteensä 81 henkilöä. He kaikki ovat toimittaneet ilmoituksen sidonnaisuuksistaan.

Tarkastuslautakunta antaa sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi kerran vuodessa. Ilmoitukset olivat valtuuston käsittelyssä 10.12.2018. Lisäksi tarkastuslautakunta huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkistamisesta kaupungin verkkosivulla:

<https://hyvinkaa.sidonnaisuusrekisteri.fi/browse>

Tilintarkastus ja sisäinen tarkastus

Hyvinkään kaupungin lakisääteisenä tilintarkastajana toimi arviointivuonna tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy päävastuullisena tilintarkastajanaan JHT, HT Minna Ainasvuori. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on seurata tilintarkastajan työsuunnitelman toteutumista. Tilintarkastaja esitti tilivuotta 2018 koskevan työohjelmansa tarkastuslautakunnalle 20.8.2018. Hän raportoi kyseisen työohjelman toteutumisesta ja tarkastuksissa esille tulleista havainnoista lautakunnalle kolme kertaa. Tilintarkastukset on suoritettu tilintarkastajan esittämän työohjelman mukaisesti.

Tarkastuslautakunta käynnisti syksyllä tilintarkastuspalvelujen kilpailuttamisen tilikausille 2019 – 2022, koska voimassa oleva sopimus päättyy, kun vuoden 2018 tilinpäätös on tarkastettu ja hyväksytty. Lautakunta hyväksyi 29.10.2018 tarjouspyynnön Hyvinkään kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tilintarkastuspalvelujen hankinnasta. Tarjouspyyntö koskee tilivuosien 2019 – 2022 lisäksi optiomahdollisuutta vuosille 2023 ja 2024. Tarjousvertailun perusteella tarkastuslautakunta teki 17.1.2019 esityksen kaupunginvaltuustolle tilintarkastuspalvelujen tuottajaksi. Valtuusto päätti asiasta 4.2.2019.

Ulkoinen ja sisäinen valvonta muodostavat yhdessä kattavan valvontajärjestelmän. Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Se on riippumaton kaupunginhallituksen ja ylimmän johdon tukitoiminto. Sisäinen tarkastus tukee kaupunkikonsernin ohjauksen ja valvonnan tarkoituksenmukaista ja tehokasta toteuttamista sekä luo lisäarvoa tuottamalla riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien arviointi- ja varmistus- sekä konsultointipalvelua asiakkailleen organisaatiossa. Ulkoisen ja sisäisen tarkastuksen tiedonvaihdon turvaamiseksi sisäinen tarkastaja Jaana Ilomäki kertoi tarkastuslautakunnalle kahdessa kokouksessa sisäisen tarkastuksen ajankohtaisista asioista.

2. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Pelikirja eli kaupunkistrategia

Toiminnalliset tavoitteet pohjautuivat vuoden 2018 talousarviossa ensimmäisen kerran Pelikirjaan eli uuteen kaupunkistrategiaan. Kaupunginvaltuusto asetti Pelikirjan mukaisille kärkihankkeille yhteensä 15 tavoitetta ja muita toiminnallisia tavoitteita yhteensä 10 kappaletta.

Pelikirja sisältää seitsemän kärkihanketta, joiden etenemistä seurattiin kärkihankkeiden johtoryhmässä. Kyseisen johtoryhmän tehtävänä on kärkihanketyön operatiivinen ohjaus, kärkihanketavoitteiden valmistelu, seuranta ja raportointi sekä muista käytännön toimenpiteistä sopiminen. Kärkihanketyöskentelyn yhteydessä arvioitiin myös kunkin kärkihankkeen riskit.

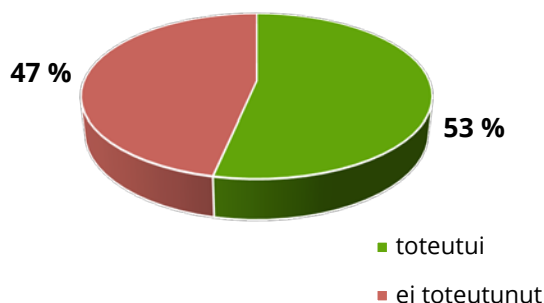

Arviointi: *Pelikirja ei ole jäänyt vain korulauseita sisältäväksi unohdetuksi asiakirjaksi, vaan sen linjauksia ja tavoitteita on viety konkreettisesti eteenpäin. Pelikirjan linjauksia ja hankkeita toteutettiin talousarviotavoitteiden ja erilaisten ohjelmien/suunnitelmien kautta.*

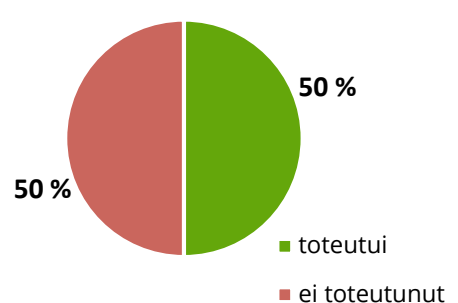
Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta ja tavoitteiden laadusta

Tilinpäätöksessä on käytetty ankaraa arviointilinjaa tavoitteiden toteutumisesta raportoitaessa. Tavoite on kuvattu toteutumattomaksi, vaikka se olisi jäänyt tavoitetasosta hyvin vähän. Tarkastuslautakunnallakin on ollut yhtä ehdoton linja tavoitteiden toteutumisesta arvioissaan.

Valtuustotason Kärkihanketavoitteiden toteutuminen 2018

Valtuustotason muut toiminnalliset tavoitteet 2018

Arviointi: *Tarkastuslautakunnan arviointi valtuustotason tavoitteiden toteutumisesta oli yhtenäinen kaupunginhallituksen tilinpäätöksessä antaman selvityksen kanssa. Tavoite on raportoitu saavutetuksi vasta, kun kaikki sille asetetut mittarit osoittavat sen toteutuneeksi. Kokonaisuudessaan tavoitteiden toteutumisaste oli välttävä.*

Kärkihankkeista Sveitsi ja Kehittyvä kaupunkikeskusta eivät edenneet tavoitteiden mukaisesti, joten niiden osalta Pelikirjan linjaukset eivät ole edistyneet toivotulla tavalla. Ulkoisilla tekijöillä on ollut merkittävä vaikutus Sveitsin alueen kehittämisen viivästymiseen. Kaupunkikeskustan veto-voimaisuuden lisäämiseen liittyvien tavoitteiden toteutumattomuus on johtunut pääasiassa kaupungin omista toimista. Muut kärkihankkeisiin liittyvät tavoitteet etenivät suunnitellusti.

Valtuustotason tavoitteet on johdettu hyvin Pelikirjasta. Tavoitteet edistävät kärkihankkeiden ja muiden Pelikirjan linjausten toteutumista. Kaupunginhallitus- ja lautakuntatason kärkihanketavoitteet ovat linjassa valtuustotason kärkihanketavoitteiden kanssa. Opetuslautakunnalla ei ollut kärkihanketavoitteita lainkaan.

Valtuustotason tavoitteiden kohdalla raportointi oli selkeää. Sen sijaan kaupunginhallituksen tavoitteista ei kaikkien toteutumista pystynyt todentamaan.

Suositus: *Sitovien tavoitteiden tulee olla sellaisia, joihin toimijat pystyvät oikeasti vaikuttamaan. Tavoite ei ole motivoiva, mikäli sen toteutuminen on riippuvainen muista kuin kaupungin toimenpiteistä. Esimerkiksi kaavoitukseen liittyvien tavoitteiden mittari/tavoitetaso on suositeltavaa määrittellä vain siihen saakka, mihin kaupunki voi omalla toiminnallaan vaikuttaa.*

Yksittäisten valtuustotason tavoitteiden arviointia

Tarkastuslautakunta tuo tässä esille osan niistä tavoitteista, jotka jäivät toteutumatta.

Sveitsin-Härkävehmaan asemakaavan laatiminen myöhästyy vähintään 1,5 - 2 vuodella kyseisen alueen osayleiskaavasta tehdyn valituksen vuoksi. Asemakaava voi edetä kaupunginhallituksen hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2019 loppuun mennessä ja kaupunginvaltuuston käsittelyyn alkuvuodesta 2020, mikäli Helsingin hallinto-oikeus hylkää valitukset vuoden 2019 syksyyn mennessä.

Sveitsin uimalan rakennustyöt siirtyvät yli vuodella eteenpäin, koska urakkakilpailu keskeytettiin urakkatarjousten ylittäessä oleellisesti budjettivarausten. Rakentamissuunnitelmia jouduttiin karsimaan ja päädyttiin ainoastaan laajennuksen tekemiseen. Vanhan osan kunnostuksesta tässä vaiheessa luovuttiin. Laajennuksen rakennustyöt alkavat syksyllä 2019 ja niiden arvellaan olevan valmiina syksyllä 2020.

Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyn ohjelman laatiminen ei vuoden 2018 aikana edennyt. Syynä oli voimavarojen keskittäminen sote-kuntayhtymän palvelutuotannon käynnistämiseen.

Tarkastuslautakunta totesi edellisessä arviointikertomuksessaan, ettei mielenterveys- ja päihdepalveluiden saanti vanhemmille eikä lapsille/nuorille ole ollut riittävää, lasten ja nuorten psykiatrisen sairaanhoidon saannissa on ollut haasteita ja konsultaatioiden saanti ei ole ollut riittävällä tasolla. Nämä kaikki ovat heijastuneet lisääntyneisiin sijaishuoltoihin ja sitä

myötä lastensuojelun kasvaneisiin kustannuksiin. Tarkastuslautakunta suositteli puutteellisten toimintojen kehittämistä. Mielensterveys- ja päihdepalveluihin ei kuitenkaan vuonna 2018 saatu lisävoimavaroja. Nuorten vaikeiden päihdeongelmien hoito oli vuonna 2018 edelleen puutteellista ja hoito toteutui erityisyksiköihin sijoittamalla. Tämä ei kuitenkaan aina vastannut hoidon tarvetta. Nuorisosemalle ei vuonna 2018 edelleenkään järjestynyt toivottua konsultaatiota.

Sosiaali- ja terveystalvelujen toimintakertomuksen mukaan vuoden 2017 kesästä alkaen nuorten päihdeidenkäyttö ja siitä johtuva oireilu on lisännyt kalliin laitoshoidon ja erityishuoltoyksiköiden käyttöä. Loppuvuodesta 2018 kiireellisten sijoitusten ja huostaanottojen määrä kasvoi edelleen suhteessa alkuvuoteen. Edelliseen vuoteen verrattuna lastensuojelulaitosten erityisyksikköjen hoitovuorokausien määrä kasvoi noin 2 400 vrk:lla ja kustannukset lisääntyivät noin 1,9 miljoonalla eurolla. Myös mielensterveys- ja päihdeasumistalvelujen kysyntä kasvoi vuonna 2018 huomattavasti, mikä kasvatti ostopalvelukustannuksia noin 600 000 eurolla.

Hyvinvointikertomuksen 2019 mukaan nuorten sekä työikäisten Kela-korvattavien mielialälääkkeiden käyttö on lisääntynyt. Kertomuksessa todetaan myös, että huumeita on tarjottu yhä useammalle yläkoululaiselle ja lääkkeiden käyttö päihtymistarkoituksessa on hieman lisääntynyt. Lisäksi alkoholia liikaa käyttävien yli 20-vuotiaiden osuus on kasvanut.

Arviointi: Tarkastuslautakunta pitää puutteena sitä, että Ehkäisevän mielensterveys- ja päihdetyön ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyn ohjelma jäi laatimatta. Kyseiselle ohjelmalle on todella tarvetta ja siksi sen laatimiseen tulisi vuonna 2019 kiinnittää huomiota. Mielensterveys- ja päihdepalveluja ei ole kyetty tarjoamaan kysyntää vastaavasti ja se on heijastunut esimerkiksi lastensuojelun kasvaviin kustannuksiin.

Tarkastuslautakunta muistuttaa, että lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävä työ on Hyvinkään Pelikirjan kärkihankkeen ”Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi” yhtenä linjauksena.

Suositus: Korjaavan mielensterveys- ja päihdetyön tarpeen vähentämiseksi tarvitaan toimivia ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Siksi on tärkeää, että kaupunki ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä yhdessä huolehtivat siitä, että Ehkäisevän mielensterveys- ja päihdetyön ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyn ohjelma laaditaan mahdollisimman pian. Huolestuttava kehitys mielialälääkkeiden käytön yleistymisessä sekä nuorten huume- ja lääkekokeiluissa on saatava kääntymään parempaan suuntaan. Tässä ennaltaehkäisevällä työllä on suuri merkitys.

Edellisessä arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta suositteli sivistystoimea sekä sosiaali- ja terveystoimea yhteistyössä lisäämään koululaisille suunnattua päihdeinfoa, jotta lapset ja nuoret osaavat hakea apua päihteisiin liittyvissä huolissa. Tätä työtä on syytä jatkaa edelleen.

Elinkeino- ja työllisyysohjelmaa ei saatu laadittua vuoden 2018 aikana. Syyksi tavoitteen toteutumattomuudelle on mainittu se, että alkuvuoden maakunta- ja sote-uudistuksen vaikutusten selvittäminen asiaan liittyen viivästytti työn käynnistymistä. Lisäksi loppuvuodesta Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän käynnistäminen hidasti ohjelman viimeistelyä.

Arviointi: Tarkastuslautakunta huomauttaa, että työllisyysohjelman laatiminen on ollut joka vuosi valtuustoon nähden sitovana tavoitteena jo vuodesta 2016 alkaen. Sen valmistuminen on lykkäätynyt milloin minkäkin syyn vuoksi. Vuoden 2018 talousarviossa asetetussa tavoitteessa ohjelma täsmennettiin sisältämään myös elinkeino-ohjelman.

Suositus: Työllisyysohjelman laatiminen on lykkäätynyt jo niin monena vuonna, että Elinkeino- ja työllisyysohjelma on syytä saada hyväksymiskäsittelyyn vihdoinkin vuoden 2019 aikana.

Huomioita kaupunginhallitustason tavoitteista

Tarkastuslautakunta tuo tässä esiin niitä tavoitteita, joiden osalta raportointi tilinpäätöksessä oli puutteellista tai tavoitteen toteutumista oli muuten vaikea arvioida.

Lentokentän kehittämiseen liittyvänä tavoitteena oli suunnitelman valmistuminen lentokentän alueelle tehtävistä toimenpiteistä kesäkuun 2018 loppuun mennessä. Tilinpäätöksessä ei raportoitu lainkaan, milloin suunnitelma valmistui ja mitä toimenpiteitä lentokentän alueelle tehtiin.

Kaavoitustoiminnan ohjaamista koskevana tavoitteena oli kaavoitusohjelman laatiminen ja ohjelman vuositavoitteiden toteuttaminen. Raportoinnissa todetaan, että kaavoitusohjelma on 12.2.2018 hyväksytty kaupunginhallituksessa, mutta ei kerrota, miten vuositavoitteet toteutuivat.

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän (Keusote) toimintaan liittyen tavoitteena oli se, että palvelusopimuksen mukainen toiminta on järjestetty käytännössä. Tavoite on erittäin laaja, sillä palvelusopimus käsittää useita asiakokonaisuuksia. Miten seurataan ja mitataan, että Keusote toimii kaikkien palvelusopimuksessa todettujen ehtojen mukaisesti?

3. TALOUDEN TOTEUTUMINEN

Arviointi: Kaupungin rahoitusasema koheni tilivuonna. Vuoden 2018 talouden tunnusluvuilla mitattuna kaupungin talous on tasapainoinen. Tätä on edesauttanut viime vuosien matalahko investointitaso. Jatkossa kaupungin investointien määrä kasvaa merkittävästi, mikä merkitsee kaupungin taloustilanteeseen haasteita.

Taloudenhoidossa ei ole kaikilta osin noudatettu kuntalakia eikä kaupungin hallintosäännön määräyksiä, sillä valtuustoon nähdessä sitovien toimintakatteiden ylityksiä oli luvattoman paljon. Toisen osavuositarkastuksen yhteydessä myönnettyjen lisämäärärahojen jälkeenkin oli useita merkittäviä määrärahojen ylityksiä, mikä ei anna hyvää kuvaa toiminnan ja talouden suunnittelusta ja seurannasta.

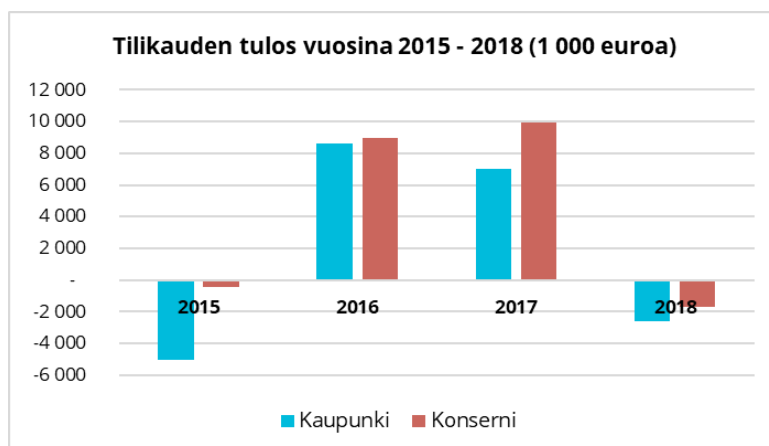

Suositus: Palvelualueiden ja yksikköjen tulee seurata talousarvion toteutumista tarkemmin ja säännöllisemmin. Vastuuvirkamiesten tulee tehdä talousarvion muutoksista esitykset riittävän ajoissa. Kuntalakia ja kaupungin hallintosäntöä tulee noudattaa.

Talousarvion toteutuminen

Talousarviossa 2018 todetaan, että kaupungin tuloslaskelma ja rahoituslaskelma ovat sitovia ilman liikelaitosta. Siksi tarkastuslautakunta on verrannut tilikauden tuloksen muodostumista vain kaupungin lukujen perusteella.

Kaupungin vuoden 2018 talousarvio laadittiin 0,3 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Tilikauden aikana tehtyjen muutosten jälkeen talousarvio muodostui 1,3 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Myönnettyt lisämäärärahat eivät kuitenkaan riittäneet. Tilikausi toteutui kokonaisuudessaan 2,6 miljoonaa euroa alijäämäisenä eli 1,3 miljoonaa euroa muutettua talousarviota ja 2,9 miljoonaa euroa alkuperäistä arviota heikompana. Kaupungin tilikauden tulos oli vähän huonompi kuin konsernin tulos. Neljän viimeisen vuoden tarkastelujaksolla konsernin tulos on ollut joka vuosi kaupungin tulosta parempi.

Valtuustoon nähden sitovana tasona oli palvelualueiden toimintakatteet eli tuloarvioiden ja määrärahojen erotus. Muutettuun talousarvioon nähden sitovia toimintakatteiden ylityksiä oli yhteensä 10 eri palvelualueella. Merkittävimmät ylitykset olivat:

• erikoissairaanhoido ja tukipalvelut	1 863 712 euroa
• terveyttä ja toimintakykyä edistävät palvelut	1 207 627 euroa
• perhe- ja sosiaalipalvelut	1 515 195 euroa
• tekninen keskus	393 820 euroa
• kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta	303 461 euroa
• perusopetus	236 290 euroa
• yleissivistävä koulutus ja työpajatoiminta	125 786 euroa

Muut toimintakateylitykset olivat alle 100 000 euroa.

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloushoidossa on noudatettava talousarvioita. Talousarviovuoden aikana tulevista muutoksista päättää kaupunginvaltuusto. Talousarviossa 2018 todetaan, että muutosta haetaan osavuosisikatsausten yhteydessä muutostarpeen tultua tietoon tai vuoden lopulla niin, että se voidaan käsitellä joulukuun kaupunginvaltuustossa. Myös kaupungin hallintosäännön mukaan talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että se ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana.

Talouden tunnusluvut

Seuraavan taulukon tunnusluvut on laskettu koko kaupungin (sisältäen liikelaitoksen) tilinpäätösluvuista.

KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖSTEN TUNNUSLUKUJA 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
Toimintakate, M€	-226,1	-222,1	-221,7	-233,6
Kasvu, %	2,4	-0,2	-0,2	5,4
Vuosikate, M€	15,1	28,8	26,7	16,9
Vuosikate/poistot %	76,6	142,5	139,1	88,1
Ali/ylijäämä, M€	-4,6	2,3	2,3	-2,3
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v, M€	-28,8	-14,7	12,6	20,6
Investointien tulorahoitus, %	94,5	156,3	130	90,3
Lainakanta, M€	114,5	113,5	104,7	94,5
Lainat €/asukas	2 463	2 436	2 240	2 032
Lainanhoitokate	1,0	2,4	2,7	1,6
Omavaraisuusaste, %	53,4	53,2	55,2	55,5
Suhteellinen velkaantuneisuus	53,1	54,2	51,6	39,1

Vuonna 2018 kaupungin toiminnan menoista jäi 233,6 miljoonaa euroa katettavaksi verorahoituksella. Määrä oli edellisiä vuosia isompi, koska kulujen kasvu oli tuottojen kasvua suurempaa.

Vuosikatteen perusteella 16,9 miljoonaa euroa jäi käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, tulorahoitus on riittävä. Tilivuonna vuosikate ei ihan riittänyt poistoihin. Suunnitelman mukaiset poistot olivat yhteensä 19,2 miljoonaa euroa.

Toiminnan ja investointien rahavirta viimeisen 5 vuoden aikana kuvaa rahoituksen tasapainon tilaa. Rahoitus on tasapainossa, kun kertymä on positiivinen viimeksi päättyneenä tilivuonna. Rahavirran kertymä viimeiseltä viideltä vuodelta oli toista vuotta peräkkäin positiivinen. On kuitenkin huomioitava, että talonrakennusinvestointien määrä on ollut viime vuosina alhainen. Vuodesta 2019 alkaen investointitaso onkin edellisiä vuosia merkittävästi suurempi sivistystoimen rakennushankkeiden vuoksi. Konsernin vastaava tunnusluku oli huonolla tasolla. Tunnusluku on ollut 5 edellisenä vuotena aina negatiivinen.

Investointien tulorahoitus % kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on pystytty rahoittamaan vuosikatteella. Kyseinen tunnusluku heikkeni edellisestä vuodesta, mutta oli kuitenkin vielä hyvällä tasolla.

Kaupungin lainamäärä väheni neljättä vuotta peräkkäin. Tähän on vaikuttanut matala investointitaso. **Lainanhoitokyky** kuitenkin huononi edellisestä vuodesta ollen nyt tyydyttävällä tasolla. Tulorahoituksen heikkeneminen huononsi lainanhoitokykyä.

Lainojen vähentymisen myötä **omavaraisuusaste** hieman koheni edellisestä vuodesta. Kuitenkaan ei olla vielä lähellä hyvänä tasona pidettävää 70 %:n omavaraisuusastetta. Koko kaupunkikonsernin omavaraisuusaste sen sijaan heikkeni edellisestä vuodesta ollen vain 37,8 %. Tämä johtuu konsernivehän voimakkaasta kasvusta. Lainamäärä kasvoi 23,2 miljoonaa euroa eli 9,6 % edellisestä vuodesta. Viime vuosien konsernivehän suureneminen on johtunut pääasiassa Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäen rakennushankkeesta eli uuden H-sairaalan rakentamisesta.

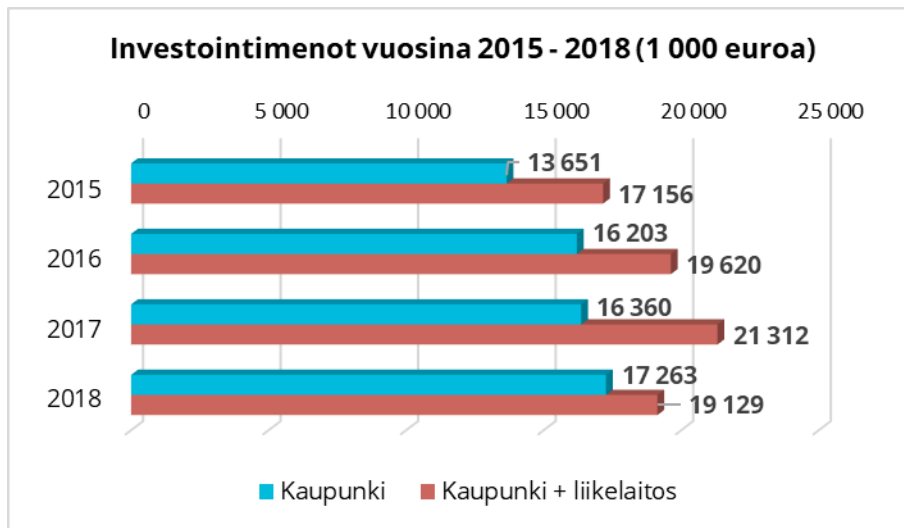
Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon käyttötuloista joudutaan käyttämään velkojen maksuun. Kun tunnusluvussa huomioidaan Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän tulojen poikkeuksellinen kirjausten eliminointi, tunnusluku on 49,6 % (ilman eliminointia 39,1 %).

Tärkeä kaupungin tasapainoisen talouden mittari on se, ettei taseeseen ole muodostunut kattamatonta alijäämää. Hyvinkään kaupungin **taseessa on ylijäämää** 27,9 milj. euroa, kun tilikauden 2018 alijäämä vähennetään edellisten tilikausien yli/alijäämätililtä. Taloussuunnitelmassa vuosille 2019 – 2021 on arvioitu kertyvän alijäämää 11 000 euroa liikelaitoksen sisältyessä lukuihin (ilman liikelaitosta arvioitu alijäämä 225 000 euroa).

Investointien toteutuminen

Koko kaupungin investointimenoihin oli vuodelle 2018 budjetoitu vuoden varrella tehtyjen määrärahamuutosten jälkeen yhteensä 23,7 miljoonaa euroa, josta kaupungin osuus oli 21,0 milj. euroa ja vesiliikelaitoksen 2,7 milj. euroa. Investointeihin kului yhteensä 19,1 milj. euroa eli määrärahoista käytettiin 80,6 %.

4. HYVINKÄÄN ELINVOIMA

Arviointi: Kuntalaissa kunnille säädetty alueen elinvoiman edistämistehtävä näkyy Hyvinkään kaupungin strategiassa (Pelikirja). Se sisältää toimenpiteitä ja tavoitteita, joiden avulla kehitetään kaupungin elinvoimaisuutta.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Hyvinkäällä täyttyy monet elinvoimaisen kaupungin tunnusmerkit. Sijaintitekijät eli alueen ulkoinen ja sisäinen saavutettavuus sekä toimivat liikenneyhteydet ovat erinomaiset. Työpaikkaomavaraisuus on korkealla tasolla. Asumisen hinta on kilpailukykyinen pääkaupunkiseutuun verrattuna. Pehmeät vetovoimatekijät, kuten kulttuuri- ja vapaa-ajan tapahtumat ja luontokohteet, ovat kehittyneet viime vuosina myönteiseen suuntaan. Myös kaupungin talous on tasapainoinen.

Mainekuvan osalta Hyvinkäällä on vielä kuitenkin tehtävää. Hyvinkää ei suurimmassa osassa imagokyselyyn vastanneissa pääkaupunkiseudun ja Kanta-Hämeen asukkaissa herättänyt tunteita, vaan yleis mielikuva kaupungista oli neutraali. Myös elinkeinopolitiikan saralla on vielä parantamisen varaa.

Suositus: Kuntamarkkinointia tulee kehittää ja tehostaa tuoden esille Hyvinkään vahvuuksia. Yritystonttikaupan piristämiseksi on syytä miettiä uusia toimintatapoja yritysalueiden markkinointiin. Kaupungin kannalta parasta markkinointia olisi se, kun viime aikoina Hyvinkäälle sijoittuneet yritykset kertoisivat kaupungin kotisivulla, miksi he ovat valinneet yrityksensä sijaintipaikaksi nimenomaan Hyvinkään.

Pelikirjan mukainen päämäärä

Hyvinkään Pelikirjan mukaisesti päämääränä on houkutteleva ja kasvava kaupunki. Tavoitteena on saada Hyvinkäälle lisää asukkaita, yrityksiä ja matkailijoita. Hyvinkään houkuttelevuutta rakennetaan Pelikirjan seitsemän kärkihankkeen avulla. Kärkihankkeita toteutetaan käytännössä vuosittain talousarvioon asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden kautta. Myös Pelikirjan tukipilareihin liittyvillä toimenpiteillä on tärkeä rooli kaupungin elinvoimaisuutta kehitettäessä.

Miten elinvoimaa voi edistää?

Kuntien elinvoimaisuutta edistetään mm. hyvällä kaavoituksella, riittävällä ja monipuolisella asuntotuotannolla, laadukkailla palveluilla, edesauttamalla yritystoiminnan syntymistä, mahdollistamalla tapahtumien järjestäminen, alueen markkinoinnilla sekä hyvin toimivalla infralla. Kunnan omistamaa infraa ovat mm. kadut, viheralueet, vesihuoltoverkostot ja kunnan toimitilat. Toimiva infra luo edellytykset kuntalaisten arjen sujuvuudelle ja kaikille palveluille. Myös toimivat liikenneyhteydet vahvistavat kunnan kilpailukykyä. Elinvoiman kehittämisessä on tarpeellista myös hyödyntää asukkaiden ja yrittäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Työelämän muuttuvia tarpeita vastaava koulutustarjonta sekä yritysten ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyö ovat avainasioita elinvoiman kehittämisessä. Kunta voi vaikuttaa tähän omistajaohjauksen kautta. Yrityksille osaavan työvoiman saatavuudella on erittäin tärkeä merkitys. Se voi toimia jopa houkuttimena perustaa tai siirtää yritys kuntaan.

Myös palvelujensa laadusta ja saatavuudesta huolehtimalla kunta edistää elinvoimaa. Toimivat palvelut edesauttavat kuntalaisia ja yrityksiä pysymään alueellaan. Hyvinkään kaupungin omistajaohjauksella ja hyvällä yhteistyöllä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän kanssa on tärkeä rooli laadukkaiden sosiaali- ja terveystalouden varmistamiseksi.

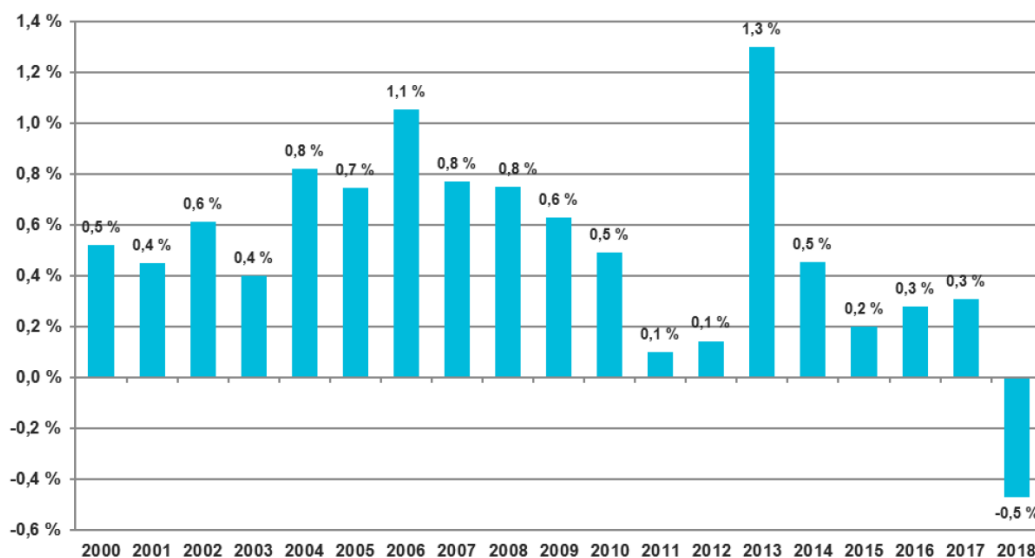
Edellä mainittujen tekijöiden lisäksi tärkeää on kunnan ja alueen tunnettuus. Tässä viestinnällä on merkittävä rooli. Mielenkiintoa herättävät kotisivut, sosiaalinen media ja muu julkinen media ovat asioita, joihin kannattaa panostaa. Julkinen keskustelu muovaa merkittävästi mielikuvia kunnasta ja sen elinvoimaisuudesta.

Hyvinkään asukasmäärän kehitys

Elinvoimaisuuden keskeisenä mittarina on pidetty asukasluvun kehittymistä, tasapainoista taloutta ja kilpailukykyistä yrityskehitystä.

Vuoden 2018 tilinpäätöstietojen mukaan Hyvinkään väkiluku pieneni vuoden 2018 aikana 221 asukkaalla. Tähän vaikutti ennen kaikkea kuntien välinen nettomuutto. Hyvinkäältä muutti toisiin kuntiin 225 henkilöä enemmän kuin muista kunnista muutti tänne. Suurin piirtein samankokoisiin KUUMA-kuntiin verrattuna Hyvinkää oli ainut kunta, jossa väestömäärä väheni. Ennen vuotta 2018 Hyvinkään väestömäärä on 2000-luvulla koko ajan kasvanut.

Hyvinkään vuosittainen väestönkasvu (%) vuosina 2000-2018

Lähde: Tilastokeskus – Väestötilastot

Ennakkotietojen mukaan Hyvinkään väkiluku on tammi-maaliskuussa 2019 hieman pienentynyt (6 henkilöä). Väestömäärän vähennys on johtunut pääasiassa poikkeuksellisen alhaisesta syntyvyydestä. Syntyneitä oli 55 vähemmän kuin kuolleita. Myönteistä on se, että kuntien välinen nettomuutto on alkuvuonna ollut positiivista (43 henkilöä).

Suurin piirtein saman kokoisista Kuuma-kunnista Järvenpään, Keravan ja Nurmijärven väestönkasvu on vuoden 2019 tammi-maaliskuun ennakkotietojen mukaan edelleen jatkunut. Sen sijaan Tuusulan väestökehitys on ollut Hyvinkäätäkin oleellisesti heikompi.

Hyvinkään tulomuuton vauhdittamiseksi kaupunki tulee järjestämään toukokuun lopulla 2019 Asuntotempauksen. Tapahtuman tarkoituksena on tuoda esille Hyvinkään monipuolisia asumismahdollisuuksia ja saada medianäkyvyyttä.

Hyvinkään Pelikirjan yhtenä kärkihankkeena on "Kaupunki ja monimuotoiset kylät". Kaupungin tavoitteena on tukea kylien elinvoimaisuutta. Kyläalueista Kytäjän taajama on ollut eniten kasvava alue väestömäärältään. Sinne on valmistunut viime vuosina uusia omakotitaloja, mikä on pääasiallinen syy positiiviseen väestökehitykseen.

VÄESTÖMÄÄRÄN KEHITYS HYVINKÄÄN KYLÄALUEILLA VUOSINA 2013 - 2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Muutos 2013/2018	
Kytäjän taajama	247	285	300	313	314	310	63	26 %
Kytäjän alue	310	330	324	316	312	307	-3	-1 %
Solttilan alue	83	84	86	85	87	89	6	7 %
Usmin alue	204	207	207	209	209	217	13	6 %
Nopon taajama	599	594	594	593	574	577	-22	-4 %
Suomiehen alue	329	334	335	336	352	342	13	4 %
Palopuron alue	559	553	546	531	541	528	-31	-6 %
Ahdenkallion alue	431	439	452	444	431	432	1	0 %
Uudenkylän - Myllykylän alue	337	333	334	345	338	333	-4	-1 %
Kaukasten taajama	262	271	264	255	232	226	-36	-14 %
Ridasjärven taajama	217	222	216	217	221	206	-11	-5 %
Ridasjärven - Sykärin alue	132	139	127	127	115	115	-17	-13 %
Lähde: Tilastokeskus - Väestötilastot								

Arviointi: Pelikirjan tavoite saada Hyvinkäälle lisää asukkaita ei vuonna 2018 toteutunut. Usean vuoden väestönkasvun jälkeen asukasluku pieni.

Vuoden 2019 tammi-maaliskuun väestötilastojen perusteella näyttää siltä, että vuonna 2019 luonnollinen väestönlisäys tulee Hyvinkäällä olemaan edelleen negatiivinen. Kaupungin tulisi saada merkittävää muuttovoittoa kuntien välisestä muutosta ja maahanmuutosta, jotta väkiluku kasvaisi edellisestä vuodesta.

Kylien asukasmäärän kehityksessä ei ole ollut viimeisen viiden vuoden aikana merkittäviä muutoksia. Kytäjän taajamassa väestönmäärän kehitys on ollut positiivisinta. Eniten asukkaiden määrä on vähentynyt Kaukasten taajamassa.

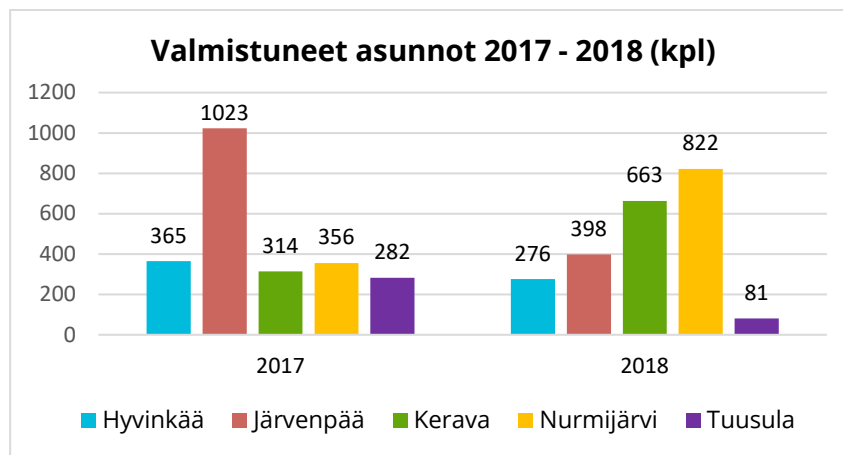
Tarkastuslautakunta pitää positiivisena sitä, että kaupunki on päättänyt rohkeasti kokeilla uudenlaisia keinoja asumisen markkinointiin.

Suositus: Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kylien elinvoimaisuuden edistämiseksi on etsittävä uusia toimintatapoja, jotta nykyisenkaltainen epäsuotuisa väestökehityksen trendi ei jatkuisi.

Valmistuneet asunnot

Asukkaiden ja yritysten määrää kunta voi kasvattaa monipuolisilla asumisvaihtoehtoilla, riittävällä tonttitarjonnalla sekä turvallisella ja viihtyisällä ympäristöllään.

Arvion mukaan vuonna 2019 Hyvinkäälle tulee valmistumaan 477 asuntoa.

Vuoden 2018 aikana uusia asuntoja valmistui pääasiassa Hangonsillan alueelle. Kyseiselle alueelle tähän mennessä rakennusluvan saaneista asunnoista 78 % on yksioita ja kaksioita. Kolmioiden osuus on 20 %.

Syksyllä 2018 toteutettiin Hyvinkään asumisen linjausten laadinnan tueksi kaikenikäisille hyvinkääläisille yleinen nettikysely, jossa kartoitettiin heidän asumistoiveitaan. Kyselyn tulosten perusteella eniten toivottiin kolmioita (35 %) ja sitä suurempia asuntoja (39 %). Pientaloissa asuville ikääntyneille suunnatun postikyselyn vastausten mukaan vastaajat asuisivat tulevaisuudessa mieluiten kolmiossa (54 %).

Arviointi: Hyvinkäällä asuntotuotanto oli vuonna 2018 toiseksi matalin verrattuna suurin piirtein saman kokosiin Kuuma-kuntiin. Nurmijärvellä valmistui asuntoja eniten. Vuonna 2017 Järvenpää hallitsi kirkkaasti kärkipaikkaa. Arvion mukaan Hyvinkään asuntotuotanto tulee vuonna 2019 olemaan kahta edellistä vuotta vilkkaampi.

Suositus: Mikäli Hyvinkäälle halutaan muuttavan enemmän lapsiperheitä, tulisi uudiskohteissa ottaa huomioon kolmioiden ja sitä suurempien asuntojen riittävyys.

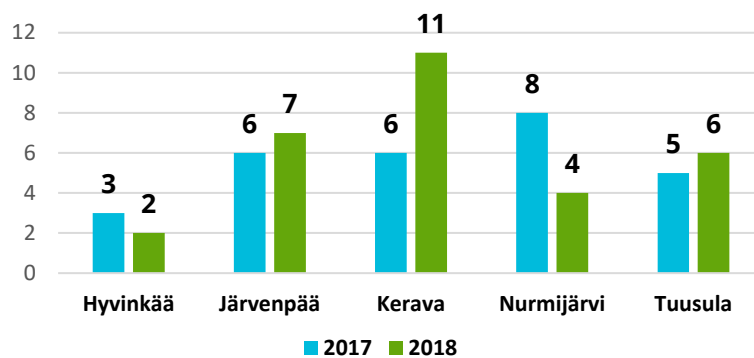
Maan hankinta ja tonttivaranto

Kaupunki hankki vuonna 2018 maata 56 hehtaaria, josta suurin on Hähkäsuon alue (54,5 hehtaaria). Se on tarkoitus kaavoittaa yritysalueeksi.

Kaupungilla on tällä hetkellä kunnallistekniikan piirissä olevia eri kokoisia vapaita yritys- ja teollisuustontteja. Martinlehdon, Martinniityn ja Sveitsin portaalin teollisuus- ja yritysalueilla sijaitsee yhteensä 15 tonttia. Hakakallion / Metsäkaltevan sillan alueella on tonttialuetta noin 7 hehtaaria. Antinsaaren teollisuusalueella sijaitsee tonttialuetta noin 14 hehtaaria, jolle on osittain toteutettu kunnallistekniikka. Hakakallion ja Antinsaaren alueilla on mahdollisuus kysynnän ja tarpeen mukaan ratkaista, minkä kokoisia tontteja niille muodostetaan.

Antinsaaren teollisuusalueesta noin puolet sijaitsee pohjavesialueella, joten se osittain rajoittaa yritysten sijoittumista alueelle. Pohjavesien pilaantumisen- ja muuttamisriskiä aiheuttavien laitosten sijoittuminen alueelle ei ole mahdollista. Tulevina vuosina kaavoitettava Hähkäsuon alue on pääosin pohjavesialueen ulkopuolella.

Luovutetut yritystontit vuosina 2017 - 2018

Asuntorakentamista varten kaupungilla on monipuolinen tonttivaranto rivi- ja kerrostaloille sekä omakoti- ja pientaloille. Kaavoitettu kerros- ja rivitalotonttivaranto riittää noin 7 vuoden tarpeisiin ja vireillä olevat asemakaavoitushankkeet mukaan lukien yli 10 vuoden tarpeisiin. Omakotirakentamiseen tarkoitettua tonttivarantoa on yhteensä noin 450 tonttia. Vireillä olevilla asemakaava-alueilla on lisäksi yhteensä noin 50 omakotitonttia. Kaupungin omistamien tonttien lisäksi Hyvinkäällä on tarjolla yksityisessä omistuksessa olevia tontteja.

Arviointi: Asuntorakentamisen tonttivaranto on määrällisesti riittävällä tasolla. Yritystonttitalanne ei ole niin hyvä. Vuonna 2018 hankittu maa-alue tuo merkittävää kohennusta yritystonttitarjontaan tulevaisuudessa. Alue sijaitsee liikenteellisesti erinomaisella paikalla ja on lähes kokonaan pohjavesialueen ulkopuolella, mitkä seikat ovat eduksi yritystonteille.

Kahtena edellisenä vuonna Hyvinkään kaupungin luovuttamien yritystonttien määrä on ollut erittäin alhainen. Saman kokoisilla Kuuma-kunnilla yritystonttikauppa on ollut vilkkaampaa.

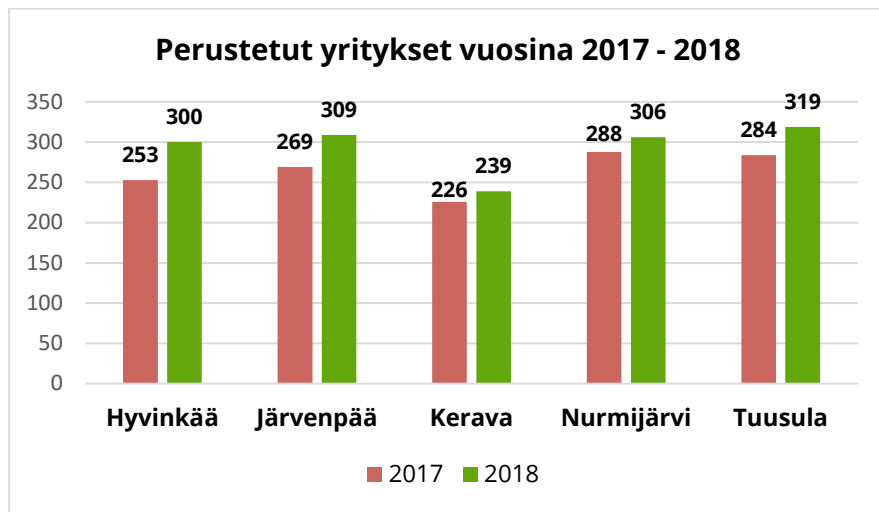
Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee Konsernipalvelut ja -hallinto -toimialaa etsimään uudenlaisia keinoja yritystonttien markkinointiin. Voisi esimerkiksi tutkia, olisiko Hyvinkäällä tarkoituksenmukaista tulevilla yritysalueilla käynnistää julkinen avoin haku, jolla yritykset kutsuttaisiin

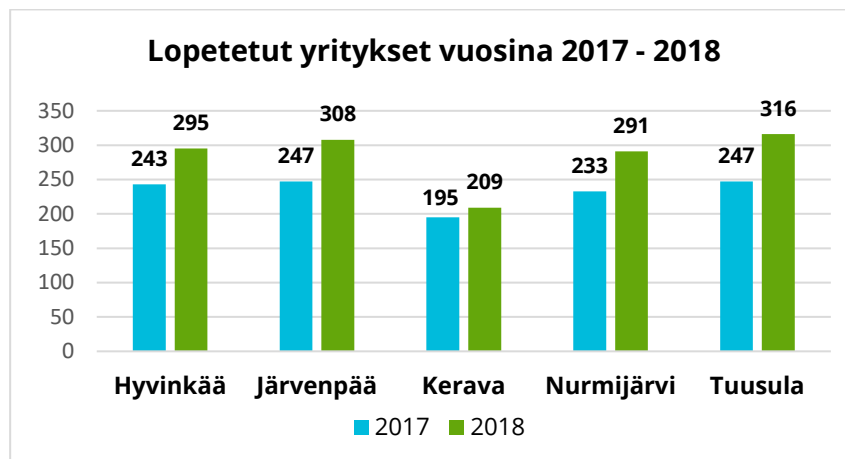
yhteistyössä kaupungin kanssa laatimaan yleissuunnitelmaa alueelle ja pohtimaan sitä, millainen alueesta voisi tulla? Menettely tukisi erinomaisesti Pelikirjan kärkeä "Yhteisellä yritysten kanssa". Esimerkiksi Oulussa on toteutettu kyseistä toimintatapaa kahdella eri yritysalueella.

Yritysten määrän kehitys on ollut vähäistä

Elinkeinoelämän ja yrityskannan kehittäminen on yleisin näkökulma elinvoiman edistämisessä. Ilman työpaikkoja ja yrityksiä kaupunki ei saa palvelujen rahoittamisessa tarvittavia verotuloja. Tämän vuoksi on tärkeää, että yrittäjyys kaupungin alueella vahvistuu. Perustetuissa yrityksissä ei ole mukana asunto-osakeyhtiöitä, mutta lakanneiden yritysten määrään ne sisältyvät. Asunto-osakeyhtiöiden osuus on kuitenkin hyvin pieni koko yritysmäärästä.

Lähde: Taloustutka

Lähde: Patentti- ja rekisterihallitus, Virre-palvelu

Elinkeinotoimen palvelualue on ryhtynyt valmistelemaan ns. yhden luukun palvelumallia palvella yrityksiä paremmin. Toimintamalli on tarkoitus ottaa vaiheittain käyttöön ja sen luominen on asetettu vuoden 2019 talousarviossa kaupunginhallituksen tavoitteeksi.

Kaupunki on aloittanut myös kansainvälisen markkinoinnin yhdessä Kuuma-kuntien kanssa. Tavoitteena on saada ulkomaalaiset sijoittajat kiinnostumaan KUUMA-seudusta sijoituskohdeena. Käytännön toimenpiteenä vuoden 2018 aikana luotiin Helsinki Ring of Industry (KUUMA-seutu) brändi markkinointitoimiston avustuksella. KUUMA-seutu osallistui alue-markkinointivideolla kansainvälisille EXPO REAL -messuille Münchenissä syksyllä 2018. Kuntaliiton järjestämässä kuntamarkkinoinnin SM-kilpailussa tuomaristo on valinnut kyseisen markkinointikampanjan loppusuoralle 11 muun työn kanssa.

Arviointi: *Perustettujen yritysten määrä Hyvinkäällä ja muissa samankokoisissa KUUMA-kunnissa on ollut suurin piirtein samalla tasolla vuosina 2017 – 2018 Keravaa lukuun ottamatta. Siellä yrityksiä on perustettu vertailukuntia vähemmän. Sen sijaan yritysten nettolisäys eli perustettujen ja lopetettujen yritysten erotus oli suurinta Nurmijärvellä ja Keravalla. Hyvinkäällä nettolisäys oli heikoin.*

Tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä yritysystävällisen, helposti saavutettavan ja joustavan yhden luukun palvelumallin luomista. Vastaavanlaista toimintamallia on käytetty Hyvinkäällä hyödyksi tapahtumien järjestämisessä.

Suositus: *Yrittäjyyttä ja elinkeinoja koskevilla nettisivuilla on suositeltavaa esitellä yrityksiä, jotka ovat viime aikoina valinneet Hyvinkään yrityksensä sijaintipaikaksi. Yritykset voisivat itse kertoa kaupungin kotisivulla, miksi he ovat nähneet Hyvinkään parhaaksi paikaksi yritykselleen. Tämä olisi kaupungin kannalta parasta markkinointia.*

Työllisyyskehitys kohentunut

Korkea työllisyys lisää verotuloja, vähentää sosiaalimenoja ja pienentää kunnan maksettavaksi tulevaa työmarkkinatuen kuntaosuutta.

Kuten Uudellamaalla ja koko Suomessa myös Hyvinkäällä työllisyyskehitys oli vuonna 2018 positiivinen. Hyvinkään työttömyysaste laski 1,3 %-yksikköä edellisestä vuodesta ollen 8,3 % vuoden 2018 lopussa. Alle 25-vuotiaiden työttömien työhakijoiden määrä väheni 23 % ja pitkäaikaistyöttömien määrä 25 % edellisestä vuodesta. Positiivisen työllisyyskehityksen myötä työmarkkinatuen kuntaosuuden määrä kääntyi ensimmäisen kerran laskuun vuoden 2015 jälkeen.

Tammi-maaliskuun 2019 tilastojen mukaan positiivinen työllisyyskehitys jatkuu Hyvinkäällä. Työttömyysaste oli maaliskuussa 7,3 %.

Hyvinkään työpaikkatarjonta on hyvällä tasolla. Vuonna 2016 työpaikkaomavaraisuus oli 95,3 % (95,7 % vuonna 2015). Arviointihetkellä ei valitettavasti ollut käytettävissä tuoreempaa tilastoa. Vuoden 2017 tilasto valmistuu vasta syksyllä 2019.

Elinkeinotoimi yhdessä työllisyyspalvelujen kanssa ovat omalta osaltaan pyrkineet vaikuttamaan työttömyyden vähenemiseen. Esimerkiksi VR:n konepajatoiminnan loputtua Hyvinkäällä, kaupunki on käynyt VR:n kanssa neuvotteluja konepaja-alueen vuokrauksesta ja jatkokäytöstä. Tiloihin on tullut uusia toimijoita. Vuoden 2019 alkupuolella entisen VR:n konepajan tiloista noin 40 % oli vuokrattu.

Esimerkkinä mainittakoon Transval Oy, joka sijoitti teollisuuden projektilogistiikkaan ja materiaalivirtojen hallintaan liittyvän palvelukeskuksen entiselle VR:n konepaja-alueelle. Keskuksen palvelut kattavat teollisuuden tarvitsemat kokoonpano-, konepaja-, pakkaus-, projektilogistiikka- ja varastointipalvelut sekä varaosatoiminnot. Toiminta alkoi Hyvinkäällä tammiukuussa 2019. Palvelukeskus on yksi uusi merkittävä työllistäjä. Se tarjoaa aluksi 60 uutta työpaikkaa ja työpaikkamäärän ennustetaan kasvavan asiakassopimusten myötä vähän yli sataan.

Arviointi: *Kaupungin työllisyyskehitys jatkui edellisen vuoden tapaan myönteisenä. Alkuvuoden 2019 työllisyystilastojen perusteella työttömyys on edelleen laskenut. Yleinen taloudellinen tilanne ja kaupungin omat toimet ovat myötävaikuttaneet hyvään työllisyyskehitykseen.*

Kaupunkikeskustan kehittäminen jatkuu

Yhtenä vetovoimatekijänä voidaan pitää myös kaupungin keskustaa, joka houkuttelee ihmisiä viettämään siellä aikaansa. Tässä mielessä esimerkiksi kaupan alan palvelut, ravintolat, kahvilat ja puistot ovat keskeisessä asemassa. Kaupungin keskusta on käyntikortti erityisesti matkailijoiden näkökulmasta, joten keskustan viihtyisyyteen ja sujuvaan liikenteeseen kannattaa satsata.

Hyvinkään kaupungin keskusta on viime vuosina kehittynyt voimakkaasti. Kaupunki haluaa edelleen edistää keskustansa vetovoimaisuutta. Kaupunginhallitus hyväksyi 9.4.2018 Kehittyvä kaupunkikeskusta –kärkihanketta koskevan projektisuunnitelman. Suunnitelma sisältää vuosille 2018 – 2020 toimenpiteitä, joiden avulla edesautetaan Hyvinkään keskustan elävöittämistä.

Vuodelle 2018 oli aikataulutettu 17 toimenpidettä. Toimenpiteistä 9 ei edistynyt suunnitellusti. Osan kohdalla työ jatkuu vuonna 2019. Osa toimenpiteistä on sellaisia, että niitä on päätetty lykätä odottamaan Europan 15 -kilpailun tuotoksia ja palata niihin vuonna 2020. Hyvinkään kaupunki osallistuu kansainväliseen nuorten arkkitehtien Europan 15 -suunnittelukilpailuun keskustan kehittämiseksi ja asemakaavojen laadinnan pohjaksi. Pää tavoitteena on lisätä keskustan elinvoimaisuutta ja vetovoimaa, missä myös länsipuolen asemanseudun ja pääkadun varren kehittäminen on merkittävässä roolissa. Tavoitteena on löytää tavat yhdistää radan eri puolet toisiinsa.

Arviointi: *Kaupunkiorganisaatio sai toteutettua noin puolet Hyvinkään keskustan kehittämiseksi tärkeistä toimenpiteistä, jotka oli aikataulutettu vuodelle 2018. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toimenpiteitä oli kohdennettu ensimmäiselle projektisuunnitelma-vuodelle mitattava määrä henkilöresursseihin nähden. Ajan puute ja resurssien niukkuus nousivat esille joissakin tapauksissa.*

Elinvoimaisen kunnan keskusta on elävä ja viihtyisä. Hyvinkään kaupungin keskusta on tähän mennessä kehittynyt myönteisellä tavalla kauppakeskuksen sijoittumisen, asuntorakentamisen ja Villatehtaan alueen tapahtumien myötä.

Suositus: *Kaupungin keskusta-aluetta kehitettäessä tulee investoinneista päätettäessä ottaa huomioon kaupungin taloudellinen liikkumavara ja jaksottaa infrarakentaminen eri vuosille.*

Hyvinkään tapahtumatarjonta on laajentunut

Kulttuuri- ja liikuntatapahtumat tuovat kaupunkia tutuksi ulkopaikkakuntalaisille ja toimivat muutenkin vetovoimatekijöinä. Lukuisten pienten tapahtumien rinnalle on viime vuosina Hyvinkäälle rantautunut valtakunnallisia suur tapahtumia (mm. Iskelmä Kesä, Rockfest, Red Carpet-elokuvafestivaali). Isot tapahtumat ovat olleet onnistuneita yleisömäärältään ja osa tapahtumista on houkutellut hyvin yleisöä myös muilta paikkakunnilta.

Suomen Kyselytutkimus Oy:n toteuttamassa imagokyselyssä Red Carpet –elokuvafestivaalin sijoittumista tarkasteltiin omalla erilliskysymyksellä. Hyvinkääläisistä 81 % ilmoitti tietävänsä, että elokuvafestivaali järjestetään Hyvinkäällä. Kantahämäläisten vastaajien osalta vastaava osuus oli 19 % ja pääkaupunkiseudun vastaajien osalta vain 8 %.

Suositus: Isojen tapahtumien markkinointia on syytä lisätä ja kiinnittää huomiota sellaisiin markkinointikanaviin, joilla tavoitetaan ulkopaikkakuntalaisia.

Kasvupotentiaalianalyysin mukaan Hyvinkää Suomen parhaassa viidenneksessä

Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:n laatimassa kasvupotentiaalianalyysissä on selvitetty Manner-Suomen 295 kunnan kasvupotentiaalia tilasto- ja toimintaympäristöanalyysin avulla. Analyysi perustui neljään teemaan: aluetalouteen, vetovoimaan, väestö- ja ikärakenteen muutokseen sekä asumiseen. Jokaisella teemalla oli neljä avainmuuttujaa (mittaria). Kunnat jaettiin analyysissä kasvupotentiaaliltaan viiteen tasasuuruiseen viidennekseen summapisteyden mukaan. Tarkastuslautakunta tuo tässä esille Hyvinkään ja muiden KUUMA-kuntien sijoituksen.

KASVUPOTENTIAALIANALYYSI	
Sijoitus	Kunta
2.	Sipoo
3.	Tuusula
8.	Nurmijärvi
9.	Järvenpää
10.	Kirkkonummi
11.	Vihti
18.	Mäntsälä
20.	Kerava
26.	Hyvinkää
27.	Pornainen

Lähde: Yritysdynamiikka kuntien vetovoimatekijänä, julkaistu 2019 (Timo Aro, Susanna Haanpää, Anna Laiho)

Arviointi: Kasvupotentiaalianalyysin perusteella Hyvinkää sijoittui kaikista Manner-Suomen kunnista parhaaseen viidennekseen, mikä sinänsä on hyvä saavutus. Mutta on kuitenkin huomattava, että Hyvinkään sijoitus oli toiseksi huonoin kaikista KUUMA-kunnista. Jokainen KUUMA-kunta ylsi TOP 30:een. Tämä tarkoittaa sitä, että kyseiset kunnat ovat kasvun ja kilpailukyvyn näkökulmasta potentiaalisimpia alueita Suomessa.

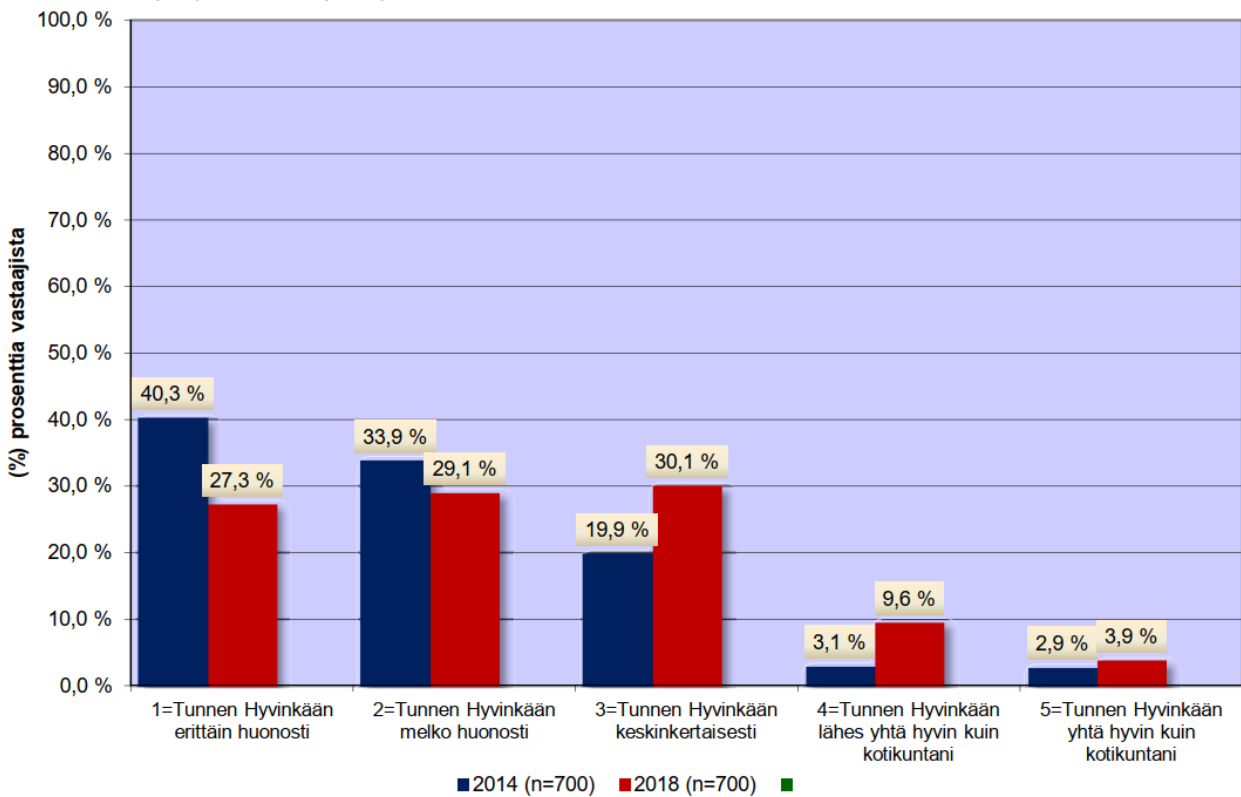
Imagokyselyjen tulokset kehittyneet myönteisesti

Kohderymänä hyvinkäläiset sekä pääkaupunkiseudun ja Kanta-Hämeen asukkaat

Suomen Kyselytutkimus Oy toteutti helmi-huhtikuussa 2018 Hyvinkään kaupungin tunnettuutta, imagoa ja vetovoimaa mittaavan kyselytutkimuksen. Tutkimuksen kohderymänä olivat 15 – 79-vuotiaat Hyvinkään, pääkaupunkiseudun ja Kanta-Hämeen asukkaat. Kokonaisotos oli yhteensä 1 000 satunnaisotannalla suoritettua puhelinhaastattelua. Hyvinkäältä haastateltiin 300 henkilöä, pääkaupunkiseudulta 350 ja Kanta-Hämeestä 350 henkilöä. Tutkimus on toteutettu edellisen kerran vuonna 2014 saman sisältöisenä, joten tuloksista voitiin päätellä, miten Hyvinkään kaupungin tunnettuus on kehittynyt neljän vuoden aikana.

Kuinka hyvin arvioitte tuntevanne Hyvinkään tällä hetkellä?

Kaikki vastaajat yhteensä (pl. Hyvinkää) (n=700) %

Pääkaupunkiseudun vastaajista noin 44 % (18 % vuonna 2014) ja Kanta-Hämeen vastaajista noin 43 % (34 % vuonna 2014) ilmoitti tuntevänsä Hyvinkään vähintäänkin keskinkertaisesti. Erittäin huonosti Hyvinkään tunsivat 29 % (45 % vuonna 2014) pääkaupunkiseudun vastaajista ja 25 % (36 % vuonna 2014) Kanta-Hämeen vastaajista.

Mitkä annetuista adjektiiveista vastaavat mielikuvaanne Hyvinkästä asteikolla 1 – 5? (keskiarvovertailu, vuosi 2018)

Pääkaupunkiseutu	Kanta-Häme
Hyvien kulkuyhteyksien päässä (3,9)	Hyvien kulkuyhteyksien päässä (4,2)
Luonnonläheinen (3,8)	Palvelut lähellä (4,0)
Palvelut lähellä (3,7)	Monipuoliset palvelut (3,8)

1 = erittäin huonosti, 5= erittäin hyvin

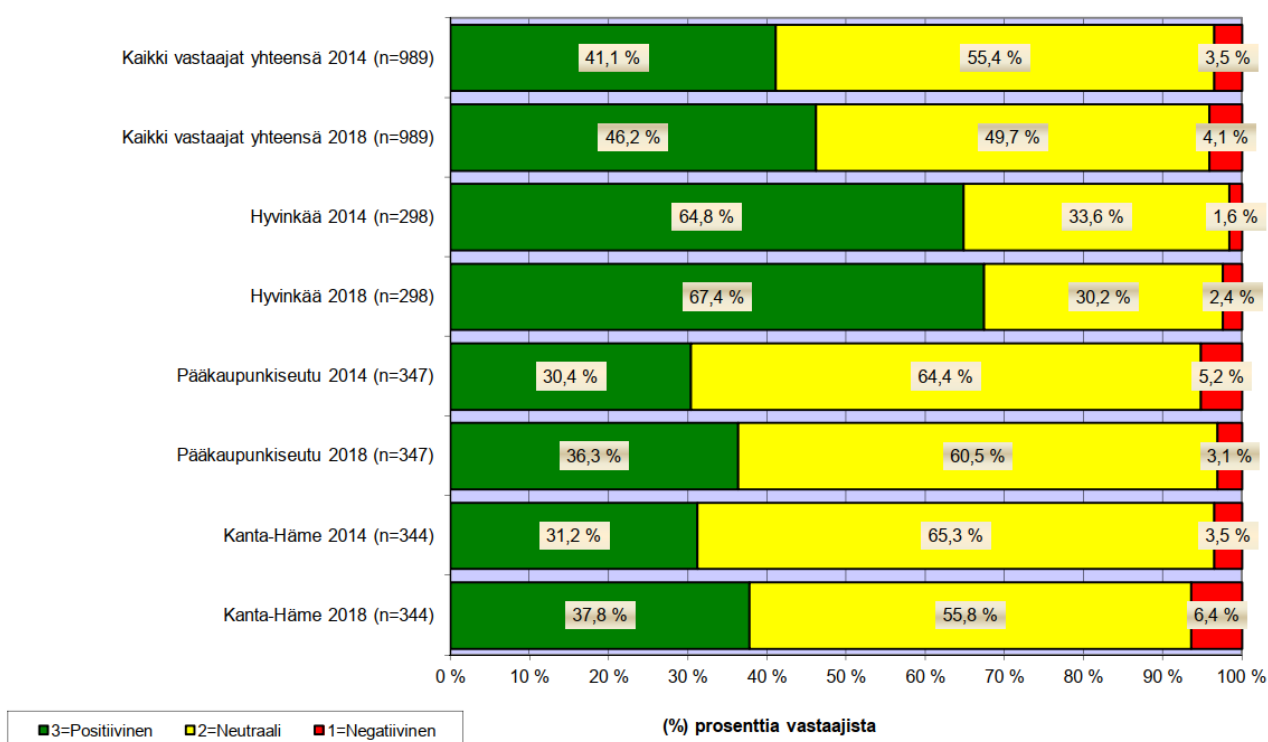

Hyvinkääläisten mielestä omaa kotikaupunkia kuvasivat parhaiten samat adjektiivit kuin pääkaupunkiseudun vastaajia, mutta vastausten keskiarvoksi muodostui 4,3 – 4,4.

Kysyttäessä yleismielikuvaa Hyvinkäästä, pääkaupunkiseudun ja Kanta-Hämeen vastaajat pitivät Hyvinkääseen liittyvää mielikuvaa useimmiten neutraalina. Hyvinkääläisillä oli kotikunnastaan yleensä positiivinen mielikuva. Edelliseen kyselyyn verrattuna kaikkien vastaajien kohdalla mielikuva Hyvinkäästä oli muuttunut myönteisempään suuntaan.

Onko yleismielikuvanne Hyvinkäästä?

Kaikki vastaajat (n=1000) %

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan, liittyikö heille esitetyt asiat Hyvinkääseen vai ei. Pääkaupunkiseudun vastaajat liittivät Hyvinkääseen useimmiten Sveitsin ulkoilalueen (94 % "kyllä") ja Suomen Rautatiemuseon (68 % "kyllä"). Myös Kanta-Hämeen vastaajat tunsivat parhaiten Sveitsin ulkoilalueen (91 % "kyllä"). Toiseksi parhaiten he tiesivät Kauppakeskus Willan (73 % "kyllä").

Kyselytutkimuksessa tiedusteltiin myös, kuinka varteenotettavana vaihtoehtona he pitäisivät asumista Hyvinkäällä, jos he olisivat juuri nyt muuttamassa Etelä-Suomeen. Kanta-Hämeen vastaajista 21 % pitäisi asumista Hyvinkäällä vähintäänkin melko todennäköisenä vaihtoehtona, mutta pääkaupunkiseudun vastaajista vain 7 %.

Kohderyhmänä yritysten johtajat ja pk-yritykset

Taloustutkimus selvitti kunnan alueella toimivien yritysten toimitusjohtajilta ja talousjohtajilta mielipiteitä oman kunnan asioista. Mukana olivat Suomen 36 suurinta kaupunkia ja kuntaa. Tutkimus toteutettiin elo-marraskuussa 2018. Tutkimuksessa selvitettiin mielipiteitä

esim. kunnan yrittäjämönteisyydestä, kaavoituksesta, työvoiman saatavuudesta, yritystiedottamisesta ja virkamiesten tavoitettavuudesta. Lisäksi tutkimuksessa kysyttiin, voiko suositella kuntaa toiselle yritykselle toimipaikaksi. Hyvinkää sijoittui selvityksessä sijalle 5.

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) toteutti vuoden 2019 alussa Kuntaranking-tutkimuksen, joka mittaa Suomen eri alueiden vetovoimaisuutta yritystoiminnan kannalta. Tutkimuksessa hyödynnettiin kuntatalous- ja yrittäjyystilastoja sekä yrittäjille suunnattua kyselyä. Hyvinkää sijoittui sijalle 5/28 enintään 50 000 asukkaan kuntien vertailussa.

Arviointi: *Keväällä 2018 toteutetun kyselytutkimuksen mukaan Hyvinkään tunnettuus on noussut vuodesta 2014 sekä kantahämäläisten että pääkaupunkiseudun asukkaiden keskuudessa. Kuitenkin tunnettuudessa on vielä parantamisen varaa.*

Yrittäjille suunnattujen kyselyjen tulosten perusteella Hyvinkäätä pidetään yritysmönteisenä kaupunkina.

Suositus: *Kaupunkimarkkinointia tulee kehittää ja tehostaa, jotta Hyvinkään tunnettuus kasvaa ja positiivinen mielikuva kaupungista lisääntyy. Kaupunkimarkkinoinnissa pitää tuoda esille Hyvinkään vahvuuksia, kuten hyvä asuntotonttitarjonta, ja pääkaupunkiseutua edullisempi asumismahdollisuus, kaupungin sijaintietu, luonnonläheisyys, monipuoliset harrastusmahdollisuudet, vilkas tapahtumatarjonta, matkailutarjonta ja yritysmönteisyys.*

5. TUKIPILARI: HENKILÖSTÖ

Tarkastuslautakunta valitsi Pelikirjan tukipilarin ”Henkilöstö” yhdeksi tilivuotta 2018 koskeväksi arviointikohteeksi, koska kyseisenä vuonna henkilöstö koki useita muutoksia organisaatiouudistusten vuoksi. Vuoden 2018 aikana oli useita palvelualueita tai yksiköitä koskevia yt-neuvotteluja. Merkittävin muutos oli sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtyminen Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymään 1.1.2019 alkaen. Arviointikohteen valintaan vaikutti myös se, että henkilöstö on kaupungin tärkeä voimavara. Henkilöstön työhyvinvointi ja osaaminen osaltaan ratkaisevat sen, miten laadukkaita palveluita kuntalaiset saavat ja kuinka hyvin kaupunki saavuttaa tavoitteensa.

VÄYLÄ- ja REITTI-malli työkyvyttömyyseläköitymisen välttämiseksi

Henkilöstöä koskevana valtuustotason tavoitteena vuoden 2018 talousarviossa oli sairauspoissaolojen ja varhe-maksujen pienentäminen (varhe-maksu = varhaiseläkemenoperusteinen maksu, jota kunta maksaa työkyvyttömyyseläkkeille jäävistä ja kuntoutustuella olevista työntekijöistään).

Kaupunki pyrkii vaikuttamaan henkilöstön työkyvyn tukemiseen sekä työkyvyttömyyseläkkeelle jäävien vähenemiseen ja sairauspoissaolojen pienemiseen mm. VÄYLÄ- ja REITTI-mallien käyttöönotolla. Kaupunki otti molemmat mallit käyttöön vuoden 2018 alusta ja järjesti niistä esimiehille perehdytystä useissa koulutustilaisuuksissa. Osallistumisaktiivisuus kyseisiin koulutuksiin oli erittäin hyvä.

VÄYLÄ-toimintamallin tavoitteena on toimivien vaihtoehtojen luominen, mikäli työntekijän työkyky on jo alentunut esimerkiksi sosiaalisista tai terveydellisistä syistä. Malli on tehty esimiesten, työntekijöiden, työterveydenhuollon, työsuojelun ja henkilöstökeskuksen avuksi tunnistamaan mahdollisimman varhain työhyvinvointia ja työkykyä heikentävät asiat. Se sisältää varhaisen tuen ennakoivat ja edistävät toimet, varhaisen tuen, työhön paluun tuen ja tehostetun tuen. Lisäksi malliin kuuluvat uudelleen sijoittuminen ja työkyvyn aktiivisen tuen päättäminen.

REITTI eli mukautetun (korvaavan) työn toimintatapa on Hyvinkään kaupungin ratkaisu tilanteisiin, joissa työntekijä on tapaturman tai sairauden vuoksi osittain tai tilapäisesti kykenemätön tekemään vakituista työtään, mutta pystyy terveyttään tai toipumistaan vaarantamatta tekemään soveltaen omaa työtä tai korvaavaa työtä. REITTI perustuu aina työntekijän suostumukseen.

Vuonna 2018 VÄYLÄ-selvittelyssä oli 105 henkilöä ja REITTI-mallia käytti 13 työntekijää. REITTI-jaksot vaihtelivat 1 - 65 vuorokauden välillä. Jakson keskipituus oli 24 vuorokautta. Palvelualueista eniten REITTIä hyödynsi varhaiskasvatus.

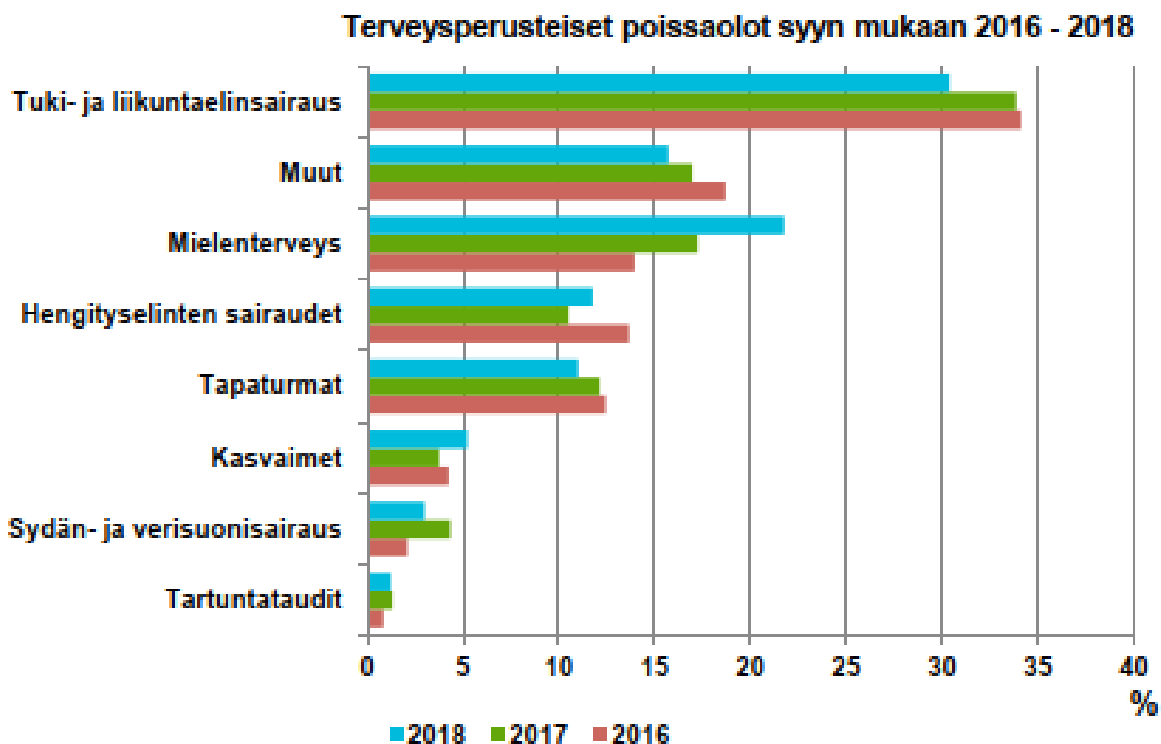
Sairauspoissaolojen kehitys

Vuodelle 2018 tavoitteena oli sairauspoissaolojen vähentäminen. Tavoitetasona oli, että sairauspoissaolot ovat enintään 14 päivää/henkilö vuodessa.

Vakinaisen henkilöstön terveysperusteiset poissaolot 2015 – 2018 (keskimäärin pv/hlö)			
2015	2016	2017	2018
15,2	15,3	14,4	15,0

Edellisestä vuodesta lyhyet 1 – 3 päivän sairauspoissaolot vähenivät, mutta 4 – 5 päivän poissaolot kasvoivat. Pitkiä 61 – 90 ja 91 – 180 päivää kestäviä sairauslomajaksoja oli edellisvuotta enemmän. Terveysperusteiset poissaolot sisältävät myös työtaturmien ja ammatitautien aiheuttamat sairauspoissaolot.

Sairauspoissaolojen kaksi yleisintä diagnoosiryhmää olivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet (30,4 %) ja mielenterveysongelmat (21,7 %). Tuki- ja liikuntaelinsairauksista aiheutuvat poissaolot vähenivät edellisestä vuodesta, kun taas mielenterveysongelmista johtuvat sairauspoissaolot kasvoivat lähes viisi prosenttiyksikköä. Kohta "Muut" sisältää mm. aineenvaihduntasairaudet, hermoston sairaudet, silmä- ja korvasairaudet, ihosairaudet ja raskaudesta johtuvat poissaolot.

Työtaturmien määrä laski oleellisesti edellisestä vuodesta (vähennystä 32 %). Suhteellisesti merkittävin vähennys oli työmatkalla sattuneiden tapaturmien määrässä. Tapaturmia sattui vuoden 2018 aikana eniten päiväkodeissa, kouluissa ja kotihoidossa.

Arviointi: Tarkastuslautakunta näkee myönteisenä sen, että esimiehille on järjestetty kattava koulutus VÄYLÄ- ja REITTI-toimintamalleista ja niiden käyttöönotosta. Malleja on jo ensimmäisenä käyttöönottovuonna käytetty melko hyvin. Varhaiseläkemenoperusteiset maksut pienenevät edellisestä vuodesta, mutta ei kuitenkaan saavutettu tavoiteltua tasoa. Sairauspoissaoloissa ei tapahtunut toivottua vähentymistä, vaan ne kasvoivat. Tarkastuslautakunta näkee mielenterveysongelmista johtuvien sairauspoissaolojen kasvun huolestuttavana.

Tarkastuslautakunnalla ei ole tietoa esimiesten eikä VÄYLÄ- ja REITTI- toimintamalleja käyttäneiden työntekijöiden mielipiteistä mallien hyödyistä, koska henkilöstöpalvelut ei ole toteuttanut palautekyselyä asiasta.

Suositus: VÄYLÄ- ja REITTI-toimintamallien käytännön toteutuksen onnistuneisuudesta ja mallien hyödyistä on suositeltavaa kysyä mielipidettä vuosittain sekä esimiehiltä että kyseisiä toimintamalleja käyttäneiltä työntekijöiltä. Kyselyn tuloksista voi olla hyötyä malleja ja niiden käyttöönottoon liittyviä toimenpiteitä kehitettäessä.

Kaupungin on työnantajana kiinnitettävä huomiota henkilöstön henkiseen työhyvinvointiin ja jaksamiseen sekä työn kuormittavuuteen toimialoittain. Muutostilanteissa tulee huolehtia henkilöstön tukemisesta.

Työterveyshuolto

Hyvinkään kaupungin työterveyshuollossa oli loppuvuonna 2018 kahden lääkärin vajuus toisen lääkärin lähdettyä lokakuussa ja toisen joulukuussa työterveyshuollon palveluksesta. Sama lääkärtilanne jatkuu myös vuonna 2019. Tilanteessa, jossa työterveyshuollon uudelleen organisointi on käynnissä, ei ole saatu rekrytoitua uusia lääkäreitä.

Vajaan lääkäriresurssin vuoksi työterveys on joutunut keskittymään keskeisiin työterveyshuollon tehtäviin eli terveystarkastuksiin, osatyökykyisten terveydentilan selvittelyihin ja seurantoihin, työterveysneuvotteluihin sekä niihin sairauksiin ja oireisiin, joissa vahvasti epäillään työperäistä syytä. Tilanteissa, missä työterveyshuolto ei ole kyennyt sairauden kii-reellisuuden vaatimassa ajassa tarjoamaan oman palvelun tai alihankinnan kautta palvelua, työterveyshuolto ohjaa työntekijän hoitoon muuhun terveydenhuollon palvelupisteeseen, esim. omaan terveyskeskuspiiriin, omalla kustannuksellaan. Esimerkiksi yleisimmissä tartuntataudeissa ja muissa lyhytkestoisissa sairauksissa työntekijät on pääasiassa ohjattu ottamaan yhteyttä terveyskeskuksen vastaanottoon. Tilanne tulee lääkäriajkojen suhteen vähän helpottamaan, kun 1.6.2019 Keski-Uudenmaan soten henkilöstö siirtyy toisen palveluntarjoajan piiriin.

Työterveyshuollon käytössä oleva potilastietojärjestelmä ei pysty tuottamaan kaikkia työterveyshuollon ja työntekijän tarvitsemia raportteja. Sairauslomatiedostojen tuottaminen vaatii paljon käsityötä ja vie raportin saamiseksi melko kohtuuttomasti aikaa.

Kaupunki ryhtyi keväällä 2018 valmistelemaan työterveyshuollon uudelleen organisoinnin eri vaihtoehtoja, koska Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymään siirtyvän noin 1 000 henkilön myötä työterveyshuollon asiakasmäärä pienenee huomattavasti. Toinen syy uudelleen organisoinnille on lainsäädännöllinen muutos: Työterveyshuollon sairaanhoito- ja muut terveydenhuoltopalvelut, joiden järjestäminen on kunnille vapaaehtoista, tulee kuntalain mukaan yhtiöittää 1.1.2019 mennessä.

Kaupunginvaltuusto päätti 10.12.2018, että työterveyshuolto toteutetaan jatkossa yhteistyössä yksityisen toimijan kanssa siten, että henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksessa valitun toimijan palvelukseen. Työterveyspalvelujen tarjoaja valitaan kilpailutuksella. Kilpailutusta valmistellaan parhaillaan.

Arviointi: Kaupungin työterveyshuollon sairaanhoitopalvelut ovat olleet loppuvuodesta 2018 alkaen riittämättömät vähentyneen lääkäriyövoiman vuoksi. Osa kaupungin henkilöstöstä on joutunut hakeutumaan muuhun terveydenhuoltoon omalla kustannuksellaan. Käytäntö, jossa osa henkilöstöstä voi saada lääkäriajan työterveyshuollosta työnantajan kustannuksella ja osa joutuu varaamaan ajan muusta terveydenhuollon palvelupisteestä omalla kustannuksellaan, ei ole tasapuolinen kaupungin henkilöstöä kohtaan.

Suositus: Kuntien kilpaillessa työvoiman saatavuudesta työterveyshuolto ja sen toimivuus on yksi henkilöstöetu, johon kaupungin työtehtävää hakevat voivat kiinnittää huomiota harkitessaan tehtävän hakemista tai tehtävän vastaanottamista. Kaupungin on tärkeää huolehtia siitä, että henkilöstöllä on jatkossa riittävät ja laadukkaat työterveyshuollon palvelut käytettävissä.

Henkilöstöpalvelujen on syytä huolehtia siitä, että työterveyshuollon toimijalla on potilastietojärjestelmä, josta saa tarvittavat sairauspoissaoloihin ja kuntoutukseen liittyvät raportit seurantaa ja tilastointia varten.

Sijaisvälitys

Rekrytointitoimisto vastasi vuonna 2018 kaupungin sijaisvälityksestä. Siellä työskenteli loppuvuodesta kaksi työntekijää aiemman neljän sijasta. Toimiston tehtäviin kuului rekrytoida työntekijöitä sijaisuuksia varten sosiaali- ja terveystoimen sekä sivistystoimen toimialoille. Toimisto haastatteli hakijat. Lisäksi se sijoitti kotihoiton, palvelukeskusten ja terveyskeskussairaalan varahenkilöt yksiköihin sijaistarpeiden perusteella. Myös kaupungin nuorten kesätyöntekijöiden rekrytoiminen kuului rekrytointitoimiston tehtäviin. Ateria- ja puhtauspalveluiden sijaisvälitys siirtyi rekrytointitoimistolta asianomaiseen yksikköön vähitellen vuoden 2018 aikana.

Yhteistoimintaneuvottelut koskivat vuonna 2018 myös rekrytointitoimiston työntekijöitä. Sosiaali- ja terveyspalveluiden sijaisvälitys oli päätetty siirtää vuoden 2019 alusta alkaen Seure Henkilöstöpalvelu Oy:n hoidettavaksi, joten se merkitsi sijaisvälityksen volyymin muuttumista merkittävästi. Rekrytointitoimiston työntekijät siirtyivät Seuren palvelukseen. Kaupungille jäi hoidettavaksi sivistystoimen sijaisvälitys. Vuoden 2019 alusta sijaisvälitys siirrettiin henkilöstöpalvelut –yksikön alaisuudesta elinvoima –palvelualueelle osaksi työllisyyspalvelut –yksikköä. Siellä sijaisvälitystä hoitaa osa-aikaisesti kaksi vakinaista työntekijää sekä yksi työllistetty.

Rekrytointitoimiston lakkautuksen myötä koulujen rehtorit ja päiväkotien johtajat opetettiin käyttämään sijaisvälitysohjelmaa ja hoitamaan sijaisvälityksen mobiilisovelluksella. Alkuvuodesta 2019 perusopetukseen saatiin sijaisia erittäin huonosti mobiilisovelluksen kautta. Kun rekryssä ei ollut henkilöstöresurssia, perusopetus ei saanut sijaishankintaan liittyvissä asioissa palvelua. Tilanne on kevätkauden aikana kohentunut, mutta perusopetuksen sijaisvälitys ei edelleenkaan toimi tyydyttävästi. Myös varhaiskasvatuksessa on ollut ongelmia sijaiten saannissa. Akuutteihin tilanteisiin on ollut lähes mahdoton saada sijaista.

Arviointi: *Sijaisväilyksen siirto Henkilöstöpalvelut –yksikön alaisuudesta Elinvoiman palvelualueelle osaksi Työllisyyspalvelut –yksikön toimintaa ei toiminnallisilta osin ollut onnistunutta.*

Suositus: *Organisaatiomuutosten ja toiminnallisten muutosten yhteydessä tulee huolehtia siitä, että palvelun tarjoamisessa ei tule katkoa tai oleellista heikennystä. Työllisyyspalvelut –yksikön alle siirtyneen sijaisväilyksen toimivuuteen ja voimavarojen riittävyyteen tulee kiinnittää huomiota, jotta sijaisväilytys toimii sivistystoimen yksiköitä palvelevalla tavalla.*

Henkilöstön vaihtuvuus

Vuoden 2018 henkilöstökertomuksessa on raportoitu henkilöstön vaihtuvuudesta. Lähtövaihtuvuutta koskevat luvut eivät kuitenkaan ole vertailukelpoisia edelliseen vuoteen nähden, koska vuoden 2018 luvut sisältävät esimerkiksi valtiolle siirtyneet (velkaneuvonta) ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymään siirtyneet henkilöt lukuun ottamatta sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöä. Ulkoinen lähtövaihtuvuus olisi pienempi, jos siihen olisi tilastoitu vain itse irtisanoutuneet eikä liikkeenluovutuksella tai vastaavalla tavalla toisen työnantajan palvelukseen siirtyneitä henkilöitä.

Kaupungin palveluksesta poislähteneitä on pyydetty täyttämään lähtökysely. Urakehitys ja palkkaus saivat vuoden 2018 aikana lähtökyselyyn vastanneilta negatiivista palautetta. Lisäksi osassa yksiköissä haasteena on esimiesten tavoitettavuus ja omaan työhönsä vaikuttamisen mahdollisuus. Osassa lähtöpalautteista kaivattiin enemmän palautetta omalta esimieheltä ja myös kiitosta hyvästä työsuorituksesta tai venymisestä työtehtävässä.

Hyvinkään kaupungin Pelikirjassa todetaan Henkilöstö-tukipilarin alla: ”Olemme houkutteleva työnantaja.” Nykyisestä henkilöstökertomuksesta ei selviä, kuinka paljon kelpoisuusehdon täyttäviä hakijoita on kaupungin avoimiin tehtäviin ollut. Tämä olisi yksi asia, jolla voisi mitata kaupungin houkuttelevuutta työnantajana. Esimerkiksi Espoon ja Järvenpään henkilöstökertomukset sisältävät tietoja työvoiman saatavuudesta.

Toinen seikka, millä voi mitata kaupungin houkuttelevuutta työnantajana, on irtisanoutuneiden määrän seuraaminen. Vuoden 2018 osalta tämä ei henkilöstökertomuksesta selviä, koska lähtövaihtuvuus sisältää muitakin kuin irtisanoutuneet henkilöt.

Suositus: *Henkilöstökertomuksessa on suositeltavaa raportoida kaupungin työvoiman saatavuudesta, jossa kerrottaisiin esimerkiksi avointen vakinaisten työtehtävien määrä sekä muodollisen kelpoisuuden täyttävien hakemusten määrä keskimäärin yhtä avointa tehtävää kohden. Lisäksi olisi hyödyllistä kertoa, missä tehtävissä on työvoimavajetta. Kyseiset tiedot antaisivat kuvan siitä, onko Hyvinkään kaupunki houkutteleva työnantaja.*

Irtisanoutuneiden kanssa tulee käydä lähtökeskustelu. Lähtökeskusteluissa saatuja tietoja on tärkeää käyttää toiminnan kehittämässä.

Palautteen antaminen on ensiarvoisen tärkeää työntekijälle. Esimieskoulutuksissa on korostettava rakentavan ja motivoivan palautteen antamisen tarpeellisuutta ja palautteen antaminen onkin syytä olla yhtenä aihealueena esimieskoulutuksissa.

Yhteistoimintaneuvottelut

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän tuotannon siirtoa ja henkilöstön siirtoa koskevien yhteistoimintaneuvotteluiden lisäksi vuoden 2018 aikana käytiin kahdeksan eri palvelualueella tai yksikköä koskevat yt-neuvottelut. Yt-neuvottelut olivat hyvin erilaisia: osassa oli kyse liikkeenluovutuksesta tai ulkoistamisesta ja osassa organisaation muutoksista. Neuvottelut käytiin pääasiallisesti edustuksellisinä ja ne päätettiin yksimielisinä. Yhden yksikön kohdalla neuvottelut käytiin työntekijäkohtaisesti ja nekin päätettiin yksimielisinä.

Yt-neuvotteluissa henkilöstöä askarrutti yleensä oman työn tehtäväkuva, palvelussuhteen jatkuvuus, työpaikan fyysinen sijainti ja ansaittujen etujen säilyminen (palkkaus, lomat). Osa henkilöstöstä koki, että heitä neuvottelujen kuluessa aidosti kuunneltiin. Osalle jäi mieluukuva, ettei heidän mielipiteillään ollut merkitystä. Henkilöstön omassa aktiivisuudessa oli myös eroja yt-neuvottelujen aikana.

Arviointi: Vuoden 2018 aikana käydyt yhteistoimintaneuvottelut on toteutettu yt-lain mukaisesti. Henkilöstöpalvelujen laatiman yt-neuvotteluohjeiston myötä neuvottelut ovat jäsentyneet. Kuitenkin eri yksiköitä koskevissa yt-palaverissa neuvottelutaidoissa oli eroja.

Suositus: Yhteistoimintaneuvotteluissa on hyvä suosia käytäntöä, jossa henkilöstö otetaan enemmän mukaan neuvotteluprosessin aikana. Yt-neuvotteluihin on suositeltavaa ottaa mukaan joku henkilöstöstä, koska he ovat työn sisällön asiantuntijoita.

Yhteistoimintaneuvottelujen päättämisen jälkeen on suositeltavaa pitää loppupalaveri työnantajan ja luottamusmiesten kesken, jossa käytäisiin palautekeskustelu yt-neuvotteluprosessin onnistuneisuudesta ja siitä, mitä kehitettävää olisi tulevia yt-neuvotteluja varten. Suositeltavaa olisi myös tiedustella yt-neuvottelua koskevan henkilöstön mielipidettä, miten heidän mielestään yt-neuvotteluprosessi sujui. Saatu palaute ja prosessin onnistuneisuuden arviointi antavat eväät kehittää yt-menettely- ja neuvottelutaitoja entisestään.

Työhyvinvointikyselyt

Henkilöstöpalvelut -yksikkö ei ole toteuttanut vuosina 2016 – 2018 koko henkilöstöä koskevaa laajaa työhyvinvointikyselyä. Vuoden 2016 toukokuussa toteutettiin kevyempi henkilöstökysely, Fiilistutka-kysely. Sen jälkeen ei ole toteutettu mitään koko kaupungin henkilöstöä koskevaa työhyvinvointi- ja työilmapiirikyselyä.

Suositus: Kaupungin koko henkilöstön työhyvinvointia koskeva kysely on suositeltavaa toteuttaa vähintään joka toinen vuosi.

6. KÄRKIHANKE: HANGONSILTA

Tarkastuslautakunta valitsi Pelikirjan kärkihankkeen ”Hangonsilta” yhdeksi tilivuotta 2018 koskevaksi arviointikohteeksi ajankohtaisuutensa perusteella. Hangonsillan alueella on aloitettu asuintalojen rakentaminen ja sinne tulee valmistumaan vuosia suunniteltu uusi keskuslukio.

Asuntoalueen rakentuminen

Hangonsillan alueen kaavoitus on edennyt vaiheittain. Ensimmäisenä valmistui Hangonsilta I (a) eli asuntorakentamisen aloituskorttelit. Kyseisen alueen kaikki asuntotontit (13 kpl) sekä niihin liittyvät määräosat autopaikkojen tonteista on myyty vuosien 2017 – 2018 aikana. Myyntituloja kyseisistä tonteista kertyi yhteensä 8,7 miljoonaa euroa (4,5 miljoonaa euroa vuonna 2018).

Vuoden 2018 loppuun mennessä valmistui yhteensä 127 asuntoa. Rakennuslupia on myönnetty vuoden 2018 loppuun mennessä 547 asuntoon. Niistä vapaarahoitteisia myytäviä asuntoja on 43 % ja vuokrattavia 12 %, ARA-rahoitteisia vuokra-asuntoa 26 % ja asumisoikeusasuntoja 19 %. Rakennusluvan saaneista asunnoista yksiöitä on 34 %, kaksioita 44 %, kolmioita 20 % ja sitä suurempia 2 %.

Asemakaavassa korttelialueille toteutettavien velvoiteautopaikkojen vähimmäismääräksi määrättiin 1 autopaikka / 120 m² asumisen kerrosala. Tuolloin ei kyetty ennakoimaan, että asuntotuotanto tulisi olemaan niin pienasuntovaltaista. Tämän hetkisessä tilanteessa on 1 autopaikka / 2 asuntoa. Pysäköintiin varatuille alueille ei mahdu enempää autopaikkoja. Autopaikkojen lisäksi toteutetaan Astreankadulle jonkin verran kadunvarsipysäköintiä, joka on ajateltu ensisijaisesti vieraspysäköintiä ja viereisen liikunta-alueen käyttäjien pysäköintiä varten. Myös Hangonradan varren liityntäpysäköintialuetta on käytännössä mahdollista käyttää alueen pysäköinnissä.

Arviointi: Hangonsillan alueen rakentuminen on lähtenyt hyvin käyntiin. Alueella täyttyy asuntotarjonnan monipuolisuus, koska sinne rakennetaan eri hallintamuotoisia asuntoja. Sen sijaan ensivaiheessa tulee hyvin vähän perheasunnoiksi soveltuvia asuntoja, sillä huoneistot ovat pääsääntöisesti yksiöitä ja kaksioita. Asuntojen koko ei vastaa kun-talaisten asumistoiveita koskevan kyselyn tuloksia, joiden mukaan vastaajat olivat kaikkein kiinnostuneimpia kolmioista.

Hangonsillan alueen tämänhetkinen autopaikkavarannon riittävyys huolestuttaa tarkastuslautakuntaa.

Suositus: Jotta Hyvinkäälle saadaan uusia lapsiperheitä, on Hangonsillan alueelle rakennettava jatkossa enemmän isoja perheasuntoja.

Jatkossa on seurattava autopaikkojen riittävyttä ja sitä, onko se asuntojen myyntiä vaikeuttava tekijä.

Hangonsiltatalon (Kipinä) rakentaminen

Toisessa vaiheessa valmistui asemakaava Hangonsilta II eli alue Hangonsiltataloa (lukio/monitoimitalo) ja mahdollista monitoimiahallia varten. Hangonsiltataloon sijoittuvat lukioiden lisäksi Hyvinkään Opisto. Uuden lukio- ja opistorakennuksen nimeksi valittiin Kipinä kaupungin ja sanomalehti Aamupostin järjestämän nimikilpailun tuloksena.

Kipinän mitoitusoppilasmäärä on noin 950 oppilasta. Rakentamisessa otetaan huomioon tilojen muuntojoustavuus. Rakennuksen tiettyjä osia on mahdollista käyttää myös leirikoulu toimintaan ja majoitustilana.

Opiskelijat (9-luokkalaiset ja lukiolaiset) ja opettajat ovat voineet vaikuttaa Kipinän suunnitteluun. He ovat päässeet kertomaan mielipiteensä erityisesti sisustusarkkitehdin ratkaisuista.

Investointisuunnitelmassa 2018 – 2022 Hangonsiltatalon rakentamiseen oli varattu yhteensä 17,5 miljoonaa euroa. Hankkeen laajuus ja tulevat toiminnot täsmentyivät hankesuunnitelmaa laadittaessa, jolloin kustannusarvioksi täsmentyi 28,1 miljoonaa euroa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 18.6.2018 Hangonsiltatalon hankesuunnitelman ja samalla vahvisti rakennushankkeen budjettivaraukseksi tarkentuneen kustannusarvion.

Kipinän rakennustyöt alkoivat helmikuussa 2019. Kohteen on määrä olla valmis joulukuussa 2020.

Seuraavaksi tullaan asemakaavoittamaan toinen asuntoalue eli Hangonsilta I (b). Asemakaava on tarkoitus tehdä ns. kumppanuuskaavoituksena eli toteuttajakumppaneiden kanssa. Tavoitteena on, että kaavoitustyö etenee valmisteluvaiheeseen syksyllä 2019 ja hyväksymisvaiheeseen vuonna 2020.

Hangonsillan alueen saavutettavuutta tulee lisäämään Hangon radan yli rakennettava kevyen liikenteen silta (Vanhankirkonsilta). Sillan alustava kustannusarvio on 3,7 miljoonaa euroa.

Arviointi: Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota alkuperäisen määrärahavarausten ja lopullisen kustannusarvion huomattavan suureen eroon. Kun hankkeet viedään investointisuunnitelmaan, niiden kustannusarviot täytyy olla laskettu huolellisemmin.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä osallistavaa suunnittelua ja sitä, että rakennus tulee olemaan sekä päivä- että iltakäytössä. Rakennuksen muunneltavuus on ensiarvoisen tärkeää luotaessa Hyvinkäälle uudenlaista palvelu- ja käyttökulttuuria.

Suositus: Rakentamisen ohjaukseen ja valvontaan on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota, jotta uudessa oppilaitoksessa vältetään rakentamisen virheistä johtuvista sisäilmaongelmista tai muista merkittävistä haitoista. Uusien koulurakennusten puutteellisesta laadusta on tuoreita esimerkkejä mm. Kotkassa ja Orimattilassa.

Jotta Kipinästä tulee vetovoimainen lukio, ulkoisten puitteiden lisäksi on kiinnitettävä huomiota lukion profiloitumiseen ja monipuoliseen kurssitarjontaan.

7. SIVISTYSTOIMI

Opetuslautakunta

Sivistystoimen palveluverkko

Sivistystoimen palveluverkkosuunnitelman oli määrä valmistua vuoden 2017 aikana. Valmistelu vei odotettua pidemmän ajan ja palveluverkkosuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 28.5.2018. Valtuusto hyväksyi äänin 34-17 palveluverkon toteuttamisen vaihtoehdon B2 pohjalta, jossa Aseman koulun tontille tehdään uudisrakennus sekä Tapainlinnan ja Puolimatkan kouluja laajennetaan. Lisäksi Sveitsin ja Härkävehmaan koulut poistuvat koulukäytöstä ja niiden tonttien käytöstä päätetään erikseen. Palveluverkkopäätöksen toteuttamissuunnitelma valmistellaan päätöksentekoon vuonna 2019.

Valtuusto hyväksyi 26.3.2018 Metsäkaltevatalon hankesuunnitelman siten, että hankkeesta toteutetaan vaihe 1, jonka kustannusarvio on 10,0 miljoonaa euroa. Tarjouskilpailussa saadut tarjoukset kuitenkin ylittivät hankesuunnitelman mukaisen budjettihinnan. Valtuusto hyväksyi 15.10.2018 hankkeen kokonaiskustannukseksi enintään 13,0 miljoonaa euroa.

Hangonsillan alueelle tulevan keskuslukion / Hyvinkään Opiston (Kipinä) sekä Metsäkaltevatalon rakennustyöt ovat käynnistyneet vuoden 2019 alkupuolella.

Havainnekuva Metsäkaltevatalon sisätiloista

Talvisillan nuorisotilat on muutettu ja peruskorjattu kaksiryhmäiseksi ja kaksiluokkaiseksi Talvisillan koulu/päiväkoti -rakennukseksi. Vanhasta Talvisillan päiväkodista luovuttiin. Päiväpirtin avoimen päiväkodin tilat on peruskorjattu ja lisäksi palveluverkkosuunnitelmassa tärkeiksi ylläpidettäviksi suunnitelluissa päiväkodeissa on tehty perusparannustöitä

(mm. Vehkoja, Hangonsilta, Hakala ja Kruununmaa). Lisäksi sivistystoimessa valmisteltiin tarveselvitykset Paavolatalon ja Hakalantalon hankesuunnittelua varten.

Arviointi: *Sivistystoimen palveluverkkosuunnitelman toteutus on edennyt hyvin.*

Opetuslautakunnan talouden toteutuminen

Opetuslautakunnan alaisista palvelualueista perusopetus ylitti talousarvionsa 236 291 eurolla ja yleissivistävä koulutus ja työpajatoiminta 125 786 eurolla. Perusopetuksessa yksi menojen kasvuun vaikuttava tekijä oli lastensuojelullisin toimenpitein muihin kuntiin sijoitettua lapsista/nuorista maksettavat kustannukset. Muut kunnat laskuttivat sijoitettujen oppilaiden kuluista yhteensä 421 000 euroa (254 000 euroa vuonna 2017). Oppilaita oli sijoitettuna aiempaa enemmän ja lisäksi keskimääräiset kustannukset sijoituksista olivat nousseet.

Arviointi: *Toimintakertomuksessa annetut selvitykset opetuslautakunnan talouden ja tunnuslukujen poikkeamista ovat merkittävästi parantuneet edellisistä vuosista. Nyt selvitykset olivat perusteellisia ja selkeitä.*

Lastensuojelun huolestuttava kehitys näkyi myös perusopetuksen menojen kasvussa. Muihin kuntiin sijoitettujen hyvinkääläisten oppilaiden kustannukset kasvoivat peräti 66 % edelliseen vuoteen nähden.

Alakoulujen ryhmäkoot

Tarkastuslautakunta on säännöllisesti seurannut keskimääräistä ryhmäkokoja alakouluissa. Ryhmäkoko tavoite oli asetettu lautakuntaan nähden sitovaksi. (Talousarvio 2018: alakouluissa 1-6 -luokilla 20 – 25 oppilasta).

KESKIMÄÄRÄINEN RYHMÄKOKO ALAKOULUISSA		
	1. - 2. lk	3. - 6. lk
	(oppilasta)	(oppilasta)
lukuvuosi 2014 - 2015	20,2	20,3
lukuvuosi 2015 - 2016	22,0	23,0
lukuvuosi 2016 - 2017	20,2	21,1
lukuvuosi 2017 - 2018	17,2	18,2
lukuvuosi 2018 - 2019	18,4	19,5

Kyläkouluilla opetusryhmät voivat olla pienempiä kuin keskustaajamassa, mikä pudottaa keskiarvoa. Vuonna 2018 pienin perusopetusryhmä 1-2-luokilla oli 5 oppilasta ja suurin 24. Luokilla 3-6 pienen perusopetusryhmä oli 9 ja suurin 30 oppilasta.

Arviointi: *Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan alakoulun opetusryhmien keskimääräinen koko on pysynyt hyvällä tasolla lukuun ottamatta joitain yksittäisiä poikkeamia.*

Pätevien opettajien osuus

Tarkastuslautakunta on säännöllisesti seurannut myös pätevien opettajien osuutta. Kyseinen tavoite on asetettu lautakuntaan nähden sitovaksi (TA 2018: vähintään 90 %). Tilastointi koskee päätoimisia opettajia.

PÄTEVIEN OPETTAJIEN OSUUS (tilastointipäivä 20.9. vuosittain)		
Vuosi	Perusopetus	Varhaiskasvatus
2014	90,2 %	97,8 %
2015	90,0 %	100 %
2016	90,7 %	100 %
2017	92,7 %	100 %
2018	91,5 %	100 %

Varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien rekrytoinnissa on ollut haasteita. Erityisesti kaikkiin sijaisuuksiin ei ole saatu kelpoisuusehdot täyttäviä työntekijöitä. Näin siitä huolimatta, vaikka uusi palkkausjärjestelmä otettiin käyttöön 1.8.2018 alkaen. Uudella palkkausjärjestelmällä pyritään vastaamaan lastentarhanopettajien rekrytoinnin haasteisiin. Lastentarhanopettajista on kilpailua kuntien kesken.

Suositus: *Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunki työnantajana kiinnittää huomiota palkkausjärjestelmän lisäksi vetovoimaiseen työnantajakuvaan.*

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalveluille annettiin lautakuntaan nähden sitovaksi tavoitteeksi asiakastietojärjestelmien kehittäminen. Tavoite ei kuitenkaan toteutunut. Pääasiallisena syynä on ollut valtakunnallisten valmisohjelmien keskeneräisyys.

Tarkastuslautakunta on vuosittain seurannut avoimen varhaiskasvatuspalvelun tunnuslukuja. Avoimen varhaiskasvatuspalvelun osuuden lisääminen on ollut aiempina vuosina tavoitteena. Vuodesta 2017 alkaen kyseistä tavoitetta ei ole asetettu.

Avoin varhaiskasvatuspalvelu tarkoittaa Hyvinkäällä mm. leikkitoiminnan kerhoja, perhekahviloita, avointa päiväkotia ja parkkihoitoa. Kyseinen palvelumuoto on vaihtoehto erityisesti niille perheille, joilla ei ole kokopäivähoidon tarvetta.

VUOSI	KERHOPAIKKOJA KESKIMÄÄRIN	KÄVIJÖITÄ KESKIMÄÄRIN/KK
2014	153	118
2015	183	152
2016	200	196
2017	200	171
2018	180	124

Kerhotoiminta on vähentynyt, koska perheet ovat valinneet lapsilleen varhaiskasvatuksen.

Arviointi: Avoimen varhaiskasvatuspalvelun käyttö on vähentynyt kahden edellisen vuoden aikana. Vuonna 2018 vähennys oli merkittävä.

Yksityisen varhaiskasvatuksen rakenteellinen hoitopaikkojen määrä pysyi samana verrattuna edelliseen vuoteen. Keskimäärin 16 % varhaiskasvatuksesta on yksityisen tuottamaa palvelua. Yksityisiä päiväkoteja oli vuoden 2018 lopussa 10 kpl.

Valtakunnallisella tasolla yksityisillä päiväkodeilla on ollut puutteita rakennuslupien osalta. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kaikilla Hyvinkäällä olevilla yksityisillä päiväkodeilla on olemassa rakennusluvut.

Vuosina 2017 – 2018 valmisteltiin Kuuma-kuntien yhteistyönä Kuuma-kuntien yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus-, neuvonta- ja valvontakäsikirja. Se sisältää vaatimukset mm. henkilöstön kelpoisuusehdoista, henkilöstömitoituksesta, varhaiskasvatuksen toteuttamisesta, ruokailusta ja tietosuojasta. Käsikirjan liitteenä on yhtenäiset valvontalomakkeet. Opetuslautakunta hyväksyi käsikirjan 19.3.2019.

Arviointi: Tarkastuslautakunta pitää erittäin hyvänä sitä, että Hyvinkäällä ja muissa Kuuma-kunnissa on tiedostettu yksityisen päiväkotitoiminnan ja perhepäivähoidon valvonnan tärkeys ja kunnat ovat yhteistyössä laatineet kaikissa Kuuma-kunnissa noudatettavan valvontakäsikirjan. Tämä edistää kyseisissä kunnissa yhtenäisten toimintatapojen omaksumista valvottaessa yksityistä varhaiskasvatustoimintaa.

Varhaiskasvatus toteutti helmikuussa 2019 varhaiskasvatuksen laatua koskevan kyselyn, johon vastasivat sekä huoltajat että varhaiskasvatuksen henkilöstö. Huoltajien mielestä työntekijät luovat hyvän ilmapiirin ja ovat osaavia. Huoltajat ovat tyytyväisiä toiminnan sisältöön. Varhaiskasvatusyksikköjen sisä- ja ulkotiloja pidetään turvallisina. Huoltajien mukaan lasten kielen kehitystä tuetaan varhaiskasvatuksessa.

Laatukyselyyn vastasi 294 huoltajaa (21 %) ja henkilökunnasta 320 työntekijää (80 %). Kokonaislaadun keskiarvo oli 4,38. Väittämiin vastattiin asteikolla 1 – 5 (1 = vahvasti eri mieltä, 5 = vahvasti samaa mieltä). Kaikki päivähoitoyksiköt saivat arvosanaksi yli 4. Kyselyn tulokset ovat olleet kaupungin kotisivulla nähtävänä.

Arviointi: Varhaiskasvatuspalvelujen toteuttaman kyselyn tulokset ovat erinomaiset. Kyselyyn vastanneet huoltajat arvioivat varhaiskasvatuksen kaikin puolin laadukkaaksi.

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta

Valtuustotason tavoitteet

Talousarviossa 2018 asetettuja valtuustoon nähden sitovia kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan (kuhlan) toiminnan alaisia tavoitteita olivat ”Suurten valtakunnallisten tapahtumien vakiinnuttaminen Hyvinkäälle” ja ”Kulttuuriohjelman laatiminen valtuustokaudelle”. Lisäksi kuhla toteutti osaltaan muissa toiminnallisissa tavoitteissa asetetut tavoitteet ”Toimintatavan (turvallisuuskävelyt) käyttöönotto ja vakiinnuttaminen osaksi arjen turvallisuustyötä” ja ”Palveluverkkosuunnitelman valmistuminen”. Tilinpäätöksessä 2018 kaikki neljä tavoitetta on raportoitu toteutuneiksi.

Kaupunki onnistui vakiinnuttamaan edellisestä arviointivuodesta 2017 suuria valtakunnallisia tai kansainvälisesti merkittäviä tapahtumia kuten Red Carpet Film Festival, Iskelmäkesä Hyvinkää, Kansainväliset suurmarkkinat, SteelFest sekä kävijämäärältään suurimpana Rockfest. Kyseisten tapahtumien kävijämäärä oli yhteensä noin 145 000 henkilöä. Edellä mainittujen musiikki- ja elokuvatapahtumien kulut sivistystoimelle olivat noin 119 000 euroa.

Kulttuuriohjelma on laadittu yhteistyössä kulttuuritoimijoiden ja kaupungin kanssa ja se hyväksyttiin kuhlassa 22.11.2018. Turvallisuussuunnitelma ja -kävely on toteutettu kauppakeskus Willassa sijaitsevan nuortentila Spotin henkilökunnan osalta.

Hyvinkään Sveitsi -kärkihankkeeseen kuuluva kuhlan toimintaan vaikuttava tilapalveluiden tavoite ”Sveitsin uimalan laajennus ja peruskorjaus” ei toteutunut.

Talous

Kuhlan talous toteutui 330 788 euroa alijäämäisenä, josta hieman yli puolet (160 000 €) johtuu budjetoitua suuremmista sisäisistä vuokrista. Lisäksi huomionarvoista on budjetoitua suuremmat tuotot ja kulut, jotka aiheutuivat kesän runsaasta tapahtumatarjonnasta.

Arviointi: *Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta on onnistunut valtuuston sille asettamissa tavoitteissa, mutta ylittänyt talousarviossa asetetun määrärahan.*

Suositus: *Valtuustotason tavoitteiden asettamisen tulisi olla kunnianhimoisempaa. Kulttuuri- ja hyvinvointilautakuntaa tulee määrätietoemmin sitouttaa kaupungin strategian toteuttamiseen antamalla enemmän merkittäviä tavoitteita liittyen kulttuurin ja hyvinvoinnin tuottamiseen, mutta erityisesti sen uuteen rooliin terveyden edistäjänä ja terveysongelmien ennaltaehkäisijänä.*

Tapahtumatarjonnan muutosten vaikutukset kaupungin talouteen niin kulu- kuin tulopuolellakin tulee arvioida toimintaa suunnitellessa.

Vuoden 2017 arviointikertomuksen suositusten seuranta

Tarkastuslautakunta suositti vuoden 2017 arviointikertomuksessaan, että kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan omien tavoitteiden toteutumisesta tulee raportoida lautakunnalle doku-

mentoidusti osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Kulttuuri- ja hyvinvointilautakuntaan nähden sitovista tavoitteista on raportoitu Kuhlalle toisen osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Tarkastuslautakunta suositteli edellisessä arviointikertomuksessaan henkilöresurssien lisätarpeen arviointia kasvaneen tapahtumatarjonnan johdosta. Kulttuuri- ja tapahtumapäällikön toimi vakinaistettiin tammikuussa 2018. Kulttuuripalveluissa on ollut palkkatuella työllistettynä kulttuurisihteeri. Palkkatukijakso päättyy 28.2.2019.

Arviointi: *Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnalle on raportoitu sen omien tavoitteiden toteutumisesta tarkastuslautakunnan edellisessä arviointikertomuksessa antaman suosituksen mukaisesti. Kuhlalla omassa toimintakertomuksessa on esitetty tavoitteet ja niiden toteutuminen kootusti ja helposti ymmärrettävässä muodossa.*

Suositus: *Tarkastuslautakunta suosittelee, että henkilöstöresurssien lisätarvetta on arvioitava jatkuvasti suhteessa toimintaan. Myös vastuu- ja sijaiskysymyksiä on tarkasteltava siten, että toiminta ei ole riippuvaista yhdestä henkilöstä.*

8. TEKNIKAN JA YMPÄRISTÖN TOIMIALA

Tekninen lautakunta

Talouden toteutuminen

Teknisen keskuksen toimintakate oli 394 000 euroa budjetoitua heikompi. Suurimmat menojen ylitykset olivat henkilöstökuluissa, asiantuntijapalveluissa, puhtaanapito- ja pesulapalveluissa sekä sähkökuluissa.

Pilaantuneiden maiden puhdistukseen lisättiin määrärahaa 1,0 miljoonaa euroa osavuositarkastus 2:n käsittelyn yhteydessä, mutta kustannukset toteutuivat silti lähes 300 000 euroa suurempana. Saadun tiedon mukaan pilaantuneiden maiden osalta puhdistuskustannusten ennustaminen on haastavaa.

Teknisen palvelukeskuksen toimintakate kokonaisuutena toteutui talousarvion mukaisena. Teknisen palvelukeskuksen sisällä ateria- ja puhtauspalvelujen taseyksikön ulkoinen toimintakate näytti muodostuvan oleellisesti tavoitetta suuremmaksi, minkä vuoksi ateriaveloitusta toimialoilta tarkistettiin. Tämän myötä sivistyksen sekä sosiaali- ja terveystoimen toimialoilta palautettiin yhteensä 565 000 euroa. Suurimpana saajana oli sivistystoimiala.

Tilapalveluiden tulos oli 103 000 euroa budjetoitua huonompi. Suurimmat kulujen ylitykset olivat rakentamis- ja kunnossapitopalveluissa, rakennusten ja huoneiston vuokrissa sekä lämpö-, vesi- ja sähkökuluissa.

Arviointi: Talouden toteutumassa oli useissa kohdin eroja talousarvioon nähden, mikä ei anna hyvää kuvaa toiminnan ja talouden suunnittelusta.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee talouden osalta selkeästi huolellisempaa paneutumista asioihin budjetointivaiheessa, jolloin talousarvio on luotettavampi. Lisäksi toimialasta johdun seurannan on oltava jatkuvaa ja ennakoivaa, jotta talousarvion raameissa voidaan pysyä. Vastuuhenkilöiden on tarkasteltava taloutta yksikkötasolla kuukausittain, jotta ylityksiltä voitaisiin välttyä.

Aterioiden hinnoittelun oikeellisuuteen tulee kiinnittää enemmän huomiota, ettei vuoden päätyttyä tarvitse palauttaa liikaa laskutettuja ateriamaksuja.

Investointimenojen toteutuminen

	TA 2018 (euroa)	TOTEUMA (euroa)
Uudisrakentaminen	4 998 000	5 413 000
Korvausinvestoinnit	3 542 000	3 145 000
Yhteensä	8 540 000	8 754 000

Uudisrakentamisen poikkeaman syinä olivat Koneenkadun ja Penttilänkadun vesihuoltolinjojen saneeraukset, joiden katutyöt tulivat teknisen keskuksen maksettavaksi. Kyseiset korjaukset olivat välttämättömiä toteuttaa nopealla aikataululla.

	TA 2018 (euroa)	TOTEUMA (euroa)
Talonrakennus	5 750 000	6 392 238

Talonrakennuspuolella olennaisin syy kustannusten ylitykseen oli Hangonsiltatalo, jossa vuodelle 2018 arvioidut kustannukset ylittyivät 1,3 miljoonalla eurolla. Poikkeaman aiheutti ennakkomaksu. Kyseisen rakennushankkeen kokonaiskustannukset ovat suunnitelman mukaisia.

Arviointi: *Investointien osalta määrärahaylitykset johtuivat ennakoimattomista kustannuksista.*

Katujen korjausvelka

Tekniikan ja ympäristön toimiala sekä Hyvinkään Vesi teetättivät alkuvuodesta 2018 Hyvinkään kaupungin korjausvelkalaskennan ulkopuolisella taholla. Korjausvelkalaskenta koski sekä katuja että vesihuoltoverkostoa. Korjausvelka tarkoittaa rahamäärää, joka tulisi investoida, jotta omaisuus saataisiin kuntoon. Raportissa kuvataan lisäksi korjausvelan kehittymistä tulevan kymmenen vuoden aikana vuodesta 2018 alkaen, mikäli toimenpiteitä ei tehdä. Katuverkoston kohdalla korjausvelan keskimääräinen kehitys vuosittain olisi noin 2,064 miljoonaa euroa. On huomattava, että kyse on laskennallisesta korjausvelasta, ei varsinaisista korjauskustannuksista. Korjauskustannukset voivat vaihdella riippuen valitusta korjaustoimenpiteestä.

Kohde	Korjausvelka, (euroa)
Pääkadut	7 718 000
Kokoojakadut	658 000
Tonttikadut	1 461 000
Kevyen liikenteen väylät	673 000
Yhteensä	10 510 000

Suositus: *Katuverkoston kunnostuksesta ja korjausvelan vähentämisestä tulee tehdä selkeä suunnitelma ja huomioida se investointisuunnitelmaa ja budjettia laadittaessa. Pitkällä tähtäimellä taloudellisesti kannattavinta on huolehtia oikea-aikaisesta kunnostamisesta.*

Sisäisen valvonnan puutteet

Sisäinen tarkastaja on suorittanut teknisellä toimialalla alueurakointiin liittyvän tarkastuksen, jossa on tullut esille sisäisen valvonnan puutteita sopimuksen valvonnassa sekä valvonnan dokumentoinnissa. Asian selvittely on vielä kesken. Tilintarkastaja on tilintarkastuskertomuksessa 2018 tehnyt tilivelvolliseen kohdistuvan muistutuksen alueurakoinnista ja siihen liittyvästä sopimushallinnasta ja valvonnasta.

Suositus: *Teknisen toimialan sisäisen valvonnan prosesseja tulee kehittää niin, että vastuut sopimusten valvonnasta ovat selkeitä. Lisäksi tulee olla ohjeet, miten sopimusten valvonta pitää dokumentoida.*

Ympäristölautakunta

Arviointi: *Ympäristötoimen suorittamalla valvonta- ja tarkastustoimenpiteillä on erittäin tärkeä merkitys kuntalaisten terveyden ja turvallisuuden vaalimiseksi. Ympäristötoimi edistää toiminnallaan Pelikirjan tukipilariin "Turvallisuus" liittyviä tavoitteita. Siksi onkin tärkeää, että ympäristötoimen valvonta- ja tarkastusohjelmien suorittamiseksi on olemassa riittävät resurssit.*

Ympäristötoimen sähköisen asioinnin kehittämistä on jatkettu vuoden 2018 aikana. Sähköisen asioinnin myönteisenä piirteenä on muun muassa se, että se mahdollistaa kuntalaisille asioiden hoitamisen ajasta riippumatta. Kuitenkaan sähköiset asiakasjärjestelmät eivät saa korvata muita asiakaspalvelumuotoja kokonaan. Kuntalaisilla tulee olla tarvittaessa mahdollisuus muuhunkin kuin sähköiseen asiointiin.

Rakennusvalvonnan asiakaspalvelu

Rakennusvalvonta ryhtyi käyttämään sähköistä Lupapiste.fi -palvelua täysimääräisesti jo vuonna 2015. Käyty keskustelu ja asian käsittelyvaiheet tallentuvat järjestelmään ja ovat kaikkien rakennushankkeessa mukana olevien osapuolten käytettävissä. Neuvontapyyntöön voi myös helposti kääntää lupahakemukseksi, jos sitä tarvitaan. Maaliskuussa 2018 rakennusvalvonta otti käyttöön Lupapiste-kaupan, mistä voi ostaa dokumentteja suoraan rakennusvalvonnan arkistosta sähköisesti ja ladata tiedostot heti omaan käyttöön.

Sähköisen asioinnin lisäksi rakennusvalvonnan henkilöstöllä on edelleen käytössä puhelinajat (ma-to klo 13 – 14) ja sähköpostitiedusteluihinkin vastataan entiseen tapaan. Soittopyyntöjä ja puhelinvastaajaan jätettyjä viestejä rakennusvalvonta ei ole ehtinyt käsittelemään.

Arviointi: *Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ei ole hyvää asiakaspalvelua, jos rakennustarkastajien puhelinaika on vain yksi tunti neljänä päivänä viikossa. Esimerkiksi työssäkäyvät henkilöt eivät välttämättä pysty soittamaan iltapäivisin tietyn tunnin sisällä.*

Suositus: *Asiakasystävällisemmän palvelun toteuttamiseksi rakennustarkastajien puhelinaikaa on lisättävä ja otettava käyttöön takaisinsoittojärjestelmä.*

Ympäristönsuojelun ja maa-ainesoton valvontaohjelmien toteutuminen

Valvontaohjelmassa vuoden 2018 tavoitteeksi oli asetettu 39 lupa- tai rekisteröintivelvollisen laitoksen tarkastusta. Tarkastuksia tehtiin 27. Lisäksi osallistuttiin ELY-keskuksen valvontavastuulla olevan viiden laitoksen suunnitelmalliseen tarkastukseen.

Yli puolet suunnitelmallisista tarkastuksista kohdistui maa-ainesten ottamisen ja jalostamisen valvontaan. Tarkastuskäyntejä tehtiin jokaiselle maa-ainesten ottoalueelle, jossa oli toimintaa. Samassa yhteydessä valvottiin ympäristöluvan mukaista louhinta- ja murskaustointia. Vireille tulleiden uusien maa-aineslupahakemusten ja ympäristölupahakemusten vuoksi käytiin myös tarkastamassa hakemusten kohdealueiden nykytilanne lupavalmistelu varten.

Kohteisiin, joissa epäiltiin aiheutuvan vaaraa ympäristön pilaantumiselle, tehtiin neljä tarkastusta. Pilaantuneen maaperän puhdistamiskohteita on ollut muutamia ja niiden kunnostus on hoidettu Uudenmaan ELY-keskuksen ja konsulttien toimesta. Valtion rautateiden omistaman konepajan alueella tehtiin ns. riskiperusteinen suunnitelmallinen tarkastus ja seurattiin vuosien varrella ja vuonna 2018 tapahtuneiden öljyvotojen puhdistamista ja pohjavesiraportteja. Vanhojen kunnostettujen kohteiden pohjavesitarkkailu on jatkunut seurantaohjelmien mukaisesti.

Ympäristökeskuksen ympäristötarkastajat ja Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen poliisit tarkastivat kesällä 2018 projektiluonteisesti työpareina autokorjaamoja. Tarkastukset keskittyivät jätteen varastointiin. Autokorjaamojen valvontaprojekti ei sisällynyt valvontaohjelmaan. Projektissa tarkastettiin kaikkiaan 12 autokorjaamoja, joista lähes kaikissa käytiin vielä toisen kerran kehotuksien määräajan kulumisen jälkeen. Valvonnan jälkeen toiminnanharjoittajat ovat aktiivisesti korjanneet puutteita vaarallisten jätteen varastoinnissa. Tarkastuskäyntien dokumentointi tehtiin erittäin huolellisesti, sillä projektissa haluttiin selvittää, olisiko laiminlyönnit niin merkittäviä, että niistä olisi aiheellista tehdä tutkintapyyntö poliisille. Tutkintapyyntöjen käsittelyt olivat vuoden 2019 alussa kesken.

Kuntalaisten asiakaspalaute-, puhelin- ja sähköpostikyselyihin vastattiin yleensä parin päivän kuluessa. Vähäisten resurssien vuoksi kuntalaisten ilmoittamia ympäristöhaittakohteita tarkastettiin keskittämällä paikallakäyntejä.

Kaikkiaan ympäristövalvontatiimin suoritteita kirjattiin 346, joista 156 oli neuvontaa. Loput 190 kirjattua tapahtumaa olivat varsinaisia valvontatoimenpiteitä: päätöksiä, lausuntoja, tarkastuksia ja haittailmoitusten käsittelyä.

Vuoden 2018 valvontaohjelman tarkastusten tavoitemäärästä 39 (maa-ainekohteista, ympäristöluvallisista ja rekisteröidyistä laitoksista) valvottiin 70 prosenttia. Tavoitteellinen tarkastusten lukumäärä ei toteutunut, koska viidessä kiviainestuotannon kohteessa toiminta ei ollut vielä alkanut. Ympäristövalvonnan henkilöstöressurssien ja -vaihtuvuuden vuoksi jouduttiin siirtämään kuuden rekisteröidyn laitoksen tarkastukset ja kahden riskiperusteisesti valitun kohteen tarkastukset vuodelle 2019. Vuonna 2018 tehtiin myös muutama tarkastus, jotka eivät sisällyneet ohjelmaan (esimerkkinä autokorjaamoihin kohdistunut tarkastus, josta kerrottu edellä).

Arviointi: *Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan henkilöstövoimavaroihin nähden suoritettujen tarkastusten määrä oli hyvällä tasolla.*

Ympäristötoimi on toiminut asiakasystävällisesti vastatessaan asiakaspalautteisiin ja -kyselyihin muutaman päivän sisällä. Nopea vastaaminen ansaitsee kiitoksen.

Suositus: *Tarkastuslautakunta suosittelee ympäristöpalvelun nykyisten henkilöstöressurssien tarkastelua valvontaohjelman työmäärään nähden.*

Elintarvikevalvonnan avainlukuja

Arviointi: *Elintarvikehuoneistojen tarkastusmäärä oli edellistä vuotta kattavampi.*

Oiva-tarkastuksista annetut arvosanat olivat kahta edellistä vuotta parempia. Parhaan arvostuksen saaneiden osuus on kasvanut ja korjattavaa arvosanojen osuus laskenut. Tämän perusteella voidaan todeta, että yritykset ovat panostaneet elintarviketurvallisuusasioihin aiempaa huolellisemmin.

Terveydensuojelulain mukaisen valvontasuunnitelman toteutuminen

Terveydensuojelulain mukaiseen suunnitelmalliseen valvontaan sisältyy julkisten tilojen kuten koulujen, päiväkotien, hoitolaitosten ja liikuntapaikkojen terveydellisten olosuhteiden valvonta sekä talous- ja uimaveden valvonta.

Päiväkodeissa ja kouluissa yleisimmät toimenpidekehotuksia aiheuttaneet puutteet liittyivät rakenteiden, pintamateriaalien ja/tai kalusteiden kuntoon, lämpöolosuhteisiin, tiloissa koettuun meluun sekä erilaisiin hajuhaittoihin. Lisäksi muutamia hygieniaan ja erilaisia turvallisuuteen liittyviä puutteita kehoitettiin selvittämään tai korjaamaan muutamassa kohteessa.

Yleisesti voidaan todeta, että tilojen kunnossapidon pitäisi olla tehokkaampaa; peruskorjaukset ja pienemmät remontit olisi tehtävä nykyistä varhaisemmassa vaiheessa. Huoltotoimenpiteet, esimerkiksi lämmitysjärjestelmän säädöt tai tarkastukset, olisi tehtävä säännöllisesti ja asiantuntijoita käyttäen.

Arviointi: *Terveydensuojelulain mukaiset valvontamäärät olivat edellistä vuotta kattavampia. Suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin tavoitetta enemmän ja lisäksi suunnitelman ulkopuolisten tarkastusten määrä kasvoi. Tarkastuslautakunta pitää tätä tulosta erinomaisena.*

Ympäristöterveydenhuollon asiakaskyselyn yhteenveto

Ympäristöterveydenhuolto toteutti heinä-lokakuussa 2018 asiakaskyselyn. Kysely lähetettiin niille asiakkaille, joille tehtiin kyseisenä ajanjaksona elintarvike-, terveydensuojelu- tai tupakkavalvonnan suunnitelmallinen tarkastuskäynti. Kyselylinkki lähetettiin sähköpostitse yhteensä 104:lle asiakkaalle.

Kyselyyn vastasi yhteensä 38 asiakasta, joten kyselyn vastausprosentti oli 37 %. Vastaajista 27 edusti yritystä, 8 Hyvinkään kaupunkia, 1 kuntayhtymää ja 2 oli yksityishenkilöitä. Annetusta palautteesta 84 % koski elintarvikelain mukaista tarkastusta ja 16 % terveydensuojelulain mukaista tarkastusta.

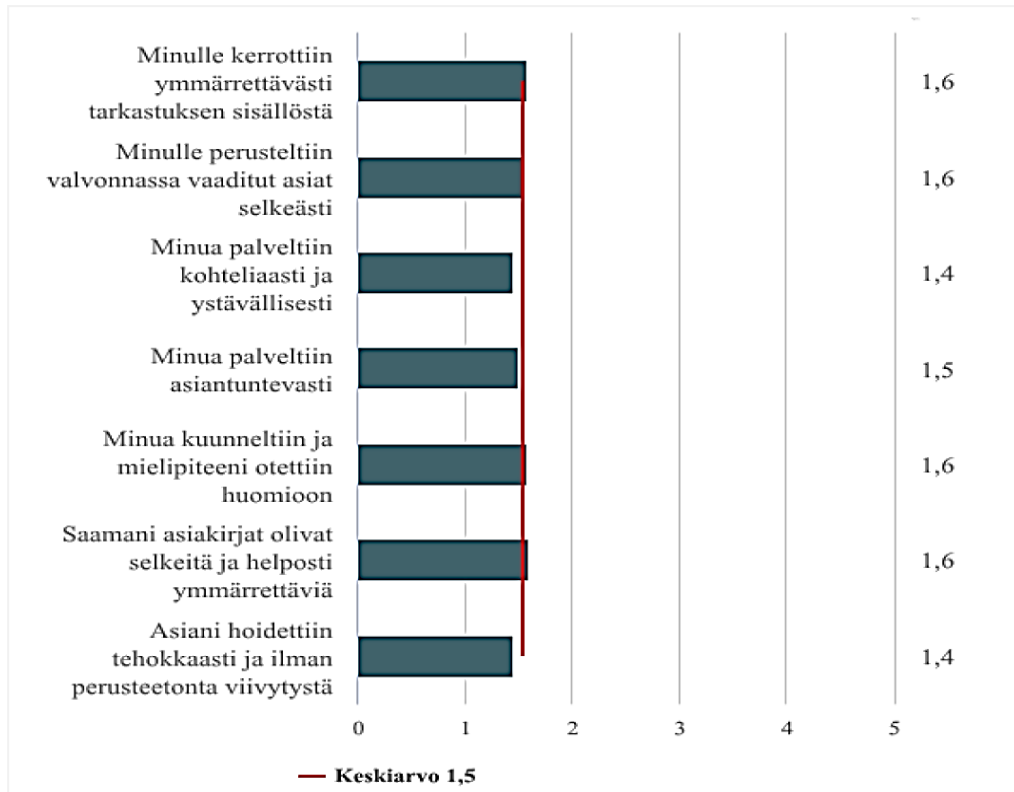
Paras arvosana tuli väittämistä ”Minua palveltiin kohteliaasti ja ystävällisesti” sekä ”Asiani hoidettiin tehokkaasti ja ilman perusteetonta viivytystä” (keskiarvo 1,45). Huonoin arvosana tuli väittämästä ”Saamani asiakirjat olivat selkeitä ja helposti ymmärrettäviä” (keskiarvo 1,61).

1=täysin samaa mieltä
4=täysin eri mieltä

2=jokseenkin samaa mieltä
5=en osaa sanoa

3=jokseenkin eri mieltä

Kyselyn tuloksia on seurattu jo kyselyn ollessa käynnissä ja niistä on keskusteltu ympäristö-terveydenhuollon yksikköpalavereissa. Yhteenveto on suunniteltu käytäväksi läpi ympäristö-terveydenhuollon yksikköpalaverissa sekä kehittämispäivässä. Myös seuraavan asiakaskyselyn tekotavasta ja -ajankohdasta päättäminen koetaan tarpeelliseksi.

Arviointi: Tarkastuslautakunta pitää säännöllistä asiakastytyväisyyden mittaamista tärkeänä ja kyselyn tuloksia hyvinä. Lyhyeen kyselyyn on saatu tehokkaasti sisällytettyä olennaiset asiat, mikä tekee vastaamisesta helppoa asiakkaille ja seurannasta yksinkertaista kyselyn toteuttajille.

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä sitä, että asiakaskyselyn tuloksia on analysoitu ja käsitelty henkilöstön keskuudessa sekä sovittu tulevista kehittämistoimenpiteistä.

9. HYVINKÄÄN VESI

Tavoitteet

PALVELUKOKONAISUUS, SUUNNITELMA TAI OHJELMA	PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE JA TOIMENPITEET 2018	TAVOITETASO JA ONNISTUMISEN MITTARI	SEURANTA JA RAPORTOINTI
Turvallisuus ja kestävä kehitys	Puhdistamon betonirakenteiden saneerauksen vaihtoehtotarjastelu, yleissuunnitelma	Suunnittelu vuonna 2018	Suunnitelma valmiina 2018	▼ Suunnittelun perustaksi tarvittava suunnitelma ja kustannusarvio Kaltevan jätevedenpuhdistamon ulkobeetonirakenteiden osalta tilattiin vuonna 2018 ja valmistui tammi-kuussa 2019.
Kestävä kehitys	Jätevedenpuhdistamon tertiärvaiheen rakentamisen vaihtoehdot	Vaihtoehtojen vertailu konsulttityönä	Suunnitelma valmiina 2018	▼ Tertiärvaiheen ja uuden 3. linjan rakentaminen ja toteutustapa riippuu betonirakenteiden korjaustavan valinnasta.
Turvallisuus	Vesilaitoksen kriisiviestintäsuunnitelman päivitys ja henkilökunnan mukana kulkeva kortti	Päivitys ja mukana kulkevan kortin laadinta	Valmis päivitetty suunnitelma ja muistikortti	Valmistui loppuvuodesta, uusi ohje käytössä.
Turvallisuus ja kestävä kehitys	Sveitsin ja Hyyppäränkadun välisen vesihuollon parantaminen Koneen alueen sammutusvesitilanteen parantamiseksi ja verkoston tasapainottamiseksi	Suunnitellaan vuonna 2018	Toteutus-suunnitelma valmiina 2018	▼ Elokuussa aloitettiin vesihuolto-rakentamisen selvittäminen luonnonsuojelualueelle Ely-keskuksen kanssa ja lisäksi tehtiin maastokatselmuks. Ely-keskuksen vastaus asiasta puuttuu edelleen, joten asia ei ole edennyt.
Henkilöstö	Verkostomallin täysmittainen hyödyntäminen	Henkilöstön kouluttaminen mallin käyttöön ja konsulttiselvitys mallin hyödyntämisestä pumppauksissa	Selvitys tehty 2018	▼ Verkostomallinnusohjelma, jolla voidaan seurata hydraulikan käyttämistä erilaisissa tilanteissa ja jolla tavoitellaan optimitason toimintaa esimerkiksi energiankulutusta, ei toteutunut henkilöstöresurssipulan takia.
Turvallisuus	Varautumisharjoitus, ulkopuolisen tahon järjestämänä	Harjoituksen läpivienti yhteistyössä viranomaisstahon kanssa	Harjoitus pidetty 2018	Harjoitus pidettiin 4.12.

Arviointi: Pelikirjan ajatus on otettu huomioon Hyvinkään Veden tavoiteasetannassa, sillä tavoitteet linkittyivät kukin Pelikirjan tukipilareihin. Kuudesta tavoitteesta vain kaksi saatiin toteutettua tavoitetason mukaisesti. Tätä ei voida pitää onnistuneena saavutuksena. Tavoiteasetanta ei ollut kaikilta osin onnistunut.

Toteutumattomien tavoitteiden osalta vesiliikelaitoksen raportointi oli aluksi puutteellista ja epäselvää. Veden johtokunnan kokouksessa huhtikuussa 2019 tavoitetaulukon raportointiosaa täydennettiin, minkä jälkeen raportoinnista kävi selkeästi esille tavoitteiden toteutumattomuuden syyt.

Suositus: *Jatkossa on syytä tarkentaa tavoitteita ja niiden toteuttamista. Tavoitteet on suositeltavaa aikatauluttaa tarkemmin (aikataullinen jaksotus, välitavoitteet) ja tehdä selkeät projekti-suunnitelmat kunkin tavoitteen osalta. Erityisesti laajoja kokonaisuuksia sisältävien tavoitteiden kohdalla tämä on tärkeää, jotta seuranta ja korjaavat toimenpiteet voidaan tehdä aikaisemmassa vaiheessa. Lisäksi laajojen tavoitteiden osalta on varattava riittävästi aikaa valmisteluun, jotta aikatauluissa pysytään.*

Toteutumattomien tavoitteiden osalta on syytä jatkossa raportoida selkeästi, miksi tavoitetta ei saavutettu.

Vuodelle 2018 tavoitteita oli asetettu kolmelle tukipilarille. Jatkossa olisi suositeltavaa miettiä, löytyisikö tavoitteita jokaiselle tukipilarille, koska ne kaikki ovat tärkeitä ja ohjaavat Pelikirjan mukaista toimintaa. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan vesiliikelaitos kyllä toteuttaa useampaan tukipilariin liittyviä toimenpiteitä, mutta niitä ei jostain syystä ole asetettu toiminnalliseksi tavoitteeksi.

Tavoitteet ”Puhdistamon betonirakenteiden saneerauksen vaihtoehtotarkastelu” sekä ”Jätevedenpuhdistamon tertiäärivaiheen rakentamisen vaihtoehtojen vertailu” liittyvät Kaltevan puhdistamon kautta kulkevan jäteveden puhdistusprosessin tehostamiseen. Puhdistamon betonirakenteiden saneerauksen vaihtoehtotarkasteluun liittyvä suunnitelma valmistui tammikuussa 2019, joten tavoitetasoon nähden se toteutui pienellä viiveellä. Jäteveden puhdistusprosessin kehittämiseen liittyvä projekti jatkuu vuonna 2019.

Alustava suunnitelma Sveitsin ja Hyyppäränkadun alueen vesihuollon järjestelyistä laadittiin vuonna 2018. Mutta koska rakentaminen tapahtuisi osittain luonnonsuojelualueella, toimenpiteille vaaditaan lupa ELY-keskukselta. Vesiliikelaitos kävi neuvotteluja ELY:n kanssa ja esitti sille alustavan suunnitelman. Suunnittelun valmiiksi tekeminen on jäänyt vaiheeseen mm. ELY-keskuksesta johtuen. Lisäksi Sveitsin alueen kunnallistekninen suunnittelu ei ole valmistunut ja tekniseltä keskukselta on investointirahoitusta karsittu. Kunnallistekniikan ja vesihuollon työt pyritään tekemään samanaikaisesti, ettei katuja tarvitsisi aukaista useaan kertaan. Tämän vuoksi vesihuollon korjaukset ovat riippuvaisia myös teknisen keskuksen määrärahoista.

Arviointi: *Ulkopuolisten tekijöiden vuoksi Sveitsin ja Hyyppäränkadun välisen vesihuollon parantamiseen liittyvää tavoitetta ei kokonaisuudessaan saavutettu.*

Suositus: *Tarkastuslautakunta suosittelee, että asian eteenpäinviemistä jatketaan tiiviissä yhteistyössä ELY-keskuksen ja teknisen palvelukeskuksen kanssa, jotta asia saadaan etenemään.*

Yhtenä tavoitteena oli verkostomallin täysmittainen hyödyntäminen ja henkilöstön kouluttaminen mallin käyttöön. Verkostomallinnusohjelma on yksi työkalu vuotovesiongelman hallintaan muiden työvälineiden lisäksi. Verkostomallin hyödyntämisen tueksi on tehty sisäisen tarkastajan toteuttama arviointi, jossa on selvitetty kehittämistyön esteitä ja edellytyksiä.

Verkostomallinnusohjelmaa ei kyetä tällä hetkellä hyödyntämään ja sen vuoksi vuotovesiongelman hallitsemiseksi etsitään muita toimintatapoja ja apuvälineitä. Hyvinkään Veden koko henkilöstölle on järjestetty työyhteisövalmennusta vuoden 2019 puolella (työpaja: Toimiva ja tulokellinen työyhteisö). Organisaation kehittämistyö on käynnistetty. Uusi verkostopäällikkö aloitti 4.2.2019 Hyvinkään Vedessä. Verkostopäällikön alaisuudessa toimivaa organisaatiota kehitetään tehtävänkuvia uudistamalla.

Vesihuoltoverkoston vuotovesimäärien vähentäminen on lähiajan haaste. Verkoston saneerausvelka ja vuotovesien määrä ovat huolestuttavan korkealla tasolla. Putkirikkojen määrän kasvu ja näistä johtuvat ennakoimattomat vedenjakelukatkokset johtavat lisääntyviin ns. hätätyömaiden perustamisiin. Vesiliikelaitos on nähnyt vuotovesien määrän hallinnan sekä henkilöstön motivoinnin ja työhyvinvoinnin kohentamisen tärkeiksi, koska se on asettanut vuodelle 2019 tavoitteiksi vuotovesien määrän vähentymisen vuodesta 2018 ja työhyvinvointiryhmän toiminnan uudelleen käynnistämisen.

Suositus: *Tarkastuslautakunta suosittelee, että vuotovesien vähentäminen nostetaan prioriteettilistan kärkeen. Vuotovesien määrä tulee saada vähenemään ja on paneuduttava huolellisesti vuotopaikkojen löytämiseen ja niiden korjaamiseen, koska tällä hetkellä noin 30 % vedestä menee hukkaan.*

Vesihuoltoverkoston korjausvelka

Hyvinkään Vesi sekä tekniikan ja ympäristön toimiala teetättivät alkuvuodesta 2018 Hyvinkään kaupungin korjausvelkalaskennan ulkopuolisella taholla. Korjausvelkalaskenta koski sekä vesihuoltoverkostoa että katuja. Korjausvelka tarkoittaa rahamäärää, joka tulisi investoida, jotta omaisuus saataisiin kohtuulliseen kuntoon. Raportissa kuvataan lisäksi korjausvelan kehittymistä tulevan kymmenen vuoden aikana vuodesta 2018 alkaen, mikäli toimenpiteitä ei tehdä. Vesihuoltoverkoston kohdalla korjausvelan keskimääräinen kehitys vuosittain olisi noin 290 000 euroa. On huomioitava, että Hyvinkään Vesi on vuosittain suunnitelmallisesti korjannut vesihuoltoverkostoa, joten sen ansiosta korjausvelka ei ole päässyt hallitsemattomalle tasolle.

Kohde	Korjausvelka, euroa
Vesijohdot	2 804 000
Hulevesi	648 000
Jätevesi	3 607 000
Yhteensä	7 059 000

Korjausvelallisten vesihuoltometrien suhde koko verkostoon	
Vesijohto	48,5 %
Hulevesi	24,9 %
Jätevesi	55,9 %

Suositus: *Vesihuoltoverkoston kunnostuksesta ja korjausvelan vähentämisestä tulee tehdä selkeä suunnitelma ja huomioida se investointisuunnitelmaa ja budjettia laadittaessa. Pitkällä tähtäimellä taloudellisesti kannattavinta on huolehtia oikea-aikaisesta kunnostamisesta.*

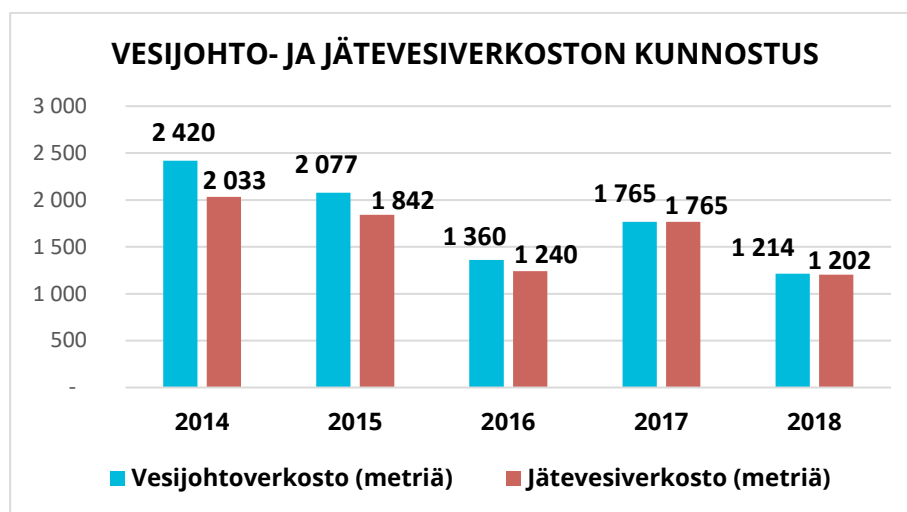

Vesivarojen tilanne

Tarkastuslautakunta suositteli jo edellisessä arviointikertomuksessaan vesiliikelaitosta kartoittamaan Hyvinkään vesivarojen nykytilanteen ja ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin vesivarojen riittävyyden turvaamiseksi.

Selvitys vedenhankinnan vaihtoehtoista käynnistyi vuonna 2018 yhdessä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa laatimalla luettelo Hyvinkään alueen pohjavesivarannoista. Hyvinkään vedenhankintaan tulevaisuudessa vaikuttaa erityisesti Nopon vedenottamon suhteen vuonna 2018 tehdyt ratkaisut, jotka varmistuivat joulukuun lopussa. Nopon vedenotosta tulevaisuudessa saatava vesimäärä tulee olemaan niin merkittävä, että sen avulla turvataan Hyvinkään kasvava talousveden tarve pitkälle tulevaisuuteen.

Investointien ja talouden toteutuminen

Investoinnit alittuivat 858 000 euroa budjetoituun verrattuna. Uudisrakentamiskohteista Sveitsin runkovesihuollon rakentaminen ei toteutunut, koska kaivantotyölle ei saatu lupaa suojelualueella. Metsäkaltevan ja Lätisen yhdyntien kohteisiin kului rahaa vähemmän kuin oli talousarvioon varattu. Jätevedenpuhdistamoille oli budjetoitu määräraha traktorin uusintaa varten, mutta se jätettiin hankkimatta. Jäteveden puhdistusprosessin tehostamiseen liittyvää suunnitelmaa ei tilattu.

Tilikauden ylijäämä oli 230 000 euroa arvioitua suurempi. Henkilöstökulut olivat budjetoitua pienemmät, koska irtisanoutuneiden ja eläkkeelle jääneiden työntekijöiden tilalle ei heti saatu palkattua uusia henkilöitä. Palveluiden ja tarvikkeiden ostot jäivät arvioitua pienemmiksi, koska uudisrakentaminen oli ajateltua vähäisempää.

Arviointi: Sekä investoinnit että käyttötalouden kulut toteutuivat budjetoitua pienempinä.

Asiakastyytyväisyys

Touko-kesäkuussa 2018 teetetyn asiakastyytyväisyyskyselyn kattavuus oli edellisiä vuosia parempi. Kysely lähetettiin 2 577 asiakkaalle ja vastauksia saatiin 790 henkilöltä. Edellisinä vuosina kysely on tehty pienemmälle asiakasmäärälle ja vastaajien määrä on ollut noin 200 henkilöä.

Tulosten mukaan hyvinkääläiset ovat keskimäärin erittäin tyytyväisiä veden laatuun (9,26) (8,94 v. 2017) sekä veden jakeluun ja viemärointiin (9,22) (8,86 v.2017). Palvelun laatu ja imagotekijät saivat kokonaisarvosanaksi 8,65 (8,30 v.2017). Vastausaktiivisuus oli 30,7 %.

Asiakastyytyväisyyskyselyissä on tullut useana vuonna esille se, että vastaajat ovat kokeneet vesiliikelaitoksen laskut vaikeasti ymmärrettävinä. Samoin oli tässäkin tutkimuksessa. Hyvinkään Vesi osallistuu Vesihuoltolaitosten digitaaliset asiakaspalveluratkaisut -hankkeeseen yhdessä Vesilaitosyhdistyksen, Seinäjoen, Oulun, Tampereen, Riihimäen ja Nivos Vesi Oy:n kanssa. Hankkeen motiivina on hakea "Sähköisen asiakaspalvelun hyviä käytäntöjä" vesihuoltolaitosten arkeen ja näin parantaa asiakaspalvelua. Yhtenä osana tätä hanketta ovat vesilaitoksille tarkoitetut uudet asiakastietojärjestelmät. Tässä yhteydessä tutkitaan myös uutta laskutusjärjestelmää.

Arviointi: *Asiakastyytyväisyyden parantuminen kaikilla osa-alueilla osoittaa sen, että vesiliikelaitos on tehnyt oikeita asioita. Kyselyn tulosta voi pitää aiempaa luotettavampana, koska vastaajien määrä oli edellisiä vuosia oleellisesti suurempi.*

Suositus: *Asiakastutkimuksessa käytettyjen mittareiden seuranta on jatkossakin erinomaisen tärkeää laadukkaan toiminnan ylläpitämiseksi. Tavoitteellisuutta voisi nostaa pyrkimällä lisäämään vastanneiden määrää eri keinoilla.*

10. SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Sosiaali- ja terveystoimen järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2018 lukien Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle (Keusote). Vuoden 2019 alusta alkaen kuntayhtymä tuottaa yhtymän järjestämisvastuulla olevat palvelut kunnan asukkaille jäsenkunnista siirtyvän tuotanto-organisaation avulla. Hyvinkään lisäksi jäsenkuntia ovat Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula.

Jatkossa sosiaali- ja terveystoimen toimintaa arvioi pääasiassa Keusoten tarkastuslautakunta. Hyvinkään kaupungin tarkastuslautakunnan arviointi tulee kohdistumaan ensisijaisesti kaupungin ja kuntayhtymän väliseen yhteistyöhön ja yhdyspintoihin.

Talousarvion toteutuminen

Valtuusto myönsi 15.10.2018 osavuositarkastus 2:n käsittelyn yhteydessä sosiaali- ja terveystoimen eri palvelualueille lisämäärärahaa yhteensä 3,4 miljoonaa euroa. Lisämäärärahojen jälkeenkin perhe- ja sosiaalipalvelut, terveyttä ja toimintakykyä edistävät palvelut sekä erikoissairaanhoidon ja tukipalvelut ylittivät talousarvionsa. Kyseisten palvelualueiden ylitys oli yhteensä 4,6 miljoonaa euroa. Koko sosiaali- ja terveystoimen toimintakate oli 8,8 miljoonaa euroa edellisvuotta heikompi ja nettomenojen kasvu oli 6,2 %. Suurimmat menojen lisäykset olivat lastensuojelussa, kotihoidossa, mielenterveys- ja päihdepalvelujen asumispalveluissa sekä erikoissairaanhoidon palveluiden ostoissa.

Arviointi:

Sosiaali- ja terveystoimen menojen kasvu oli vuonna 2018 merkittävä. Talousarvion seuranta ja menokehityksen ennakoitavuus ei ollut hyvällä tasolla, koska oleellisten lisämäärärahojen jälkeenkin tapahtui huomattavia määrärahojen ylityksiä.

Lastensuojelu

Tarkastuslautakunta on vuosittain seurannut lastensuojelun kustannusten ja tunnuslukujen kehitystä. Vuonna 2018 lastensuojeluilmoituksia oli 1 645 kappaletta ja palvelutarpeen pyyntöjä 262 kappaletta (yhteensä 1 907 kpl). Lastensuojeluilmoitusten määrää tarkastellessa on huomioitava, että samasta lapsesta voi olla useita ilmoituksia. Palvelutarpeen arvioinnit kyettiin käsittelemään lakisääteisessä kolmen kuukauden määräajassa. Lastensuojeluilmoituksista 273 johti toimenpiteitä aiheuttavaan asiakkuuteen joko perhesosiaalityöhön tai lastensuojelun avohuoltoon.

LASTENSUOJELUN LUKUJA					
	2015	2016	2017	2018	
Lastensuojeluilmoitukset	1158 kpl	1236 kpl	1487 kpl	1645 kpl	
Kodin ulkopuolelle sijoitetut vuoden lopussa (0-17-vuotiaat)	193 lasta/nuorta	179 lasta/nuorta	186 lasta/nuorta	218 lasta/nuorta	
Lastensuojelun sijaishuolto (toimintakate)	-7,7 M€	-7,2 M€	-8,5 M€	-9,5 M€	
Perhehoidon osuus	56 %	60 %	58 %	53 %	

Lähde: Hyvinkään kaupungin tilinpäätökset

Sosiaali- ja terveyslautakunnan tavoitteena oli vähentää kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrää enintään 175 lapseen. Vuoden 2018 lopussa kodin ulkopuolelle oli sijoitettuna 218 lasta, eli tavoite ei toteutunut.

Lasten ja nuorten sekä perheiden ongelmat ovat syventyneet, toisaalta perheiden kynnys hakea apua ja eri tahojen kynnys tehdä lastensuojeluilmoituksia on saattanut madaltua. Vaikka ilmoituksia onkin kannustettu tekemään yhä matalammalla kynnyksellä, on tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan määrän lisäyksen taustalla myös merkittävää palvelutarpeen kasvua. Vuoden 2018 aikana tehtyjen ilmoitusten taustalla olevat syyt olivat moninaisia, mutta määrällisesti eniten oli lapsen tai vanhemman päihteiden käyttöä, koulunkäyntiin liittyviä ongelmia ja uupumusta lapsiperheessä.

KODIN ULKOPUOLELLE SIJOITETUT 0 - 17-VUOTIAAT LAPSET % VASTAAVASTA IKÄRYHMÄSTÄ					
	2013	2014	2015	2016	2017
Hyvinkää	1,6	1,8	2,1	2,0	1,8
Järvenpää	1,0	1,0	1,0	1,2	1,1
Kerava	1,4	1,5	1,9	1,6	1,5
Nurmijärvi	0,7	0,7	0,7	0,7	0,9
Tuusula	1,2	1,3	1,1	1,2	1,2

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0 – 17-vuotiaiden lasten/nuorten suhteellinen osuus vastaavasta ikäryhmästä on Hyvinkäällä ollut koko seurantajakson ajan suurempi kuin saman kokoisissa Keski-Uudenmaan kunnissa. Arviointihetkellä vuotta 2018 koskevia lukuja ei ollut vielä saatavilla.

LASTENSUOJELULAITOSTEN ERITYISYKSIKÖIHIN SIJOITETUT				
	2015	2016	2017	2018
Lasten lukumäärä	25	22	32	52
Hoitovuorokaudet	5 001	4 934	5 280	n. 7 700
Kustannukset	1,6 M€	1,7 M€	1,9 M€	2,8 M€

Arviointi: Lastensuojelun tunnuslukujen perusteella kielteinen kehitys jatkuu edelleen. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten/nuorten määrä on kasvanut ja lastensuojelun sijaishuollon kustannukset ovat nousseet merkittävästi. Perhehoidon osuus sijaishuollosta oli vuonna 2018 seuranta-jakson alhaisin. Vaikeasti oirehtivia lapsia/nuoria on jouduttu sijoittamaan entistä enemmän lastensuojelulaitosten erityisyksiköihin, koska muu hoitomuoto ei ole ollut riittävää. Lastensuojelulaitosten erityisyksikköjen kustannukset kasvoivat peräti 47 % edellisestä vuodesta.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrän nousu on huolestuttavaa. Kyseessä on ensisijaisesti inhimillinen tragedia ja toisaalta kaupungin/Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän taloutta kuormittava tekijä. Ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ja varhaiseen puuttumiseen on panostettu jo usean vuoden ajan, mutta niiden vaikuttavuus lastensuojelun sijaishuollon määrien ja kustannusten vähenemisessä ei ainakaan vielä näy. Ovatko ennaltaehkäisevät toimenpiteet oikeanlaisia ja oikea-aikaisia?

Myönteisenä asiana tarkastuslautakunta näkee sen, että palvelutarpeen arvioinnit on kyetty käsittelemään lakisäätöissä ajassa.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämistä koskevien toimenpiteiden nostamista prioriteettilistan kärkeen ja riittävien resurssien kohdentamista asiantilan parantamiseksi. Tehtävä edellyttää kaupungin sivistystoimen ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän yhteistyötä. On syytä tutkia, onko tähän mennessä toteutetut ennaltaehkäisevät toimenpiteet oikeanlaisia, riittäviä ja oikea-aikaisia.

Toisena lautakuntatason tavoitteena oli vähentää vaikeaksi kärjistyneitä ongelmia perheissä siten, että sekä vanhemmat että lapset ovat saaneet tukea ja tuen tuloksellisuutta arvioidaan perheiden ja verkostojen kanssa.

Tuloksellisuutta on arvioitu neuvotteluissa ja tapaamisissa yhdessä perheiden kanssa. Asiakaskysely toteutetaan kerran vuodessa ja perhekeskuksen asiakasraati kokoontuu säännöllisesti. Asiakaspalaute oli vaihtelevaa: osa asiakkaista on kokenut saaneensa hyvää apua ja tukea ja osan mielestä tuki ei ole ollut riittävää tai oikeanlaista. Jonotusajat perhe-neuvolaan olivat pitkät, mutta kuitenkin kriisiaikoja sai lyhyellä varoitusajalla. Syksyllä 2017 Nuorisoaseman ja arviointiyksikkö Nopsan kanssa yhteistyönä käyttöön otettu päihdearviopolku keskittyy ainoastaan tilanteen vakavuuden arviointiin, ei hoitoon. Päihdepalveluiden kyky vastata nuorten vaikeisiin päihdeongelmiin on koettu haasteellisena.

Arviointi: Hyväksi todetuista toimenpiteistä huolimatta lastensuojelun tunnusluvut ovat heikentyneet. Resurssien lisääminen ei ole näkynyt tuloksissa. Osa vaikutuksista toki näkyy vasta pidemmällä aikavälillä. Tavoitteen toteutumisen arviointia hankaloittaa se, ettei sille ole asetettu selkeää mittaria. Lastensuojelun tunnuslukujen perusteella tavoitteen ei kuitenkaan voida arvioida toteutuneen.

Suositus: Jatkossa on syytä paneutua huolella toimivan mittariston (laadullinen + määrällinen) luomiseen, jotta toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan seurata ja arvioida paremmin.

Edellisessä arviointikertomuksessa pidettiin erittäin tärkeänä sitä, että vastuunjako, yhteistyörakenteet ja toimintatavat lastensuojeluun liittyvissä tehtävissä on sovittu eri toimijoiden kesken jo ennen sosiaali- ja terveystalouden tuotannon siirtymistä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle. Tarkastuslautakunta suositteli varmistamaan toimivat moniammatillisen tiimityön rakenteet ja niitä tukevat konsultaatiokäytänteet. Lisäksi yhteistyön kehittämiseen terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen ja koulun kanssa tulee panostaa. Tilinpäätöksessä 2018 todetaan ehkäisevän työn toimintojen rakenteiden ja rajapintojen olevan vielä avoimia kysymyksiä, jotka on saatava kuntoon.

Suositus: *Hyvinkään kaupungin Pelikirjan (kaupunkistrategian) mukaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävä työ on yksi kuntalaisten hyvinvointia koskevan kärkihankkeen kohteista. Tämänkin vuoksi kaupungin ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän on ryhdyttävä viivytyksettä toimenpiteisiin lastensuojelussa todettujen epäkohtien minimoimiseksi. Erityisen tärkeää on panostaa toimivaan ennaltaehkäisevään lapsi- ja perhetyöhön ja varhaiseen tukeen, jotta lastensuojelulliset asiakkuudet tulevaisuudessa vähenisivät.*

Kotihoito

Edellistä tarkastuslautakunnan arviointikertomusta käsiteltäessä, valtuusto velvoitti kaupunginhallitusta käynnistämään välittömästi selvityksen kotihoidon tilanteesta ja siitä, onko työntekijöiden määrä oikea ja riittävä vastaamaan palvelutarvetta. Lisäksi valtuusto esitti, että vanhustenhoidon kasvava tarve otetaan huomioon vuoden 2019 talousarviossa.

Kotihoidon asiakasmäärä oli vuonna 2018 noin 400 – 410 asiakasta kuukaudessa (noin 390 vuonna 2017). Henkilöstölisäyksenä palkattiin kolme vakituista vuosi- ja sairauslomasijaisia sekä viisi määräaikaista poolityöntekijää äkillisiin poissaoloihin. Vuoden 2019 talousarvioesitykseen sisältyi määräaikaisten poolityöntekijöiden vakinaistaminen sekä yhden poolityöntekijän toimen ja kahden uuden lähihoitajan toimen perustaminen.

Vuonna 2108 kyettiin lisäämään asiakastyötunteja 12 % (10 172 tuntia) lisäresurssien turvin. Käyntien määrä kasvoi 16 % (35 410 käyntiä). Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan keskimääräinen käyntiaika kotihoidossa oli noin 20 minuuttia. Toimintakertomustiedon mukaan välitön työaika kotihoidossa oli 60 % (58 % vuonna 2017) lähihoitajien ja 50 % (45 % v. 2017) sairaanhoitajien osalta.

Kaupunginvaltuusto myönsi 200 000 euron lisämäärärahan kotiapukokeiluun, joka kohdistui ei-hoidollisiin palveluihin (mm. siivous-, asiointi- ja pyykkipalvelu). Kotiapukokeilu alkoi maaliskuussa 2018 ja vuoden lopussa asiakkaita oli yhteensä 82. Asiakkaista 87 % oli kotihoidon asiakkaita ja 13 % omaishoidon tuen piirissä olevia asiakkaita. Kokeilulle on myönnetty jatkorahoitus vuoden 2019 loppuun saakka. Kotiapukokeilussa on mukana 13 palveluntuottajaa.

Kotiapukokeilusta on tullut pääosin positiivista palautetta. Se on koettu tarpeelliseksi niin asiakkaan, omaisen kuin kotihoidon työntekijöiden näkökulmasta. Toiminta on tuonut helpotusta arjen askareisiin, tukenut omaisen jaksamista ja kotihoidon työntekijöiden työpanosta on ollut mahdollisuus kohdentaa enemmän heidän koulutusta vastaaviin työtehtäviin. Kielteisenä on koettu myönnettävien kotiaputuntien vähäisyys ja kokeilun ulkopuolelle jääminen (kokeilun kriteerit eivät täyty).

Kotihoito on mukana myös alueellisessa kotikuntoutuksen kehittämishankkeessa, jonka painopisteenä on tukea ikääntyneen toimintakykyistä arkea omassa kodissa. Osalla asiakkaista toimintakyvyn muutokset näkyivät kotihoidon palvelujen tarpeen vähenemisenä.

Arviointi: *Henkilöstölisäysten myötä kotihoidon asiakastyötunnit ovat kasvaneet. Kotikuntoutus ja kotiapukokeilu auttavat ikääntyntä selviytymään arjen askareista paremmin. Molemmat hankkeet tukevat Pelikirjan linjausta, jossa tavoitteena on säilyttää ikääntyneempien kaupunkilaisten toimintakyky mahdollisimman pitkään.*

Suositus: *Tarkastuslautakunta kiinnitti edellisessä arviointikertomuksessa huomiota kotihoidon asiakastyytyväisyyden laskuun. Lautakunta suositteli, että koti-, asumis- ja sairaalapalveluiden palvelualueen on syytä kehittää toimintojaan niin, että asiakas kokee saamansa hoidon ja hoi- van turvallisena ja kokee tulleen kuulluksi. Lautakunta suosittelee asiakastyytyväisyyden säännöllistä mittaamista, jotta voidaan arvioida tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta.*

Kaupungin ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän yhteistyö

Keusoten jäsenkunnat ovat kartoittaneet siirtyvään palvelutuotantoon liittyvät sopimukset ja vastuut. Kaupunginhallitus hyväksyi 26.11.2018 siirtyvät sopimukset Hyvinkään kaupungin osalta. Hallitus hyväksyi samassa kokouksessa Hyvinkään kaupungin osalta myös varoja, velkoja ja vastuita koskevat menettelytavat kuntayhtymän ja jäsenkuntien välillä. Henkilöstön siirron periaatteista liikkeen luovutuksessa Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymään kaupunginhallitus päätti 8.10.2018.

Hyvinkään kaupungin ja kuntayhtymän taholta on nimetty yhteistyöverkoston vastuuhenkilöt. Kuntayhtymän puolelta vastuuhenkilö on integraatiojohtaja ja Hyvinkään kaupungin puolelta kehittämisspäällikkö siihen saakka, kunnes hyvinvointipäällikkö on aloittanut tehtävässään (aloitti toukokuussa 2019).

Kuntayhtymä raportoi kuntien talouden toteutumisesta kerran kuukaudessa. Osavuositatus tehdään kolme kertaa vuodessa ja samassa rytmissä tehdään kuntalaskutuksen tassa, jolloin kunnat saavat joko palautusta tai lisälaskun. Talouden toteumaa seurataan lisäksi kuntajohtajien neuvottelukunnassa ja talousjohtajien kokouksissa.

Yhteistyön toimivuuden varmistamiseksi työllisyyden hoitoa koskevissa asioissa, kuntayhtymä on sijoittanut kaikki työllisyyspalvelutyötä tekevät henkilöt samaan tiimiin ja yhden esimiehen alaisuuteen. Terveystuon henkilöstön osalta järjestely oli vielä vuoden 2019 alkupuolella kesken. Kuntayhtymä on nimennyt yhden työllisyyskysymysten yhteyshenkilön kuntayhtymän puolelta 50 %:n työpanoksella varmistamaan kuntayhteistyön onnistumisen työllisyyskysymyksissä.

Kotouttamistyö on kuntien vastuulla, mutta maahanmuuttajatyössä kuntayhtymällä on merkittävä rooli sosiaali- ja terveystuon osalta. Maahanmuuttajatyötä tekevä sosiaalipalvelujen henkilöstö on sijoitettu samaan tiimiin ja yhden esimiehen alaisuuteen. Tiimi tekee yhteistyötä kunnissa työskentelevien maahanmuuttajakoordinaattorien kanssa. Maahanmuuttajatyöhön liittyen prosessien, vastuiden ja sopimuskyymysten selvittely alkoi vuoden 2019 alussa.

Kuntien sivistystoimen johtajat ja kuntayhtymän lasten, nuorten ja perheiden palvelujen palvelujohtaja ja päälliköt tapaavat 5 – 6 kertaa vuodessa yhteistyökokouksessa. Perhekeskustoiminnassa on suunnitteilla malli, jossa Keski-Uudenmaan kuntien ja kuntayhtymän yhteinen työ voisi toimia lasten, nuorten ja perheiden hyväksi nykyistä paremmin.

Kaupungin ja kuntayhtymän välillä on sovittu talouden seurannan toimintatavat. Prosesseja ja vastuita selvitetään vuoden 2019 aikana.

Tarkastuslautakunta tulee jatkossa seuraamaan Hyvinkään kaupungin ja Keusoten yhteistyön toimivuutta sekä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi suunnattujen toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Arviointi: *Tarkastuslautakunta pitää hyvänä sitä, että Hyvinkään kaupunki ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä ovat kumpikin nimenneet yhteistyöverkoston vastuuhenkilöt.*

Kaikkien tehtävien osalta yhteistoimintamuodot ja yhdyspinnat eivät ole vieläkaan selvillä, mikä hankaloittaa uuden organisaation toimintakykyä ja laadukasta asiakaspalvelua.

11. TYTÄRYHTIÖIDEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

Omistajaohjaus

Konserniohjeen uusiminen oli tavoitteena vuodelle 2018, mutta sitä ei saatu laadittua aikataulussa. Ohjeen päivittämistä jatketaan vuonna 2019. Samalla on tarkoitus päivittää Hyvä hallinto- ja johtamistapa kaupunkikonsernissa -ohje. Vuoden 2018 aikana sen sijaan valmistui kaupungin Omistajapoliittiset linjaukset -asiakirja, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi 15.10.2018. Kyseisessä asiakirjassa linjataan mm. omistamisen periaatteet, omistajapolitiikan organisointi ja kehittämisen painopisteet keskeisille tytäryhteisöille.

Keskeisten tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutumisesta on vuoden 2018 osalta raportoitu osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksessä kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle. Lisäksi kaupunginhallituksen kehittämisjaosto on seurannut merkittävimpien konserniyhtiöiden tavoitteiden ja talouden toteutumista sekä käynyt läpi yhtiöiden seuraavan vuoden tavoitteet.

Kehittämisjaosto on kokouksissaan antanut ohjeet yhtiökokousedustajille. Ohjeistukset on dokumentoitu pöytäkirjoihin. Sen sijaan konsernijohton antamia ennakkokäsityksiä ei pääsääntöisesti ole dokumentoitu. Konserniyhtiöt ovat vuoden 2018 aikana pyytäneet ja saaneet ennakkokäsityksiä konserniohjeessa määriteltyihin asioihin.

Edellisinä vuosina tarkastuslautakunta toi arviointikertomuksissaan esille sen, etteivät kaikki kaupungin kannalta tärkeät tytäryhtiöt olleet laatineet riskienhallintasuunnitelmaa omistajan vaatimuksista huolimatta. Vuoden 2018 aikana asia korjaantui, sillä nyt kaikki merkittävimmät konserniyhtiöt ovat saaneet riskienhallintasuunnitelmansa tehtyä.

Kaupunginjohtaja on omistajapoliittisten linjausten mukaisesti nimennyt vuoden 2019 puolella yhteisökohtaiset vastuuviranhaltijat (yhteisökummit). Heidän tehtävänä on keskustella säännöllisesti kaupungin nimeämän hallitusjäsenen ja konsernijohton kanssa kaupungin tavoitteista ja niiden toteutumisesta yhteisössä.

Arviointi: *Konsernijohtamisen edellytyksiä on kehitetty vuoden 2018 aikana ja kehitystyö jatkuu vuonna 2019. Jo toteutetut ja käyttöön otettavat kehittämistoimenpiteet ovat myönteinen signaali kaupungin halusta parantaa ja edistää omistajaohjausta.*

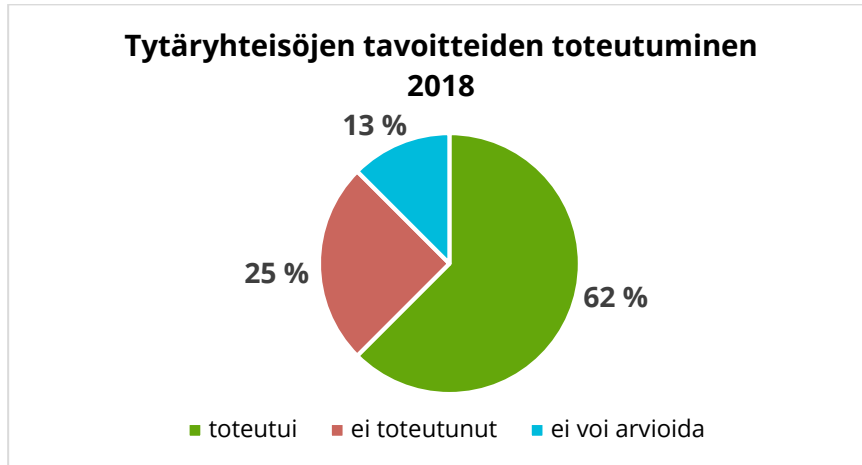
Suositus: *Konserniohjeen päivittämisessä on suositeltavaa ottaa huomioon Kuntaliiton konserniohjeesta annettu suositusmalli (2017). Nykyinen konserniohje ei vastaa kaikilta osin kuntalain 47 §:n mukaista konserniohjeen vähimmäissisältövaatimusta. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että uusi konserniohje on linjassa vuoden 2019 alussa voimaan tulleen kaupungin hallintosäännön kanssa.*

Konsernijohton antama ennakkokäsitys on syytä dokumentoida. Dokumentointi on sekä yhtiön että kaupungin edustajan oikeusturvan kannalta hyvä käytäntö. Esimerkiksi henkilöiden vaihtuessa ennakkokäsitysten sisältöä on vaikea todentaa ilman dokumentointia.

Tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2018 talousarviossa oli neljälle tytäryhteisölle asetettu yhteensä 16 tavoitetta. Niistä 10 saavutettiin, neljä jäi toteutumatta ja kahden toteutumista ei voitu todentaa.

Hyvinkään Lämpövoima Oy

Arviointi: Hyvinkään Lämpövoimalle asetetut tavoitteet toteutuivat. Kuudesta tavoitteesta kaksi toteutti selkeästi Hyvinkään kaupungin Pelikirjan (kaupunkistrategian) mukaisia periaatteita. Yhtiö tukee omalla toiminnallaan Hangonsillan alueen rakentumista ja osallistuu ympäristökuormituksen minimointiin tuottamalla kaukolämpöä eko- ja biolämmöllä.

Kaikki tavoitteet olivat selkeitä ja mitattavia. Lisäksi tavoitteet olivat laadultaan sellaisia, että yhtiö pystyi vaikuttamaan niiden saavuttamiseen suurimmaksi osaksi omalla toiminnallaan.

Yhtiön talous on vakaalla pohjalla. Vakavaraisuus koheni entisestään ja maksuvalmius pysyi hyvänä. Hyvinkään kaupungin ja Hyvinkään Lämpövoima Oy:n yhteistyössä teettämä selvitys yhtiön osingonmaksukyvyistä ei ainakaan toistaiseksi johtanut käytännön muutoksiin osingonjaossa.

Tavoitteet

Vuositavoite	Tavoitetaso ja mittari	Raportointi tilinpäätöksessä 2018
Kaukolämmön hiilidioksidipäästöt pidetään mahdollisimman pieninä.	Vuonna 2018 Ekolämmön ja muun hiilidioksidivapaan energian osuus koko energiantuotannosta on 87 %. Vuonna 2018 omassa tuotannossa käytetyn bioenergian osuus on 41 % (pelletti ja biokaasu).	Vuonna 2018 Ekolämmön ja muun hiilidioksidivapaan energian osuus koko energiantuotannosta oli 88,7 %. Tavoite saavutettiin. Vuonna 2018 omassa tuotannossa käytetyn bioenergian osuus oli 45 %. Tavoite saavutettiin.

Vuonna 2017 hiilidioksidivapaan energian osuus (95,8 %) ja omassa tuotannossa käytetyn bioenergian osuus (64,2 %) olivat suuremmat kuin vuonna 2018. Kylmän talven vuoksi Fortumin Ekolämpö ei riittänyt ja tämän vuoksi yhtiö joutui lisäämään maakaasun käyttöä. Maakaasun osuus kokonaistuotannosta oli 10,7 %, kun vastaava osuus vuonna 2017 oli 3,2 %.

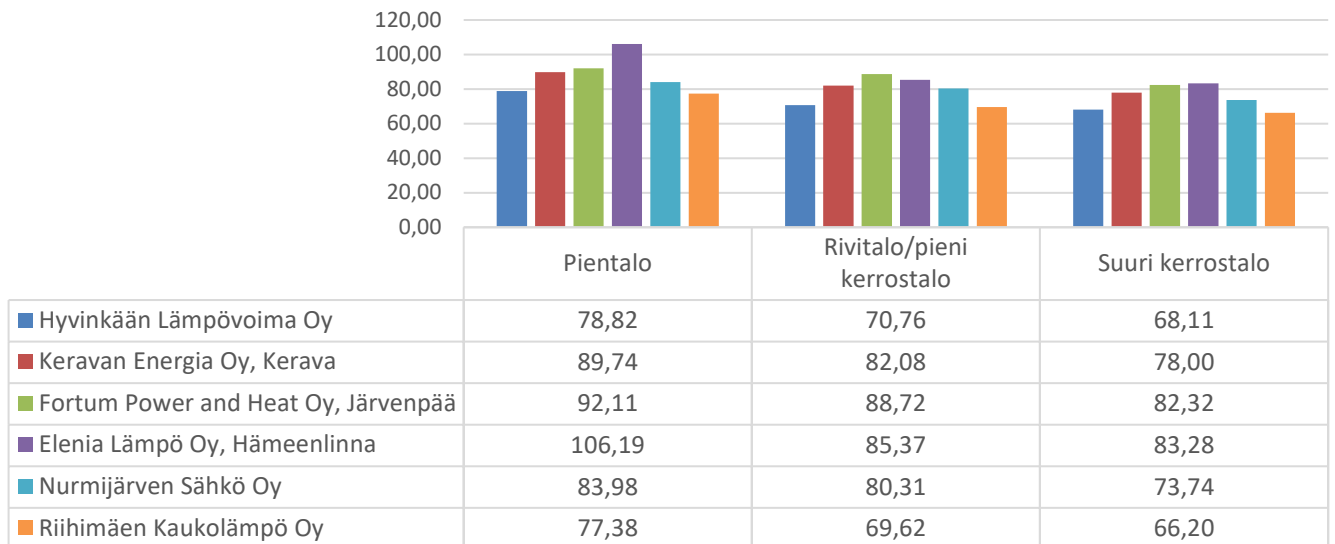
Arviointi: Hiilidioksidipäästöjen minimointiin liittyvä tavoite tukee erinomaisesti Hyvinkään kaupungin Pelikirjan mukaisen kestävä kehityksen periaatteita. Hiilidioksidivapaan energian osuuteen liittyvän mittarin saavuttaminen ei kuitenkaan ole riippuvainen yksinomaan yhtiön toiminnasta, vaan myös sääolosuhteilla on siihen vaikutusta.

Valtaosa kaukolämpöasiakkaalle toimitettavasta kaukolämmöstä on eko- ja biolämpöä, joiden tuottamiseen hyödynnetään seuraavia lämmönlähteitä:

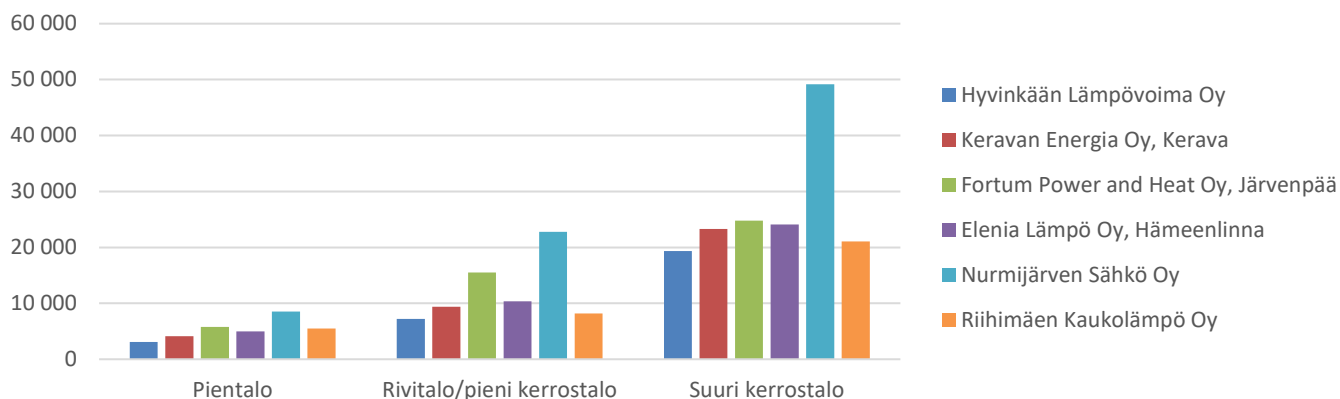
- Fortum Oyj:n Riihimäen jätteenkäsittelylaitokselta jätteenkäsittelyn yhteydessä syntyvä hukkalämpö (hiilineutraalia)
- Kiertokapula Oy:n kaatopaikalta kerätty biokaasu
- Myllyn Paras Oy:n biolämpökeskukselta hankittu biolämpö
- Lämpövoima Oy:n omilta biolämpökeskuksilta hankittu pelletin pölynpolttoon perustuva biolämpö.

Yksi yhtiölle asetetuista tavoitteista liittyi kaukolämmön hintaan. Vuoden 2018 toimintakertomuksen mukaan yhtiön kaukolämmön kokonaishinta oli kaikissa Energiategollisuus ry:n jaottelun mukaisissa kuluttajaryhmissä valtakunnallisen keskihinnan alapuolella (tilastointipäivä 1.7.2018). Yhtiö korotti 1.10.2018 kaukolämmön energiamaksua. Korotuksen vaikutus kokonaishintaan oli keskimäärin 3,8 %.

Kaukolämmön kokonaishinta, lähikunnat 1.7.2018

Kaukolämmön liittymismaksut lähikunnat 1.7.2018

Arviointi: Hyvinkään Lämpövoima Oy:n toimittaman kaukolämmön kokonaishinta on pysynyt edelleen erittäin kilpailukykyisenä. Vuonna 2018 hinta oli 15 – 16 % alhaisempi kuin Energia-teollisuus ry:n tilastoima valtakunnallinen keskihinta. Se oli myös selkeästi halvempi kuin naapurikunnissa Riihimäkeä lukuun ottamatta. Kaukolämmön liittymismaksu oli Hyvinkäällä edullisin vertailukuntiin nähden. Tarkastuslautakunta näkee tämän Hyvinkään kilpailuetuna rakentamisessa ja asumisessa. Hintatason edullisuuteen ja vakauteen vaikuttaa lämmönlähteiden lisäksi se, että yhtiö on täysin kaupungin omistama eikä voittoa tavoittelevan yksityisen yrityksen omistama.

Yhtiön asiakasmäärä

Yhtiö sai vuoden 2018 aikana 14 uutta asiakasta. Entisistä asiakassuhteista kolme päättyi. He vaihtoivat kiinteistönsä lämmityksen toiseen lämmitysmuotoon. Tarkasteltaessa yhtiön asiakasmäärän kehitystä vuosilta 2014 - 2018 asiakasmäärän kasvu on ollut suurimmillaan 29 ja pienimmillään 11 asiakasta vuodessa. Asiakasmäärän kasvuvauhti on hidastunut vuoden 2015 jälkeen. Vuoden 2018 lopussa yhtiöllä oli yhteensä 1 913 asiakasta.

Kaupunkikonsernin kiinteistöjen yhteisvalvomo -hanke

Kaupunginhallituksen hyväksymä Hyvinkään energiatehokkuus- ja ilmastotoimenpiteiden vuosikello 2018 sisälsi tehtäviä myös Hyvinkään Lämpövoimalle. Yhtiön tehtävänä oli toteuttaa kaupunkiorganisaation kiinteistöjen yhteisvalvomo. Kaupunginhallitus hyväksyi 16.4.2018 yhteistyösopimuksen Hyvinkään kaupunkikonserniin kuuluvien kiinteistöjen valvomopalvelun toteuttamisesta. Sopimuksen osapuolena ovat Hyvinkään Lämpövoima Oy toimittajana sekä Hyvinkään kaupunki / Tilapalvelut, Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy ja Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas tilaajina. Keskitetyillä valvomopalveluilla seurataan ja säädetään taloteknisten laitteiden toimintaa ja käyttöastetta. Se mahdollistaa kiinteistöjen yhtenäisen ja vertailukelpoisen seurannan ja optimoinnin lämpö- ja sähköenergian sekä veden kulutuksen osalta.

Valvomopalvelua koskevan yhteistyösopimuksen mukaan kunkin kiinteistön osalta osapuolet sitoutuvat solmimaan erillisen sopimuksen, missä määritellään mm. palvelun laajuus ja hinnoitteluperusteet. Kiinteistökohtaiset sopimukset on tarkoitus allekirjoittaa huhtikuussa 2019.

Yhteistyösopimuksen mukaan toimittajan tulee käynnistää rekrytointi, jolla varmistetaan tarvittavat resurssit valvomopalvelun käyttöönottoon ja asiantuntijapalveluiden tuottamiseen. Kyseiseen tehtävään on 1.9.2018 alkaen palkattu energiainsinööri Lämpövoiman palvelukseen.

Arviointihetkellä (maaliskuu 2019) yhteydet rakennusten kiinteistöautomaatiojärjestelmään on koottu 77 rakennuksen osalta. Valvontajärjestelmään liitettäviä rakennuksia on kaikkiaan noin 115.

Kaupunginhallituksen hyväksymässä sopimuksessa määritellään, että osapuolten tulee yhdessä laatia tietoturvasuunnitelma, jossa sovitaan tietojen, järjestelmien, palveluiden ja tietoliikenteen asianmukaisesta suojaamisesta erilaisissa olosuhteissa. Tietoturvasuunnitelma valmistuu ja esitellään tilaajille ennen palvelun tuotantokäyttöä. Valvomopalvelu on suunniteltu otettavan tuotantokäyttöön kesäkuussa 2019.

Arviointi: *Kaupunkikonserniin kuuluvien kiinteistöjen valvomopalvelun käyttöönotossa on edetty yhteistyösopimuksen mukaisesti. Keskitetyn valvomopalvelun toteuttaminen on hyvä esimerkki kaupungin ja tytäryhteisöjen yhteistyöstä.*

Yhtiön talous

Yhtiö on vuosittain maksanut omistajalleen eli Hyvinkään kaupungille osinkoa. Tuloutettavan osingon määrä kasvoi vuoden 2012 jälkeen joka vuosi 100 000 eurolla vuoteen 2017 saakka. Vuosina 2017 ja 2018 osingon määrä on pysynyt samana ollen 600 000 euroa.

Arviointikertomuksen 2015 havaintojen pohjalta kaupunginhallitus antoi 5.9.2016 lausuntonsa, jossa se kehotti käynnistämään kaupungin ja Hyvinkään Lämpövoima Oy:n yhteisen selvityksen yhtiön osingonmaksukyvyistä. Kaupunki ja Lämpövoima teettivät selvityksen yhtiön osingonmaksukyvyistä yhdessä ulkopuolisen konsultin kanssa. Selvitystyöhön ryhdyttiin syksyllä 2017 ja se valmistui huhtikuussa 2018. Selvityksessä tutkittiin mm. sitä, onko osinkotasoa kestävä ja miten hinnankorotus tai myynnin alentuminen vaikuttavat osinkotasoon. Selvityksen perusteella kaupunginhallituksen kehittämisjaosto päätyi pitämään yhtiön kaupungille jakaman osingon määrän entisellään eli 600 000 eurossa.

Yhtiön taloudelliset tavoitteet toteutuivat budjetoitua paremmin. Omavaraisuusaste kasvoi edellisestä vuodesta, koska yhtiö lyhensi tilikaudella lainoja suunnitelman mukaisesti eikä sen tarvinnut nostaa uutta lainaa.

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy

Arviointi: Kaikki yhtiölle asetetut tavoitteet toteutuivat. Neljästä tavoitteesta yksi on johdettu Hyvinkään Pelikirjan kärkihankkeesta. Yhtiö edesauttaa omalla toiminnallaan uuden Hangonsillan alueen rakentamista ja vaihtoehtoisen asumismuodon tarjoamista kyseiselle alueelle.

Yhtiön omavaraisuusaste on heikko. Lainakanta on kasvanut voimakkaasti uudisrakentamisen myötä. Sen sijaan vuokrasaatavien kohdalla on tapahtunut myönteistä kehitystä. Vuokrasaatavat ovat pienentyneet vuosittain ja vuodesta 2014 vähennys on peräti 48 %. Myös luottotappiot ovat pienentyneet.

Yhtiö on toteuttanut aktiivisesti ja suunnitelmallisesti uudisrakentamista sekä kiinteistöjensä peruskorjausta. Yhtiöllä on keskeinen rooli kohtuuhintaisen asumistuotannon lisääjänä Hyvinkäällä.

Tavoitteet

Vuositavoite	Tavoitetaso ja mittari	Raportointi tilinpäätöksessä 2018
Asiakastytyväisyyden vakiinnuttaminen	Palvelun hyvä saatavuus. Huollon valvonnan systemaattinen seuranta. Asiakastytyväisyyden keskiarvo vähintään 3,6.	Asiakastytyväisyyskysely on suoritettu. Keskiarvo oli 3,72. Tavoite saavutettiin.

Asiakastytyväisyyskysely toteutettiin kirje- ja puhelinkyselynä. Vastaajia oli 218 ja vastausaktiivisuudeksi muodostui 28 % (34 % vuonna 2017 ja 30 % vuonna 2016). Vastausaikaa oli 21 päivää. Parhaat arviot vastaajat antoivat asiakaspalvelusta (4,36) ja henkilökunnan ystävällisyydestä (4,12). Huonoimmat arviot sai kiinteistöhoitoon laatu (3,35) ja piha-alueiden siisteys (3,37). Kyselyn tulosten perusteella yhtiö jatkaa piha-alueiden kunnostamista.

Arviointi: Tarkastuslautakunta pitää hyvänä sitä, että yhtiö on vuosittain toteuttanut asiakastytyväisyyskyselyn asukkaalleen. Asukkailla on mahdollisuus antaa palautetta asiakaspalvelun toimivuudesta ja asumisen viihtyisyydestä ja yhtiö voi käyttää kyselyn tuloksia hyödyksi suuntaamalla toimintansa kehittämistä oikeisiin osa-alueisiin.

Asiakaskyselyn perusteella yhtiö sai hyvät arviot. Asiakastytyväisyys on entisestään kohentunut. Millään osa-alueella yhtiö ei saanut huonoa arvosanaa. Edellisenä vuonna alhaisin arvosana oli 3,13 (kiinteistöhoitoon ulkotyöt) ja nyt arvioitavana tilikautena 3,35 (kiinteistöhoitoon laatu).

Uudisrakentaminen ja peruskorjaaminen

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy on vuosina 2015 – 2018 rakennuttanut kolme uutta kerrostalokohdetta. Lisäksi yksi kohde on sisältänyt täydellisen peruskorjauksen ja uuden kerroksen rakentamisen. Näissä kohteissa on yhteensä 166 asuntoa. Kukin kerrostalo on valmistunut eri kaupunginosaan. Viimeisimpänä valmistui 56 asunnon talo Hangonsillan alueelle marraskuussa 2018. Yhtiö suunnittelee jo uutta uudisrakennushanketta Metsäkaltevan alueelle. Rakentamisen on tarkoitus alkaa syksyllä 2019. Kohteessa tulee olemaan 50 asuntoa.

Astreankatu 15, Hangonsilta (kuva: Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy)

Yhtiö on vuosina 2015 – 2018 peruskorjannut kuusi kerrostaloa, joissa on yhteensä 174 asuntoa. Viimeisimpänä yhtiö on toteuttanut Paavolan alueella olevan kiinteistön kunnostusta. Ensimmäisen talon remontti valmistui huhtikuussa 2019 ja toisen talon valmistuu lokakuussa 2019. Taloissa on yhteensä 49 asuntoa. Yhtiöllä on jo suunnitelmat sitä seuraavasta peruskorjauskohteesta. Kyseinen 43 asunnon kiinteistö sijaitsee Vehkojalla. Remontti on tarkoitus aloittaa syksyllä 2019 ja valmistua vuoden 2020 lopussa.

Arviointi: Yhtiö on toteuttanut aktiivisesti ja suunnitelmallisesti sekä uudisrakentamista että kiinteistöjensä peruskorjausta. Uusien kerrostalokohteiden myötä se kasvattaa kaupungin asuntokantaa. Kunnostamalla vanhoja kohteita se korottaa kiinteistöjensä arvoa ja pitää asuntokantansa kilpailukyisenä yksityisiin vuokrakohteisiin nähden. Peruskorjausten yhteydessä yhtiö on ottanut huomioon pienten asuntojen kasvavan kysynnän jakamalla suuria perhehuoneistoja pienemmiksi huoneistoiksi. Yhtiö on onnistunut erittäin hyvin tukemaan kaupungin asuntoliittisiä tavoitteita omalla toiminnallaan.

Vuokrataso

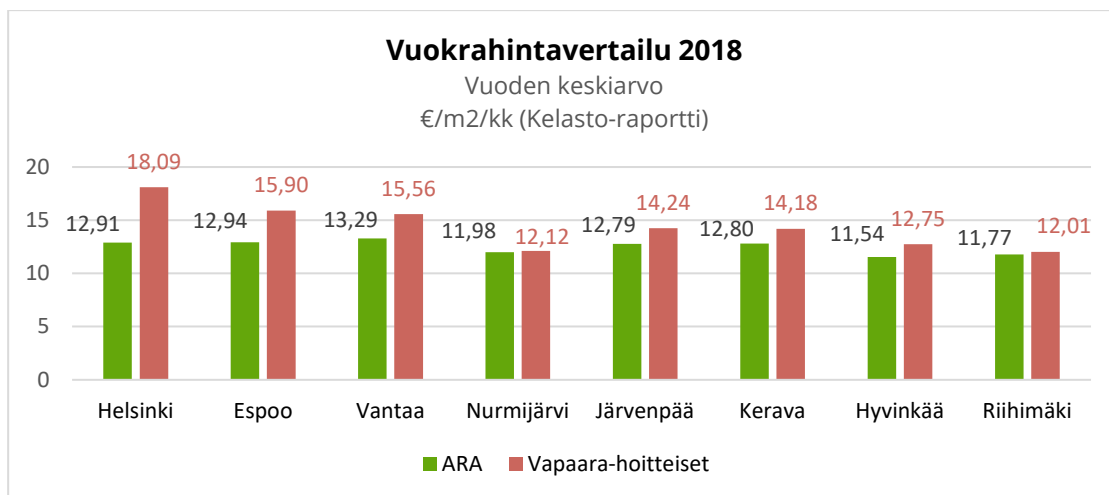
Vuonna 2018 Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:n omissa kohteissa keksimääräinen vuokra oli 11,47 €/m²/kk. Alin vuokra oli 9,03 €/m²/kk ja ylin 13,29 €/m²/kk. Yhtiön hallinnoinnissa olevissa huoneistoissa (Y-säätiön) vuokran vaihteluväli oli 4,22 – 16,42 €/m²/kk.

VERTAILUKUNTIEN VUOKRATALOYHTIÖIDEN VUOKRAT VUONNA 2018

keskimääräinen vuokrataso €/m²/kk

Hyvinkää	Järvenpää	Kerava	Mäntsälä	Nurmijärvi	Tuusula
11,47	12,79	12,54	11,49	11,98	12,74

Vertailussa on huomioitu ainoastaan vuokran määrä (ei sisällä vesi- eikä sähkökuluja).

Arviointi: Keski-Uudenmaan kuntien vuokrataloyhtiöiden keskimääräinen vuokrataso oli vuonna 2018 Hyvinkäällä edullisin. ARA-rahoitteisissa ja vapaarahoitteisissa kohteissa Hyvinkään vuokrataso oli erittäin kilpailukykyinen naapurikuntiin nähden. Pääkaupunkiseudun vuokrataso on oleellisesti korkeampi kuin Hyvinkäällä. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin edullinen vuokrataso verokkikuntiin nähden on yksi erinomainen kilpailuetu markkinoitaessa Hyvinkään kaupunkia asuinpaikkakuntana.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee Hyvinkään kaupunkia ja Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:tä tuomaan rohkeasti esille Hyvinkään erittäin kilpailukykyisen vuokratason markkinoidessaan kaupunkia asuinpaikkana erilaisissa tilaisuuksissa.

Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki

Arviointi: KOy Hyvinkään Sairaalanmäelle asetetuista tavoitteista mikään ei täysin toteutunut. Kahden tavoitteen toteutumista ei voi luotettavasti arvioida, koska tavoitteen toteutumisesta ei ole raportoitu asetetulla mittarilla.

Uudisrakennusprojektin suuruus huomioiden tarkastuslautakunta pitää hyvänä saavutuksena rakennushankkeen pysymistä budjetissaan. Kustannusarviossa pysyminen kertoo ammattitaitoisesta suunnittelusta ja hyvästä työnaikaisesta valvonnasta. Kolmen viikon myöhästymistä rakennushankkeen arvioidusta valmistumisajankohdasta ei voi pitää oleellisena.

Ilmakuva H-sairaalasta (kuva: Aimo Tuominen)

Tavoitteet

Vuositavoite	Tavoitetaso ja mittari	Raportointi tilinpäätöksessä 2018
Uudissairaalan rakentaminen	Luovutus käyttäjille 8/2018 ja kustannusarviossa (63,9 M€) pysyminen.	Tavoite toteutui osittain. Hanke pysyi kustannusarviossa, mutta luovutus käyttäjille tapahtui asetetun määräajan jälkeen 26.9.2018.

Uudisrakennuksen eli H-sairaalan valmistumisen myöhästyminen ei vaikuttanut sairaalan käytännön toimintaan. Sinne siirtyvät osastot pääsivät muuttamaan suunnitellussa aikataulussa.

H-sairaalan tiloihin joudutaan tekemään vielä joitain käyttäjätoiveiden mukaisia lisätöitä tilojen toimivuuden kohentamiseksi sekä tekemään vika- ja puutekorjauksia. Uudissairaalan tiloista oli olemassa 3D-mallinnus, jonka avulla esimerkiksi hoitajat pystyivät katsomaan, miltä tilat näyttävät. Tällä voitiin jo etukäteen välttää osasta puutteista.

Taideteos H-sairaalan pääaulassa, Santeri Tuori (kuva: Hannu Salmi)

Taulu lastenosastolla, Anne Vasko (kuva: Pasi Karttunen)

Vuositavoite	Tavoitetaso ja mittari	Raportointi tilinpäätöksessä 2018
Sairaالاتاسaisen kiinteistöylläpidon johtaminen	Asiakastyytyväisyysmittaukset. Asiakastyytyväisyys vähintään samalla tasolla kuin vastaavissa vertailukohteissa.	Asiakastyytyväisyyden yleisarvosana oli 4,07 (4,01 vuonna 2017 ja vastausprosentti 42 (41 % vuonna 2017). Vastaaviin kohteisiin tapahtuvaa vertailua ei tehty.

Tavoitteesta ei ole raportoitu asetetun tavoitetason ja mittarin mukaisesti, joten tavoitteen toteutumista ei voi arvioida. Lisäksi raportoinnissa on esitetty laajemman kyselyn mukaiset arvosanat ja vastausaktiivisuus, ei Hyvinkään sairaalan kiinteistöpalveluja koskevan asiakastyytyväisyyskyselyn tuloksia. Laajemman kyselyn tulokset sisältävät yhteenvedon useammalle HUS:n sairaalakiinteistölle tehdystä asiakastyytyväisyystutkimuksesta ja siinä kartoitettiin mielipidettä muistakin osa-alueista kuin kiinteistöpalveluista.

Tarkastuslautakunta tuo tässä esille keskeisimmät tulokset Hyvinkään sairaalan kiinteistöpalveluja koskevasta asiakastyytyväisyyskyselystä. Kyselyn yleisarvosanaksi muodostui 3,87 (3,77 vuonna 2017). Alin arvosana oli 3,50 (Kuinka tyytyväinen olette teknisen päivystyksen numeron toimivuuteen?) ja ylin arvosana 4,19 (Epäkunnossa olevat loisteputket ja lamput vaihdetaan kohtuujassa). Arvosanat nousivat lähes kaikkien kysymysten/väittämiä kohdalla. Ainoastaan kolmen kohdalla arvosana huononi. Yleisarvosana olikin mittaushistorian korkein. Vastaava kysely on toteutettu vuodesta 2009 alkaen. Kyselyn saaneita oli 69 kpl ja vastanneita 16 kpl eli vastausaktiivisuudeksi muodostui 23 % (27 % vuonna 2017).

Arviointi: Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tilinpäätöksessä olisi pitänyt raportoida Hyvinkään sairaalan kiinteistöpalveluja koskevan asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset eikä useaa HUS:n sairaalakiinteistöä koskevan tutkimuksen yhteenvetotuloksia. Talousarviossa tavoitteet asetetaan nimenomaan KOy Hyvinkään Sairaalanmäen saavutuksille, joiden toteutumisesta tilinpäätöksessä tulee raportoida.

Hyvinkään sairaalalle toteutetun asiakastyytyväisyyskyselyn tulosten perusteella kiinteistöpalvelujen loppukäyttäjät antoivat hyvät arviot. Asiakastyytyväisyys on vuoden 2013 jälkeen vuosittain kohonnut ollen toimintakertomusvuonna mittaushistorian paras. Minkään kysymyksen/väittämän kohdalla ei annettu huonoa arvosanaa. Tosin kyselyn tuloksia voidaan pitää vain suuntaa antavina, koska vastausaktiivisuus oli matala. Asiakastyytyväisyyden tasosta verrattuna muihin vastaaviin kohteisiin ei ole tietoa, koska vertailua ei ole tehty tavoitteelle asetetun mittarin mukaisesti.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee yhtiötä varmistamaan jo tavoitteita asetettaessa, että asetetun mittarin toteutumisesta on saatavilla raportointivaiheessa tieto. Tavoitteen saavuttamista ei voi arvioida, jos siitä ei raportoida asetetun tavoitetason ja mittarin mukaan.

Vuositavoite	Tavoitetaso ja mittari	Raportointi tilinpäätöksessä 2018
Annetussa talousarviossa pysyminen	Talousarviovertailu - koko yhtiön kiinteistötalous vähintään samalla tasolla kuin vastaavissa vertailukohteissa - koko yhtiön kiinteistötalous toteutuu enintään talousarvion mukaisesti - uudishankkeen jälkivalvonta toteutetaan suunnitelmallisesti	Hoitokatteen osalta yhtiö pysyi talousarviossa, liiketuloksen (sis. poistot) talousarvio ei toteutunut. Vertailua vastaaviin kohteisiin ei ole tehty. Jälkivalvontaa on toteutettu suunnitelmallisesti, olennaisista vioista/puutteista ei ole raportoitu.

Arviointi: Tavoitteen todentamiseksi oli asetettu kolme mittaria. Ensimmäisen mittarin osalta toteutumista ei voi arvioida, koska kiinteistötalouden toteumaa ei ollut verrattu vastaaviin kohteisiin. Toisen mittarin osalta tavoite jäi saavuttamatta. Kolmannen mittarin osalta tavoite toteutui. Eli kokonaisuudessaan tavoitteen toteuttamisessa ei onnistuttu.

Suositus: *Tarkastuslautakunta suosittelee yhtiötä varmistamaan jo tavoitteita asetettaessa, pystyykö se käyttämään asettamaansa mittaria tavoitteen toteutumisesta raportoidessa. Tavoitteen saavuttamista ei voi arvioida, jos siitä ei raportoida asetetun tavoitetason ja mittarin mukaisesti.*

Yhtiön muu toiminta

H-sairaalan rakentamisen lisäksi peruskorjattiin sairaalan B-rakennuksen 1. kerros, johon sijoittui päivystysosasto. Saneeraus toteutui kustannusarvion mukaisesti (1,2 miljoonaa euroa).

Osastojen muutettua B-sairaalasta uuteen H-sairaalaan, vanha osa jäi tyhjilleen. B-sairaalan peruskorjauksen suunnittelu ja rahoitusneuvottelut onkin aloitettu, koska Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) on ilmoittanut, että sillä olisi tiloille tarvetta.

Sairaala-alueella on yhteensä noin 1 200 parkkipaikkaa. Asiakkaiden on välillä ollut vaikea löytää pitkäaikaiseen pysäköintiin paikkaa. Hoitajien vuoronvaihdon aikana on kaikkein vähiten vapaita pysäköintipaikkoja.

Suositus: *Tarkastuslautakunta suosittelee yhtiötä seuraamaan sairaala-alueella olevien pysäköintipaikkojen riittävyyttä ja tarvittaessa rakentamaan niitä lisää.*

Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas

Arviointi: Yhtiölle asetetuista kolmesta tavoitteesta mikään ei toteutunut. Ulkotapahtumien määrässä päästiin kuitenkin hyvin lähelle tavoiteltua tasoa. Kutomokadun muuttaminen pihakuksi jäi toteutumatta yhtiöstä riippumattomista syistä. Wanhan Areenan jatkokäytöstä on käyty vasta alustavia keskusteluja.

Yhtiö tukee toiminnallaan erittäin hyvin Pelikirjan kärkihanketta ”Aktiivinen tapahtumakaupunki” ja sen ohella Hyvinkään kaupungin houkuttelevuutta.

Tavoitteet

Vuositavoite	Tavoitetaso ja mittari	Raportointi tilinpäätöksessä 2018
Ulkotapahtumien määrän kasvattaminen sekä Studio Donnerin ohjelmiston aktiivinen suunnittelu yhteistyössä Hyvinkääsalin kanssa.	Touko-syyskuussa 8 ulkotapahtumaa ja Studio Donnerissa ohjelmistotuotantoa läpi vuoden tilavuokrauksen osalta.	Touko-syyskuussa oli 7 ulkotapahtumaa. Tavoite ei tältä osin toteutunut. Studio Donnerissa on ohjelmistotuotantoa.

Villatehtaan alueella järjestettiin kesäkautena 2018 suuria ulkoilmatapahtumia edellisen kesän tavoin (esim. IskelmäKesä, Red Carpet -elokuva festivaali, Steelfest). Studio Donnerin tapahtumamäärät kasvoivat sisältäen mm. teatteri- ja sirkusesityksiä, kokouksia, koulutuksia sekä yksityis- ja perhejuhlia. Vuoden 2019 alusta alkaen siellä on järjestetty myös Stand Up -iltoja.

Villatehtaan ja Hyvinkääsalin välisellä yhteistyöllä on yritetty välttää päällekkäisyyksiä samankaltaisten ohjelmien osalta. Studio Donnerin ja Hyvinkääsalin toiminnat tukevat toisiaan tilojen erilaisuuden vuoksi. Yhteistyö keskittyy tiedonvaihtoon ja asiakkaiden ohjaamiseen oikeaan tilaan. Asiakkaat voivat valita heille sopivamman vaihtoehdon sen mukaan, kuinka suurta tilaa tarvitsevat.

Studio Donnerin tapahtumamäärät ovat olleet selvässä kasvussa:

- 37 tapahtumaa vuonna 2016,
- 36 tapahtumaa vuonna 2017 ja
- 107 tapahtumaa vuonna 2018.

Vuoden 2018 tapahtumista 33 kpl (31 %) oli kaupungin vuokraamia tilaisuuksia.

IskelmäKesä heinäkuussa 2018 (kuva: Teemu Heikkilä)

Arviointi: Villatehtaan alue on vakiinnuttanut asemansa suuria yleisömääriä keräävien ulkoilmatapahtumien paikkana. Alue idyllisine puitteineen soveltuu erinomaisesti kulttuuri- ja muiden tapahtumien järjestämisaikaksi. Lisäksi paikan vahvuutena on sijainti aivan kaupungin keskustassa kaupallisten palvelujen äärellä.

Studio Donnerin käyttöastetta on onnistuttu kasvattamaan vuoden 2018 aikana merkittävästi. Tapahtumasisältö on myös monipuolistunut.

Vuositavoite	Tavoitetaso ja mittari	Raportointi tilinpäätöksessä 2018
Wanhan Areenan perusparannuksen ja tulevan käytön konseptointi, jossa on huomioitava monikäyttöisyys. Lisäksi ulkoalueilla vapaasti käytössä olevia liikuntalaitteita osana peruskalustusta.	Hankesuunnitelma valmiina Wanhan Areenan osalta keväällä 2018. Villatehdas on useampien genretapahtumien (esim. Hypecon) kotipaikka. Harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen uudemmille erityislajeille, kuten freerun, parkour ja rullalautailu.	Wanhan Areenan hankesuunnittelu ei edennyt vuoden lopulla. Tavoite ei toteutunut. Areenan käytettävyyttä kuitenkin parannettiin uudella hätäpoistumistiet, joka mahdollistaa henkilömäärältään suurempien tapahtumien järjestämisen.

Hankesuunnittelun ensimmäisenä vaiheena oli tarkoitus saada selvitys Wanhan Areenan tulevasta käyttötarkoituksesta eli jatkuuko nykyinen käyttö vai onko hallin käyttötarkoitus joku muu. Tilojen käyttötarkoituksella on oleellinen merkitys hallin kunnostuksen laajuuteen. Mikäli halli peruskorjattaisiin, hallin käyttäjiltä täytyisi periä nykyistä kalliimpaa vuokraa kustannusten kattamiseksi. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan nykyinen vuokrataso on alle Villatehtaan laskennallisen ylläpitokustannuksen.

Wanhan Areenan tulevaan käyttötarkoitukseen on vaikutusta paitsi kaupungin omilla liikuntatiloilla myös suunnitteilla olevalla Hangonsillan monitoimihallilla. KOy Villatehtaan ja Wanha Areena Oy:n välinen vuokrasopimus päättyy 31.12.2020.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee KOy Villatehdasta ja Hyvinkään kaupunkia (konsernijohto ja sivistystoimi) yhteistyössä Wanha Areena Oy -halliyhtiön kanssa suunnittelemaan toimivan konseptin Wanhalle Areenalle ja ottamaan siinä huomioon Hangonsillan monitoimihallin mahdollisen rakentumisen. Myös Wanhan Areenan käyttäjien edustajia tulee kuulla hallin käyttötarkoitusta miettiessä. Keskustelu hallin tulevasta käyttötarkoituksesta ja hallintamuodosta tulisi käydä vuoden 2019 aikana, jotta asiasta voitaisiin sopia hyvissä ajoin ennen Villatehtaan ja Wanha Areena Oy:n välisen vuokrasopimuksen päättymistä.

Tilojen peruskorjaus

Villatehtaan sisäpihan itäpäädyssä olevien tilojen peruskorjaus olisi pitänyt tavoiteaikataulun mukaan valmistua vuoden 2018 loppuun mennessä. Kaupungin tekniikan ja ympäristön toimiala pääsi muuttamaan tiloihin 25.2.2019. Noin kahden kuukauden viive urakan valmistumisessa johtui yllättävistä lisätöistä. Urakka-alueelta löytyi pilaantunutta maaperää sekä vanhoja rakennusvirheitä, jotka aiheuttivat muutoksia peruskorjaukseen.

Peruskorjausurakan kustannusarvio oli voittaneen tarjouksen mukaan yhteensä 2 236 000 euroa (sisältäen tarjous + varaus lisä- ja muutostöille). Pilaantuneen maaperän ja vanhojen rakennusvirheiden vuoksi lisä- ja muutostöihin varattu summa ei riittänyt, vaan lopulliset kustannukset tulevat ylittymään noin 250 000 euroa kustannusarviosta.

Arviointi: Peruskorjausurakan valmistumisen viivästymiseen ja kustannusarvion ylittymiseen oli perustellut syyt.

Talous

Yhtiön talous toteutui alijäämäisenä. Tähän vaikutti osaltaan rakennusosien 104 – 114 vesikaton korjauskulujen kirjauskäytäntö. Remonttikulut kirjattiin suoraan menoksi tuloslaskelmaan eikä aktivoitu taseeseen. Lisäksi tekniikan ja ympäristön toimialalle peruskorjattujen tilojen osalta kustannukset ylittyivät arvioidusta odottamattomien lisätöiden vuoksi. Myös maksetun kiinteistöveron määrä oli noin kolme kertaa suurempi kuin vuonna 2017. Verohallinto on laskuttanut vuodelta 2018 kiinteistöveron virheellisten pinta-alatietojen perusteella. Villatehtaan kiinteistön pinta-ala on todellisuudessa oleellisesti pienempi kuin verohallinnon ilmoittama ala.

Suositus: Kiinteistöyhtiön on syytä yhdessä konsernipalvelut ja -hallinto -toimialan kanssa laatia oikaisu kiinteistöveroon vuodelta 2018. Lisäksi verohallinnolle tulee ilmoittaa Villatehtaan kiinteistön osalta oikeat tiedot sekä pinta-aloista että muista verotusperusteista, jotta tulevat kiinteistöverot perustuvat todellisiin tietoihin ja näin ollen vero on määriteltävä oikein.

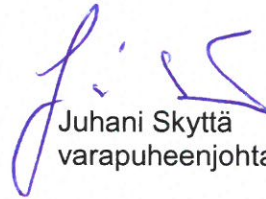

Hyvinkäällä 23. toukokuuta 2019

HYVINKÄÄN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

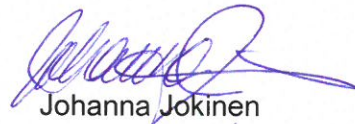
Pasi Karttunen
puheenjohtaja

Juhani Skyttä
varapuheenjohtaja

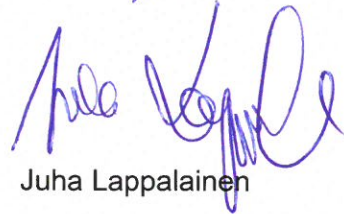
Laura Alkula

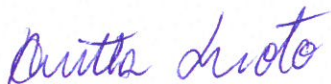
Johanna Jokinen

Timo Karhunen

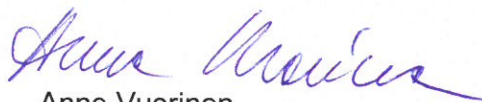
Juha Lappalainen

Anitta Luoto

Seppo Nieminen

Anne Vuorinen

